

311290

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూన్ నెల 26-వ తేది శుక్ర వారము
(శ్రీ) క్రోధననామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస శుద్ధ పంచమి ౯.

No. 74
సంచిక ౭౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంపదాప చిటి మాచి కొనిన మోనముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల తావును,
పొన్నపు నొప్పుల తారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బిణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
తారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
దేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

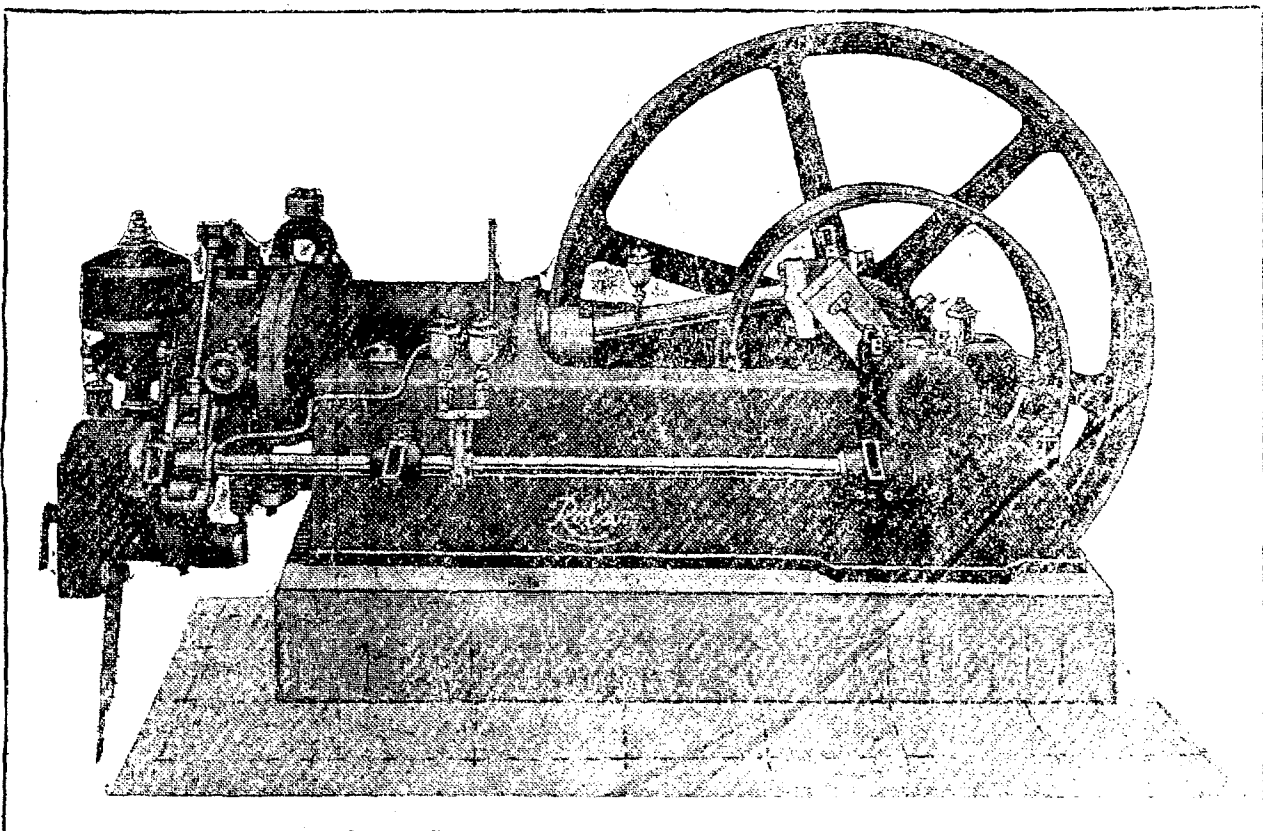

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రెరిరోడ్డు, ఫోర్ట్ బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ సక్” లాంగుస్ట్రోక్ న్యూట్రెపు సెమిడీ సెల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు

1950

లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధిచెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగ ఖర్చగును.
వేపరై జరుగు తరుచుగా క్లీన్ చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
టెంపరు అధికముగానున్న పుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష నేర్పరితనము అక్కరలేదు
పోల్ యేజెంటు:-

లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఆంధ్రప్రదేశ్)

Telegrams "LAKSHMI" Bezwada.

(అన్నిరకముల మిల్లుసామానులు డై రెక్టుగా యింపొర్చుచేసి స్థాకుయించువారు “రాబ్ సక్” గ్యాసుయింజనులు, ప్లాంబులకున్నా పోల్ యేజెంటు.)

సమస్తమును క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము
ది ఆంధ్రాజ్యములది మానిపాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.
మావస్త ఆంధ్రకర్మములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలను అడ్డిగ వైకాలు మొదలు బంగారు నగలు
న్న, నగరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరి అడ్డిగలు, జవబిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపరములు, పతకము
లు, మొదలగునవిన్న వండి రైలుపాజులు, బంబర్లు, పేలాగిన్నెలు కాపి పేట్లు మొదలగు పాత్రసామానులను అనేక
రకములు కాన్పుగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సీదముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్న
చాదికేంకికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును. నచ్చని వాపసు తీసుకొనబడును.
ప్రాచైట్లు - కాకుమాను లక్ష్యయ్యచౌదరి, శనగపాటి కొటయ్య అండు బ్రదర్లు.

క్రీరబలాత్మకము

వాతకోగములకు వజ్రాయుధము
వంటిది. మలబారుదేశమునంది ప్రఖ్యా
తిని పొందినందు. ఆంధ్రులు ఇదివరకు
అనుభవించి యెరుగని దగుటచేత
ముక్త్యులగుజాగారు బహుధనము వ్యయించి, తమ సంస్థానవైద్యులచే తయారుచేయించి అందరికి లభ్యమగునట్లు చేసినారు.
ఈతైలము అన్ని వాతవ్యాధులను బోగొట్టును. మనోవ్యాధిగలవారలకు, పిత్తప్రకృతిగలవారికి మిక్కిలి మంచిది. నరములకు
బలమునుగలిగించి శరీరదౌర్బలమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన శరీరము గలవారికి, శుఖవ్యాధులచే బాధపడి సంభోగశక్తి
కోల్పోయినవారికి మంచిది. వాతకోగులు అనేకమంది దీనిని నేనించి విముక్తులయినారు. మాయనుభవమున, వాతవ్యాధులకు
ఇంతటి ముందులేనిది నమ్మకము గడిచినది. డాక్టరు కోమలగురూపాడ మెచ్చుకొన్నారనటను బట్టి దీని ప్రాశస్త్యము తెలియ
గలదు. సంస్కారాధిక్యమునుబట్టి మూడువిధములుగా తయారుచేయబడినది. తాపాతునుబట్టి ఏదికావలసిన వారు దానిని
తెచ్చించుకొనవచ్చును. తాపము వాడువిధము మందుతో పంపబడును. ఇది వైద్యులనునకే గాక లోపలికి వుచ్చుకొనుటకు
నుపయోగించును. 7 సార్లు ఆవర్తనమైనది 4 అవున్సులు 2.0-0. 21 సారి ఆవర్తనమయినది 4 అవున్సులు 5.0-0. 101 సారి
ఆవర్తనమయినది 1 అవున్సు 8.0-0 4 అవున్సులు 12.0-0. ఎక్కువగా తీసికొనువారికి కమీషను రేట్లు: పొట్టుఖర్చులు వేరు.
అడ్రసు: - మేనేజరు, ఆర్వరసాయనశాల, ముక్త్యుల, కృష్ణాజిల్లా.

విక్రీతి } త గి న ధ ర { చాలకాలమువరకు
మేము } మమ్ము }
కా తా దా రు ల కు మాయండు గల న వ్వు క మే
మా ఖ్యా తి కి వు నా ది వం టి ది
లాంపులు, గ్లాసుసానూనులు, గాస్ లైట్లు, ప్రిమస్ ప్లాలు, కట్టరి
మొదలగు వాటిని
మేము నేరులో తెప్పించుచున్నాము
దయచేసి వచ్చి మా ప్రదర్శనశాలను చూడుడు
THE MADRAS GLASSWARE TRADING Coy.,
ESPLANADE — MADRAS

నాలుగుభాషలనిఘంటువు

ఇందు సుమారు (5000) అయిదు వేలతెలుగు మాటలు అకారాదిగా (వాని వానికెదురుగా హిందుస్తాని, ఇంగ్లీషు, ఆది
మొదలు పదియవ వరకు) కావలసినను వెంటనే గ్రహింపవచ్చును. ఇదివరలో ఇట్టి గ్రంథము వెలువడి యుండలేదు. ఇర
దివిధమున గురుసహాయ్య చక్కరలేకుండ వైభావము మాటలాడు శక్తి కలుగును. ఇది స్కూలుమాస్టర్లకు, విద్యార్థులకు, లాయర్లకు
గుమాస్తాలకు, వర్తకులకు, ప్రయాణికులకు, పండితులకు, పామరులకు సమస్త జనులకు, మిక్కిలి యుపయోగించును. వెల 8 అ
ణాలు మాత్రమేగాని 900 రూపాయలకు మించిన సహాయ మొనరింపగలదని నిరూపింపబడినది శివప్రసాదు.

పాఠ్యసాహిత్యసభలితము

ఇది తెలుగు భాషలో జరిగినకథ. ఒక బుద్ధివంతుల డాక్టరును నమిలిత తమగూడెం తెట్టుటయు నాతని కుమారుడు వేళ్ళా
లో బుద్ధి తద్వి తమంతయు వేళ్ళకల్పించి కుడుకు దానినే వెదలగొట్టుటయి యడవుల పాత్రపోవుటయు, మిక్కిలి చక్కగా వ్రా
యబడినది. లుబ్ధునందము, వేళ్ళాచూళ్ళ వర్ణనము జరుపుచో నవ్వు పుట్టకమానదు. ఇందలి నీతిశృంగార పద్యములు చదివి తీర
యలగును. ఇది చదువని మొదలును వ్రాత్తియగువలె విమరు బుద్ధివోడముడు.
చిరునామా: - దాసరి లక్ష్మణస్వామి పితాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

కర్నాటికు-వేపరుమిల్లులు
అసాధారణ సభ

ఈ క్రిందిలేఖలు ప్రకటనార్థముపబడినది
మహారాజశ్రీ రావుబహద్దరు వి. అశ్వారాజుగారు
వి. ఏ., మేనేజింగు డైరెక్టరు, "ది కర్నాటిక్ వేపరు మిల్సు
లిమిటెడ్", మదరాసు
అయ్య! ఎక్స్ట్రార్డినరీ జనరల్ మీటింగుకొరకు కోరు
తూ పంపిన నోటీసు 74 వ ఆర్టికల్ ప్రావిజన్సు ననుసరించి
లేదని తెలియజేయును 8 లేదని పంపించిన ఉత్తరము అందినది.
అట్టి నోటీసు 74 వ ఆర్టికల్ ప్రావిజన్సుకు వివిధముగా వ్యతి
రేకముగా నుండెనో ఆ ఆర్టికల్ ననుసరించి యుండవలెనంటే
అవుతర మెట్లు నుండవలెనో వెంటనే తెలియజేయగలదులకు
కోరుచున్నాను. అదియునుగాక అనోటీసు ఇండియన్ కంపెనీస్
ఆఫ్ 78 వ సెక్షన్ కు సరిపోవునట్లు తమరు ఆలోచించినసంగతిని
అట్లు ఆలోచించిన వివిధముగా 78 వ సెక్షన్ కు వ్యతిరేకము
గా నుండెనో ఆసంగతిని తెలియజేయగలదులకు మిమ్ములను
కోరుచున్నాను. ఎక్స్ట్రార్డినరీ మీటింగు పిలువవని కోరుచూ
తమకుపంపిన నోటీసు 25 వ మే 1925 లిజిప్చరుద్వారా పంపించబడి
మైనదనిన్ని అది తమ ఆఫీసులో 26 వ మేయిని చేరినదనిన్ని
తెలియజేయవలయున్నది. ఆ లేదీమొదలు 21 రోజులు లెక్క
పెట్టవలసి యుంటుందనిన్ని, బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు అట్టి నోటీసు
ప్రకారము నడచుకొననిసందర్భమున సంతక దారులు కాలక్రమ
మున మీటింగు పిలువవలసినవృత్తినిన్ని యందుమూలముగా
తెలియజేయడమైనది

దర్బా శివరామదాసు

* * *
మహారాజశ్రీ రావుబహద్దరు వి. అశ్వారాజుగారు
వి. ఏ., మేనేజింగు డైరెక్టరు, ది. కర్నాటిక్ వేపరు మిల్సు
లిమిటెడ్, మదరాసు.
అయ్య! ఎక్స్ట్రార్డినరీ మీటింగు పిలువ మని కోరుచూ
పంపిన దరఖాస్తు యెట్లు ఏయేసందర్భముల 74 వ ఆర్టికల్
ప్రావిజన్సుకు వ్యతిరేకముగానుండెనో, సదరు దరఖాస్తు ఇండి
యన్ కంపెనీస్ ఆఫ్ 78 వ సెక్షన్ క్రింద యెట్లు రాదో
తెలియజేయగలదులకు తమ 8 వ జూను ఉత్తరమునకు జవా
బుగా ఈనెల 9 వ తేదీని వ్రాసిన నా ఉత్తరమునకు తమరు
యేవిధమైన జవాబు యివ్వనందుకు చాలా విచారించడమై
నది. అట్లు చేయుటకు తమకు సరియైన కారణములేదని నమ్ము
చున్నాను. సదరు దరఖాస్తు ది 25.5-1925 వ తేదీ గల యొక
వుత్తరముతో తమకు పంపించడమైనది. అది తమ ఆఫీసులో
ది 26-5-1925 వ తేదీని అందినట్లు తమకు సంతకముచేసిన రిజి
స్ట్రేషన్ తయగురసీదు (అక్కనాల్జెమెంటు) తెలియజేయు
చున్నది. అప్పటినుంచి 21 రోజులు గడచినది. మిల్లు ఆవరణ
ములో ది 25-7-1925 వ తేదీ సాయంత్రము 5:00 గల యొక
ఎక్స్ట్రార్డినరీ మీటింగు జరుపుటకు దరఖాస్తు సంతక దారులు
ఏర్పాటుచేసికొనడమైనది. మిల్లు ఆవరణములో అట్టి మీటింగు
జరుపుకొనుటకు తమరు అడ్డుపెట్టుదురేమో అనిన్ని, సదరు
మీటింగుకు ప్రాక్టీసారిముల హెడ్డాఫీసులో డిపోజిట్టు చేయు
టకు ఒప్పకొని వాటిని పరిక్షించి మీటింగుకు తీసికొనివత్తు
రనిన్ని లేక వాటి (ప్రాక్టీసు) విషయములో మమ్ములనే తగు
ప్రయత్నములుచేసికొనుమని తమరు కోరుదురేమో అను విషయ
ములు దయయించి తెలియజేయగలదులకు కోరుచున్నాను.
సాధ్యమైనంతవరకు యేవిధమైన గందరగోళములు రాకుండా
చేయగలదులకు మేము కోరుచున్నాము. మరియు మాజులు
లకు అందిన మూడురోజులలో వెంటవెంటనే జనాబులిప్పించుట
మట్టుకైన మాకు తగు సహాయముచేయుదురని మేము నమ్ము
చున్నాము. అట్లు జరుపనియెడల కాలక్రమమున ఉచితరీతిని
తగు ప్రయత్నములు చేసికొనుటకు మేము బలవంత పెట్టబడ
వలసియుంటుందని యందుమూలముగా తెలియజేయుచున్నాను.
దర్బా శివరామదాసు
22-6-25.

శ్రీ క్రొధన జ్యోతిష మార్గదర్శిని

ఈపుస్తకమును చదివినచో ఎవరికివారు క్రొధన సం
రములో గడితమతో నిమిత్తమలేకుండా ప్రతిగంట, రోజు,
మాసము, దశ, సం॥ర ఫలితములు కాంతులు తెలిసికొనగలరు.
తగ్గింపు వెల పోస్టేజీసహా 1-4-0 అణాలు.
శ్రీరాంప్రసాద్ జ్యోతిషమందిరము,
భీమవరంపాట్లు, భీమవరంతాలూకా, కృష్ణాజిల్లా

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీ

ప్రతివిడ్డతల్లి

ఈ ఆరోగ్యము, శిశు ఆరోగ్యము చక్కగా కాపాడుకొనవలెను. లేదా శిశువును ఆరోగ్యమునకు గొప్ప కష్టములు చిక్కలు నలుగురు, విడ్డతల్లి పాలపై ఆధారపడినప్పుడు

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీతో

తయారుచేయుచేసినప్పుడు ఈ ఆహారమున తల్లి పుచ్చుకొనిన తనకు మంచి పాలు కలుగుచున్నట్లు తెలియును, మరియు విడ్డతల్లి పాలు భారతముగా యిచ్చుటకు సులభము. తల్లి కన విడ్డతల్లి పాలు యిచ్చుటకు

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీతో

తయారుచేయుచేసినప్పుడు అవు, ఈ గడ్డ, ఈ మేకపాలు, ఈ దబ్బాపాలుతో చేర్చి యిచ్చుట మంచిది. ఇది మిక్కిలి సుకుమారమైన విడ్డతల్లిపాలకు మంచి శిశువు క్రింది అవకాశముగానున్నది. అయితే వైద్యులచే గొప్పగా సిఫార్సు చేయబడుచున్న రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీగానే యాంధ్రమునకు పంపింపబడుచున్న ముఖ్య కలవలె, మిక్కిలి మరలకముగా ముందు పెరగొచ్చుచు వాడుటకు మానుము.

No. 3.

ఫోర్టు సెంటుజార్లీ గెజెటు

(జూను 23 మంగళవారము)

పబ్లికేషన్లు

జి. జి. సోమయాజులు కాశ్మీరీగారిని గోదావరిజిల్లా జడ్జిగా తాత్కాలికముగ నియమించిరి.

మరణము

సికిందరాబాదు జాన్మచర్చి బ్రష్టీగా ఆర్. మెగారిని, (కంట్రాక్టరు) మేజరుజనరలు ఎల్. టార్వరుగారిని, ఎం. ఎల్. ఆస్టినుగారిని నియమించిరి.

లాభము

పి. ఎల్. మూడు, ఐ. సి. ఎస్. గారిని ఎగామినర్లు అధ్యక్షునిగ నియమించిరి

సి. వీరాస్వామి రెడ్డిగారిని రామచంద్రపురం జిల్లా మునసిపలునుండి, రాజమండ్రి పలు జడ్జిగా నియమించిరి.

ఎల్. నరసింహం పంతులుగారిని వర్నారావుపేట జిల్లా మునసిపలునుండి బరంపురం పలుజడ్జిగా నియమించిరి.

సి. వరదరాజులు పంతులుగారిని ఆమలాపురం జిల్లా మునసిపలునుండి కాకినాడ పలుజడ్జిగా నియమించిరి.

రెవెన్యూకాళు

అప్తకాల క్రిష్ణయ్యపంతులుగారిని కడప డిస్ట్రిక్టల్ కలెక్టరుగా నియమించిరి.

పబ్లిక్ వర్క్స్ కాలి

ఆర్. సవినాథంగారిని అసిస్టెంట్ సుండి ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరుగా నియమించి ఇరిగేషన్ పనిలో నుంచి. నూపరవైజరు ఎల్. క్రిష్ణమూర్తిగారిని అసిస్టెంట్ ఇంజనీరుగా నియమించిరి.

సి. క్రిష్ణయ్యరు, నూపర వైజరుగారిని మదరాసు పలు డివిజనునందు నియమించిరి.

విద్యాకాళు

ఎం. యేను దేవాయిగారిని బళ్లారిజిల్లా విద్యాసంఘ సభ్యునిగా హోస్పేట మునిసిపలు సంఘమునా రెన్నుకొనిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనకాళు

కృష్ణం ఎస్. నుగ్గనూలు మహతాగారిని జనరలు ఆఫ్ సెక్రటరీ టెలిఫోన్ అండ్ టెలిగ్రాఫ్ నుగర్నరు బాడీగా నైపుణుల డాక్టరుగను నియమించిరి.

తిరుమలస్వామి అయ్యరుగారిని నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరుగ నియమించిరి.

ఆదోని తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యక్షునిగ మీర్జా హుస్సేను బాగుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

ఆర్ జందాయి గొడోగారు బళ్లారి తాలూకా బోర్డు ఉపాధ్యక్షునిగ నెన్నుకొనబడిరి.

బి. మానుమంతప్పగారు వార్ధరహల్లి తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

వికాళపట్నం జిల్లాబోర్డునకు నరసపట్నం తాలూకా బోర్డునుండి యీదినవవారు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

కె. సవ్యాళి గొడోగారు, పి. బ్రహ్మలింగ చెట్టిగారు, పి. సూర్య నారాయణ చెట్టిగారు, కె. రామమూర్తి నాయుడుగారు ఎ. వీరనాయుడుగారు, పి. రామలింగస్వామి పంతులుగారు బి. నూకన్న పాత్రుడుగారు.

ఎన్. టి. ఫిలిప్సు గారిని (కావళం) పర్మిటు ఎన్వైజ ఇన్స్పెక్టరుగా నియమించిరి.

అహమదాబాద్ మెఖారి గారిని మదరాసు పర్మిటు ఇన్స్పెక్టరుగా నియమించిరి.

ఎన్. టి. ఫిలిప్సు గారిని (కావళం) పర్మిటు ఎన్వైజ ఇన్స్పెక్టరుగా నియమించిరి.

అహమదాబాద్ మెఖారి గారిని మదరాసు పర్మిటు ఇన్స్పెక్టరుగా నియమించిరి.

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని సెక్కులకుమంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యతేజ మూలికల సంపుటిచే ఏందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాతమైనమందు. ఇది ఇప్పుడిప్పుడు తయారగుచున్న క్రొత్తమందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యామృతము నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్ళలు, పోటులు, బెణుకులు, మొదలగుబాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ సహాయముగా వెంటనే పనిచేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. సెతురు ప్రతిక్షణమునందును కీరారంగములకు అవారపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి కిథిలపదార్థములను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము చేయుచున్నది.

అన్నిపాపులో దొరకును

తామరతైలము

తామర, తీట, గజ్జకి మంచిది.

దంతచూర్ణము

వండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపొడుము.

మోహినితైలము

వెండ్రుకలను పిచి నిగనిగలాడించును

కండ్లకు చలువచేయును

స్త్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

సూర్యరశ్మి మెదడును శుభ్రపరచును

సూర్యరశ్మియన ఆరోగ్యమున అభివృద్ధిచేయునని యిది వరకు చెలిసిన నిదర్శనములు గాక, సర్వ హెల్త్ గాజేనుగారు నూతనరకమున మేలు కనిపెట్టిరి. సూర్యరశ్మి మెదడునకు ఆహారముగా పనికివచ్చునని నమ్ముటకు తగిననిదర్శనముగలవని చెల్లెలుగారు వాయలు ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ గాగ్లెసులో ప్రకటించిరి. సూర్యరశ్మియన అనుకూల ఎటు అభివృద్ధిచెందునో, వాటి ఉపయోగము లేవియో అంతయు కనిపెట్టుటకు పూనుకొనిన కొందరు వైద్యులీప్పటికి ప్రకటించినదానికి తోడు ఇది యొక నూతనోపయోగము. ఆహారమునందు తోడ్పడు విటమిన్లనులేనే సూర్యరశ్మిగూడ మనుష్యుని ఆరోగ్యమునకు పనికిరచునని వారు కనిపెట్టిరి. సూర్యరశ్మిపహాయమున కొన్ని రోగములను నిరోధింపవచ్చునని తెలిసెను. ఇదిన్నియు శరీరము బలమును సంపదించుచున్న హెల్త్ గాజేనుగారు కనిపెట్టినది మెదడు విషయము. తగిన రీతిగా మెదడుగ సూర్యరశ్మి తగలనిచ్చుచు దీని హెల్త్ జ్ఞానాభివృద్ధి క్రిందనున్న అల్పములో లాభము మేయగు చాలవచ్చుకీపిల్లు ఆస్పత్రిలో మెదటిచికిత్స నొందుచున్న బాలురు కొందరుకు లండనులో చికిత్స బొందుచున్న వారికన్న బాగుగ త్వరగ మదిరిపోయినవి. ఈ రెండువోట్లకు గల వ్యత్యాసము మరియే కారణము వల్ల గలిగిన దనుటకు నీలులేదు. (లండను ప్రైవ్యు)

ఏలూరు మ్యునిసిపల్ హాస్పూలు

ఇంది సంవత్సరము స్కూలు ఫయిన్ ఫర్మేక్షన్స్ వెల్లిన నూర్గురు విద్యార్థులలో ముప్పదెనమండ్రు జనుము గాంచిరి. దీనికంటే యియ్యది క్రమక్రమముగా నువ్వెస్థితి నొందుచున్నదని చెప్పవచ్చును. ఇంగ్లీషుభాష (Subject) లో నూటికి 70 మంది యుత్తీర్ణులై. మాహాస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుడగు యమ్. శేనుదాసు, యమ్. యె. యెస్. టి. గారు బాలురచిరుయమై వారు పడిన శ్రమకును వారి బోధకతా కీకీని ఎంతయు ప్రశంసాపాత్రులు. ఇట్లే నూనాటికి అభివృద్ధి నొందుచున్న హాస్కూలు అగ్రగణ్యమై పులుచున్నాడు.

ఆంధ్రదేశము

1. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 2. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 3. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 4. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 5. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 6. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 7. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 8. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 9. సమీపము - సమీపము - సమీపము
 10. సమీపము - సమీపము - సమీపము

మదనపల్లి

తీర్మానము:— సుప్రసిద్ధ దేశభక్తుడును, అఖిలభారత
యశోనాయకుడును, న్యాయవాది వర్ణములో పూజ్యుడును,
ఘనమును, శక్తిమంతుడును, ఉన్నత, జ్ఞానాధ్యక్షుడును,
భావ సుసూక్ష్ములుగల వ్యక్తియు, తాను సత్యమనినమీస యు
ద్యమకార్యమునకు తనసర్వస్వమును సమర్పించి, ఆత్మార్పణము
చేసిన ధీరోదాత్తుడును, భగవద్భక్తుడును,
మానవశాటి ప్రియుడును, ఇవిగాక చేసిన యితర దేశసేవాకా
ర్యములను శాశ్వతముగనుండునట్లు గమనించుచూ, కి॥ శ్లో॥ లైస్,
శ్రీయుల దేశబంధు చి తరంజను దాసుగాఁగి ఆకస్మిక, అకా.

కాలేజీ పండితులు బ్రహ్మశ్రీ, కె. సుబ్బాశాస్త్రిలు, గారు శ్రీవారిని గురించి కొంతమాట్లాడి పిదప తాము రచించిన సంస్కృతశ్లోకముల చదివి వినిపించి సభికుల నానందింప చేసిరి. సుప్రసిద్ధ హరికథామలుగు బ్రహ్మశ్రీ, మాడభూషణం వేంకటనరసింహార్యులువారు వ్రాసిన శ్రీసప్తపదమును, ఆచార్యుల

వారు సభ్యులుగా ఉన్నప్పుడు, అధ్యక్షులుగ నున్నందున శ్రీరామకృష్ణులవారే చెప్పిరి. అప్పుడు, అందరు యిదివరకే విషయము లన్నియు చెప్పినారనియు, వైస్రాయిగారు సానుభూతిచూపిన పిమ్మట యితరులు చెప్పవలసినది ఎమిన్నో లేదనియు, వారి అనుచరులు వారు చూపిన మార్గము ననుసరించి కృషిచేయవచ్చుననియు చెప్పిరి. అందరు నిశ్చయముగ నిలువబడి దేశబాంధవుని ఆత్మకు శాంతి నొసంగవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. బాబుమాలముగా శ్రీదాసువారి కుటుంబమునకు తీర్మానము పంపుటకు అధ్యక్షులు కధికారమిచ్చుచు తీర్మానింపబడెను. అంతటితో సభముగి సెను.

(ఆంధ్రపత్రిక విలేఖరి)

దివితాలూకా

ఈనెల ౧౨, ౧౯వ తేదీలందు దేశబంధు దాసుగారి మరణవార్త తాలూకాయందు దండులు వ్యాపించినది. ఈ ఘోర వార్తను విని తాలూకావాసు లందరూ దుఃఖించిరి. ఘంటశాల యూనియన్ బోర్డువారు ప్రత్యేక సమావేశమును జరిపి తమసానుభూతిని దాసుగారి భార్య వసంతిదేవిగారికి తండ్రివార్త ద్వారా పంపిరి. ఆమరణవార్తను వినినవారందరూ కన్నీరు కార్చిరి. ప్రస్తుతపరిస్థితులలో దేశబంధుని యాత్మకు శాంతిలునుగాక యని కోరుచున్నాము. జూలై ౧౯వ తేదీ సాయంత్రము ౫ గంటలకు సరిగా మహాత్మాగాంధీగారు కోరినప్రకారం తాలూకాలో ప్రతియూరునందును తమసంతాపమును, సానుభూతిని చూపగల సభలను జరుపవలెనని కోరుచున్నాను.

(ఒకవిలేఖరి)

ముక్తిల్లు, బందరు తాలూకా

ముక్తిల్లు 20-6-25:- ఈనెల 20 తారీఖున ఈ గ్రామములో వేంచేయున్న జనార్దనస్వామివారి కోవలముందు సాయంత్రం 5 గంటలకు పురజనులందరు సుమారు 200 మంది సమావేశమై, బ్రహ్మశ్రీ బూరుగల పూర్ణయ్య శర్మగారి అధ్యక్షతన నొకసభ గావించి కొన్ని తీర్మానములను గావించిరి. తీర్మానములన్నియు పురజనులందరిచే ఏకగ్రీవముగా నామోదింపబడినవి.

అధ్యక్షకోసన్యాసము

పూర్ణయ్య శర్మగారు ప్రధమమున పురజనులందరును సమావేశమైనందుకు కారణమును వెల్లెచ్చు నవసరములేదని చెప్పచు దాసుగారి హతాస్వరణమునకు ప్రజలందరూ ఏకగ్రీవముగా విచారమును వెల్లెచ్చువలసినదని నుడిచిరి. తదనంతరము దాసుగారి జీవితచరిత్రను కొంతవరకు విపులముగ వినిపించి, వారివృత్తివిషయములను, వారిత్యాగమును, వారుచేసిన మహాత్మ్యార్థములను, వారియొక్క ఉదారస్వభావమును వర్ణించుచు గంధికోసన్యాసమును జరిపిరి. ఇంకను మరికొందరు ప్రముఖులు ఉపన్యసించిరి. శర్మగారు ఉపన్యసించుచు, దాసుగారి కార్యదీక్షను వెల్లడిపరచు నిమిత్తం, బంగాళా రాష్ట్రమున ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును, దాసుగారి నిరంతరకృషిని విపులపరచిరి. సభాసదులందరిచే ఈ క్రిందితీర్మానములు ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడినవి.

తీర్మానములు

1. దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి నిర్మాణమునకు ఈ సభవారు మిగుల చింతిల్లుచు, వారి ఆత్మశాంతినిగోరి, వారి కుటుంబమునకు కూడ సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.
2. ఈదినము మహాత్మాజీ మైనది గనుక పురజనులందరును ఉపనసించి, వారి కుటుంబమునకు తమ సానుభూతిని వెల్లెబుచ్చుచున్నారు.
3. ప్రతియింటను రాటమును నెలకొల్పి, నూలుతీసి, రాటపుట్రునే ధరించుటకు ఈ సభలో తీర్మానము భరుపడమైనది.

రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగిసినది.

వేమరాజు నారాయణరావు.

గ్రామ కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి.

పందిళ్ల పల్లి

శ్రీ చౌడేశ్వరి వరప్రసాద విద్యానిలయ సమాజమువారి యాజమాన్యమున నొక బహిరంగ సభ జరుపబడెను. 20-6-25 తేదీ ఉదయం పది గంటలకు దాసుగారి నిర్మాణమును గూర్చి దినము సాయంత్రము 5 గంటలకు సభ జరుపబడునని టపా

టపాద్యుర గ్రామ మంతయు చాటంపించి 5 గంటలకు పాతూరివారి ధర్మ సత్రమునందు అన్ని మతములవారిచే సభ జరుపబడెను.

యాసభకు బ్రహ్మశ్రీ కనుపత్రి వెంకట సుబ్బారాయుడు పంతులుగారి అధ్యక్షులుగానుండు నటుల శ్రీయుత గుత్తియల్ల మందయ్యగారు కోరిరి. మల్ల రాజ్ శ్రీ పలగాని అంకిరెడ్డిగారు బుపరచిరి. అంతట శ్రీవారు తమ అగ్రాసనాధిపత్యము స్వీకరించిన తరువాత శ్రీయుత వారీకోటపల్లయ్యగారు భగవత్ ప్రార్థన గావించిరి.

అధ్యక్షులు తమ ప్రారంభోపన్యాసమును ఇట్లు చెప్పబొడంగిరి.

“మహాజనులారా! నేడేమి మన పెండులకు సమావేశమైనదియు మీరెల్లరకు తెలిసినవిషయమే. ఆమహాత్మునిగూర్చి చెప్పట సూర్యునియొక్క ప్రతిభను దివిటితో చూపినట్లుగాను, దేశసేవాలెత్తరతయందును, త్యాగశీలతయందును కార్యదీక్షయందు దేశభక్తుల మనముల రంజింప చేయుటయందు ఈ మహానుభావుడు నిజముగా చిత్రరంజనమే. సూర్యుడు లోకబాంధవుడై తనకాంతిని లోకమంతయు వ్యాపింపచేయుచున్నాడు. చిత్రరంజనుడు దేశబాంధవుడై తనకీర్తిని దేశమంతయు వ్యాపింపచేసెను. ఇంతేకాదు. ప్రపంచమునం దంతులను తనకీర్తిని వ్యాపింపచేసెనటులు జపానులోని భారతీయులుపంపిన తండ్రివార్తయే తార్కాణము. కనుక ఇటువంటివారికీర్తిని వర్ణించుట మనబోటివారలకు సాధ్యమున పనిగాదు. వీరి మృతివలన దేశమునకు గలిగిన నష్ట మపారము.” అని చెప్పచు తన చింతను వెల్లడించిరి.

తరువరి శ్రీయుత గుత్తియల్ల మందయ్యగారు ఈనెల 18 వ తేదీని ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడిన, “కీర్తి శ్రీ దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారు” అను శీర్షిక క్రిందివ్యాసమును చదివిరి. శ్రీ వారు చదువునపుడు కంట దడిపెట్టినవారులేరని నేను లెలంచెదను. తరువాత ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటింపబడిన దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి జీవితచరిత్రము చదువబడెను. విషయ మపారపాలకసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీయుత దోగుపత్రి కోటి నాగయ్యగారిట్లువర్ణించిరి. దేశబంధుదాసుగారు వ్యక్తి తెలిసినదిమీదట “పరోపకారార్థం మింగకోరె” అనెడి సూక్తిని నమ్మియే చరించుచుండిరి. వ్యాయవాచనృత్తియందున్న సుధనున కాళింపక స్వంతభావంతో అరవిందభావగారి వ్యాజ్యము నుద్ధరించిన ధీమం డీతండే. దేశసేవయందు ప్రతిమనుష్యుల హృదయముల నాకర్షించుటయందు గాంధీమహాత్ముని పితవ పిత. మనుష్యు లభోగతిపాలనపష్ఠుడు, చరణసముద్రండు భగవంతుండు జనుల యుద్ధోపనాళికించి యిటువంటి మహాత్ములకు కలుగజేయుచుండును. ఇటువంటివారు పుట్టుట చాల అరుదు. భగవంతుడు ఇటువంటివారికి ఒక నూతన దేశమును కల్పించియుండును. ఆతేజమే అంతటను వ్యాపించి అభోగతి పాలనవారి సుధరించుచుండును. ఆముజుడు ఏకార్థమును చేయ లేలపెట్టినను నిరాటంకముగ, జయప్రథముగ నెరవేర్చుచుండును. అట్లు నెరవేర్చుట అందరికీ సాధ్యముకానిపనియే యని యీవరకే తెల్పియుంటిని.

కనుక కీర్తిశేఖరైన చిత్రరంజనదాసుగారు దేశోద్ధరణకై భగవంతునిచే పంపబడిన నొకవ్యక్తి. దాసుగారు యేకార్థములు చేయుటపెట్టిరో యేతత్కార్యనిర్వహణమునందు అపారమగు కీర్తిని గడించిరి. కనుక యిటువంటి మహాత్ములను కోల్పోయిన పిదప, మరల బడయగలుగుట దుస్సాధ్యము. ఇటువంటివారు చనిపోవుచో జనుల కుద్బోధకలునసమయమున చనిపోవుదురు. దానిమీదట వారికి (జనులకు) ఉద్బోధ ఇనుమడించి త్వరలో కార్యసాధనము జేసినవారగుదురు. అట్లులే దాసుగారు గూడ వారిభావములను మనము గుర్తించునసమయముననే చనిపోయిరి. దానిచే మనము నిరాశజేందక ఉద్వేగపూరితుల మగుదుము. కనుక మనభారతీయులకు దాసుగారిజీవితము ఆదర్శప్రాయముగను అని కొంతకాల ముపన్యసించిరి.

సభలో తీర్మానింపబడిన హంశములు. (1) “కీర్తిశేఖరైన దేశబంధుదాసుగారి ఆత్మకు శాంతిగలుగుటకు లోకరక్షణ కళాదురంగధరుండగు శ్రీమన్నారాయణుని సభ్యులెల్లరు 5 నిమిషములు నిలువబడి ప్రార్థించడమైనది. (2) విచారనాగర నిమిషమున వీరికుటుంబమునకు యీ సభవారు సానుభూతి తెలుపునట్లు తీర్మానింపబడెనది. యీసభ 8 1/2 గంటల ముగింపుచేసి దేశబంధును మరణించెను చింతతో సభ్యులెల్లరు విసాదకరమును మనసలతో వారివారి నిలయలకు విచ్చేసిరి.

పేరక గురవయ్య శక్రిలిరి.

నల్లగొండ మండలము

బహిరంగసభ

మహానాయకుడగు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి యాకస్మికమరణవార్త విని నిజాంరాష్ట్రమునందలి నల్లగొండజిల్లా పాతలు దుఃఖినిముగ్ధులై జూన్ 21 వ తేదీని స్థానికప్రవాహితసంస్థలపక్షమున నొక బహిరంగసభను జరిపి సానుభూతిచూపబడెను. ఇట్లుగా ను నిలుచుండియుండ ఈ కిందితీర్మానము గావించబడెను:— “మహానాయకుడు, మిక్కిలి త్యాగశీలుడును గొప్ప మేధావియు, ను దేశబంధుదాసుగారి యాకస్మికమరణమున కీంద్రము భూరిసంతాపమును వెల్లెబుచ్చుచు, వారి యాత్మకు శాంతిగలుగుగాకయుని కోరుచు, దాసుగారికుటుంబమునకు తమ విచారమును తెలియజేయుటకు తీర్మానించుచున్నాం.”

(ఒకవిలేఖరి)

ఆదనాని

ఈనెల 22 తేదీని ఆదనాని శ్రీమదేశ్వరాలయమున పురంధ్రపులండు ఆదనాని తాలూకాలోని ప్రెసిడెంటుగా రైస్ మల్ల రాజ్ బడిసేవకు తమ్మిరెడ్డిగారి ఆధిపత్యముక్రింద నొకసభ జేసి దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి అకాలమరణానికి ప్రాప్తికై మిక్కిలి కడ (బాప్టిస్టు) శాంతియునును చెలియజేసిరి. కొండలు సభాసదులు దాసుగారి పవిత్రశవమును ఆదుర్భుటుల దేశోపకార కార్యములను గురించి ముచ్చటించిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

దెందులూరు

ది 21-6-1925 సంగీరం తేదీని ఈ గ్రామమున విశేషానంద పరమంధిరగుండు గ్రామకాంక్షాసభ్యులు, గ్రామపెద్దలు మొదలపల్లె బుచ్చయ్యగారిగూజమాన్యమున సమావేశమయి చేయబడిన తీర్మానము “దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి మరణమునకు ఆంధ్రదేశము మిగుల విచారించుచున్నది.” ఇట్టి సంద్విగ్ధసమయమున దేశబంధుని మరణముచే దేశమునకు వాటిల్లిన నష్ట విపారము, మహాత్మాదేశ్ భరణమునకు దాసుగారు గావించిన త్యాగ మత్యాగమైనది భారతమాతకొరకు పీడచేసినవేద ఆద్యితీయమైనది. అట్లిన హానియు, అపరాధానికి భగవానుని స్మరించుచు నిగూఢము చేయుచున్నవారి కుటుంబమునకు మహా దుఃఖవార్తగాను సానుభూతి తెల్పుచున్నాము.

దెందులూరుపంచాయితీ యూనియన్ బోర్డువారు కొలిపా విల్వేనాథ వెంకటాచలం గారి గూజమాన్యమున జరిగినసభలో దేశబంధు మరణమునకు విచారించుచు చేసిన తీర్మానము:

“దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి అకాలమరణమువలన యీదేశమునకు కలిగిన అపారనష్టములను దుఃఖములను ఈ సభివాసు పాల్గొనుచు స్వార్థత్యాగయైన ఆముహూర్తమున ఆత్మకు శాంతి నిమ్ముటకు గను ఈ సభివాసు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాం.”

(ఒకవిలేఖరి)

గుంటూరు తాలూకాబోర్డు

దాసుగారి తీర్మానము

గుంటూరు తాలూకాబోర్డువారు 28 వ తేదీ మంగళవారము నాటి సభలో నీదినతీర్మానము గావించిరి.

“తన సరస్వతునుత్యజించి దేశీయుల స్వాతంత్ర్యమే తన ఆదర్శముగ నుంచుకొనిన గొప్ప దేశభక్తులగు శ్రీయుత చిత్రరంజనదాసుగారి అకాల మరణమునకై యాభోవువారు చింతిల్లుచు, ఆయన శ్రాద్ధముదించు జూలయి 1 వ తేదీన తాలూకాబోర్డు కచేరీయ, పాఠశాలల ముగిసివై, ఆనాటి సాయంకాలము తపాధ్యాయులు ప్రార్థనలు సలిపి బాంధవుల చిత్రరంజనని జీవితచరిత్ర బోధించువలెగా తీర్మానించుచున్నాం.” దాసుగారి కుటుంబమునకు యీకష్టపరమయమునందు తమ సానుభూతిని తెలుపుచున్నాం.

దీ డక్కన్ మిల్సు స్టోర్స్ కంపెని

లిమిటెడ్, బెజవాడ.

రైసు మిల్లులకు కావలసిన యావత్సామానాలు సరఫరా చేసే భరణకు సప్లయిచెయ్య బడును. సెమి, సెమెంటు, సాల్ఫురైజు, క్షయకాము, జల్లెడరేకులు మొదలగునవి వైపులు అన్నివైపులు చెన్నపురి రైల్వేప్రకారం తెజవాడలో డెలివరీ యివ్వబడును. ఒక బ్రయలుఅర్దరు యిచ్చినచో మాసరవతయ సామానుల యొక్క నాణ్యతయు గిమత ప్ర గాంచగలను.

N. B. ఆయిల్ ఇంజనులు, స్టీంఇంజనులు, మొల్లలు మల్లరులు వగైరా వివరణకి మా చెన్నపురి కార్యాలయ 118వ ఆక్సిలియన్ ప్లేటు, మద్రాసుకు వాయగోరినాము

కీరీశేషులగు దేశబంధు

దాసుగారు

సూర్య దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయుల సానుభూతి

కలకత్తా, జూన్ 25:—నేహ్రోవిజింజి భారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి యీ దిన ప్రకటించిన తంతు24-వ తేదీనబంధును.

ఆకస్మాత్తుగ సంభవించిన దేశబంధు మరణమునకు కేన్యా, ఉగండ్, టాంగనీయాకా జాంజియారు భారతీయులు మిక్కిలి విచారించుచున్నారు. దాసుగారి మరణముచే భారత మాత్రమే నీరసాని నష్టము వాటిల్లినది. భారతీయుల సంతాపమును హెచ్చించుచు భారతీయుల బలపడినది. చిత్తరంజనదాసుగారి అత్యున్నత శాంతి చేతులవలయునని గోరుచు వారి కుటుంబమునకు భారతీయులు సానుభూతిని బంపిరి.

నేపాలు హైదరాబాదు యాజమాన్యము క్రింద నొక ప్రభుత్వమునకు సభకు భారతీయులు గావించి ఆకాలమరణము నొందినదియు దేశసేవ నున్నదనిచిరి. కీరీశేషుని సభ గోరెను. దాసుగారి కుటుంబమునకు నేపాలు భారతీయులు సానుభూతి నంపుటకు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్మారకనిధి మూడవవాయిదా రు 46,736-2-0 లు

ప్రొపుండము

కలకత్తా, జూన్ 26:—దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు స్మారకనిధి క్రింద సేను విమోచనమునకు మొత్తము రు 46,736-0, (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయిలో షేరీపుచే జరుపబడెన సానుతాపసభ

బొంబాయి, జూన్ 25:—దేశబంధుని స్మారకము బొంబాయిలో షేరీపుచే జరుపబడు సభ జూలై యొకటన తేదీని జరుగును. (ఆ. ప్రె.)

పూనా, జూన్ 26:—చక్కను సభవారు నిన్న సాయంత్రము 6:30 ఆది కాలమున యశ్వత్థులక్రింద గూడి కీరీశేషుని దేశబంధుని స్మారకమునకు కొనియాడుచు వారిమరణములను దేశమునకు గలిగిన నష్టమునకు విచారించుచు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధుని సూత్ర సేవా దీక్ష

పండిత మోతీలాలుగారికి వ్రాసిన లేఖ

హార్దోస్, జూన్ 25:—అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ నిధిలో పండిత మోతీలాలు స్వేచ్ఛాగాదు తనకు దేశబంధును మరణమునకు ముగిసినదికనుక మొక యంత్రము వ్రాసినదియు నయ్యది భూస్మృతి టుత్తరమనియు నాయంత్రముందు స్వరాజ్యపక్షమునకు ప్రభుత్వ ప్రతిభుబంధము గలగు ప్రతిష్ఠాంధము ఈ సూత్రము సమంజసము గలది యని పండిత దీక్షనియు, నది చాలము అనుగు యంత్రమునియు దిలిపిరి. ఆ యంత్రము దేశబంధుని యాఖ్య భావముని నుడిపిరి. అందుగల భూస్మృతి సా సమ స్వరూపమునకు వచ్చునట్లే కొలదియందొకక్కడ తదితరులకు చెల్లినదనియు నుడిపిరి. దేశబంధుని యంత్రముందు చిక్కుపరి స్థితిగా వచ్చినదియు, సరియగుపరి యీ పత్తము ముగియు లోపలను వచ్చినట్లే ప్రారంభమునకు జరుగవలెననియు దిలిపిరి. దీక్షయందును పండిత స్వేచ్ఛాగాదు పూర్తిగా ననువదింప చున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

నర్ మహమ్మద్ హబీబుల్లాగారు

సిల్వా, జూన్ 25:—నర్ మహమ్మద్ హబీబుల్లాగారుతోట యాదాబ తేదీని సిల్వా వదిలి బొంబాయికి బయలుదేరుదురు. 5, 6, 7 తేదీలందుచుండి జూలై 9 వ తేదీకి సిల్వా చేరుదురు. (ఆ. ప్రె.)

గొప్ప నాటక ప్రదర్శనము

రాజమండ్రి చింతామణి హాలులో

శనివారం 27-6-25

శ్రీరామ విలాససభ - తేనాలి

ప్రతాప రుద్రయము

ప్రతాపము } బ్రహ్మశ్రీ పెద్దబొట్ల వెంకటాచలచరి రావు
మేనాడు } గారు బి. పి. పి. ఎఫ్. హైకోర్టునకు
యంగంధుడు } బ్రహ్మశ్రీ పిల్లలమర్రి సుందరరామయ్యగారు.
నిర్వివాదు }
మేనేజింగు కమిటీ

భారతి

భైండు చేయబడిన సంపుటములు

అంతముగాను, గట్టిగాను, సగముతోలు నిండుక్యాలతో 6 సంచికలు

ఒక్కొక్కవాల్కుము చొప్పున భైండు చేయబడినవి.

1924 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు భైండుకట్టిన సంపుటము 4-8-0

1924 సం॥ జూలై మొదలు డిశంబరు వరకు 6 సంచికలు డిటో 4-8-0

1925 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు డిటో 4-8-0

ఈ సంపుటములు కావలసిన సాము మణిఆరరుగ పంపుచూ దగ్గర నున్న రైలుస్టేషన్ పేరు వ్రాసిన రైలుపార్కులుగా పంపుదుము. తపాలో పి. పి. ద్వారా పంపిన ఖర్చులు ఎక్కువ అగును.

విలాసము :—

భారతి పత్రికా కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుకెట్టిపిడి, మద్రాసు.

విద్యార్థులకు సైనికశిక్షణ

మధ్యపరగణాల శాసనసభలో

డా॥ మూసీగారు పైచట్టమును ప్రవేశపెట్టెదరు

నాగపూరు, జూన్ 24:—మధ్యపరగణాల బీరారు

స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడగు డా॥ వి. యస్. మాంజీగారు వచ్చే శాసనసభలో మాధ్యమిక పాఠశాల విద్యార్థులకు, పారిశ్రామిక పాఠశాల విద్యార్థులకు సాంకేతికవిద్య గలపు పాఠశాల విద్యార్థులకు, ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులకు, దక్క-మిగతవాణింపరకు, విశ్వవిద్యాలయాధికారము క్రింద వచ్చు విద్యార్థులందఱకు కవాతు తుపాకిశ్రేణులు మొదలగు సైనికశిక్షణ సేర్పట్టకు పిలువలగు జేయు చట్టము నొకదానిని ప్రతిపాదించునని నోటిసు నంపిరి. సంపూర్ణమున చట్టము దాని నిబంధనలు నీక్రింద వివరింపబడినవి.

“విశ్వవిద్యాలయాధికారము క్రిందవచ్చు విద్యార్థులకు, మాధ్యమిక పాఠశాల విద్యార్థులకు, పారిశ్రామిక విద్యార్థులకు, సాంకేతికవిద్య సేర్పు విద్యార్థులకు, ప్రాథమిక విద్యార్థులకు చక్క చదివినట్లెల్లరకు, సైనికశిక్షణ, లోకవాతు, తుపాకి శ్రేణులు సేర్పట్టకు విధాన మత్యవసరముగాన నీక్రిందచట్ట మేర్పట్టుపబడినది.

(అ) ఈనిబంధన 1925 వ సం॥ ఫు॥ మధ్యపరగణాల విద్యార్థుల సైనికశిక్షణ నిబంధనముని శేర్మార్గమున బడచు గును.

(ఆ) ఈనిబంధన మధ్యపరగణాలు, బీరారు రాష్ట్రములకు వర్తించును.

(ఇ) ఈనిబంధన స్థానిక ప్రభుత్వము జారీచేయు తాకి ఖునుండి యములలోనికి వచ్చును.

(2) సందర్భానుచితమై కటువుగానుండినగాని, మిగత ఫలములందీ నిబంధనయందు పయోగింపబడిన పదములకు 1922 మాధ్యమిక విద్యానిబంధనలోని యర్థమే గ్రహింపబడవలయును.

(3) విద్యాసంఘము, సైనికశిక్షణావిధానమునకు గావలసిన యధ్యావకాలమును నిర్ణయించును. ఆకాలము ప్రతిసంవత్సరముందు 200 గంటలకాలము దాటని రెండుమాసములకు మించ మాడదు. సంఘమువారి యధికారముందులేని విద్యాసంస్థలకు, విద్యాకాళాధికారిగాని, పారిశ్రామికాధికారిగాని, వైద్యకాళాధికారి వారియధికారమునందు గలవాటి కిశిక్షణ నొసగు యేర్పాటులు సేయవలెను. వైద్యకారు లిచ్చునమర్కనాపత్రముల కిశిక్షణ తప్పక యవసరముగా నుండవలయును.

(4) తదితరకారణములవల్ల పిలువబడుచున్న, యేయు వకుడు సీక్షణముండి తప్పించుకొనుటకు పిలువెను. పైన మూడవనిబంధనలో శేర్మార్గమునబడిన యధికారులవద్దనుండి విద్యార్థి సక్రమముగా సైనికసంస్థ ప్రకారము శిక్షణనొందినట్లు పత్రముం డినగాని యేపరిశీలన నర్హుడుగాడు.

(5) స్థానికప్రభుత్వ మిక్రిందిసందర్భములలో తగునియ మముల సేర్పట్టును.

ఇల్లు విక్రయింపబడును

గుంటూరు అరంజిలుపేటలో శివాలయమునకు దక్షిణ ముగావున్న మా డాబాయిల్లు, ప్రత్యేకడాబాయిల్లు, విడియిల్లున్న విక్రయించబడును. నివేశనస్థలం 1000 చ. గజములు.

వెల రు॥ 8000 (ఎనిమిదివేల రూపాయలు)

N. B. గుంటూరు బ్రాడిపేటలో శ్రీ యెల్లెశెట్టి సాంబశివశాస్త్రిగారు నకిలుగారిని చూచిన వివరములన్నియు తెలిసికొనవచ్చును.

శ్రీ డై. కోటిశ్వరశర్మశాస్త్రి,

క. మార్కంజేయశర్మ,

సత్యనారాయణపురం, బెజవాడ.

(అ) ఈచట్టముప్రకారము గావలసిన శిక్షణకు తగిన సమర్థతను నిర్ణయించుటకు, నాయుద్యోగముల నిచ్చుటకు.

(ఆ) పైన నాల్గవ నిబంధనానుసారము సమర్థతా పత్రముల నొసగుటకు తగిన వారిని నియమించుటకు; నుద్యోగీయులను నియమించుటకు తగిన యోగ్యతను నిర్ణయించుటకు

(ఇ) అట్టియోగ్యులై, యుద్యోగముందుండువారి యధికారమును నిర్ణయించుటకు, వారు గలపు విద్యావిషయమున వారి యధికారము నిర్ణయించుటకు.

(ఈ) నాల్గవ నిబంధన ననుసరించి విద్యార్థులకు శిక్షణ యం దుండవలసిన సామర్థ్యమును నిర్ణయించుటకు.

(ఉ) ఈచట్టము ననుసరించి, కావలసిన తుపాకులు, మందుగుండు సామాను మొదలగు పరికరములను వారియధీనముం దుండుకొనుటకును.

(ఊ) నాల్గవ నిబంధన ప్రకారము గావలసినసమర్థతను పరీక్షించుటకు తగిన పరీక్షల సేర్పట్టుచుటకును.

(బు) ఏవిద్యార్థిగాని దీనినుండి పూర్తిగా గాని కొంత గాని తప్పింపబడుటకు నియమములు.

(బూ) సాధారణముగా చట్టములోని యుద్దేశ్యములు పెరిపేర్చుటకును. ప్రీప్రెస్సు ఆఫ్ యిండియా.

గుట్టపుపండుములు జరుగుచోట జూదగాంధు

పూనా, జూన్ 25:—చక్కను సభవారు బొంబాయిలో ను, పూనాలోను, గుట్టపుపండుములు జరుగుచోట జూదగాంధు రా నంగీకరించినందులకు నిరసింపుచును, పండుములలో మూడవతరగతి యెల్లివేయగలందులకు, పండుముయొక్క సీసపు రుసుము రు 2 నుండి రు 10 వఱకు హెచ్చించుటకును, టర్ను క్లబ్బువారికి లైసెన్సు నిచ్చుటకు ముందు ప్రజామేదమునకే ప్రచురింపబడవలె ననియు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్ర శాసనసభ

మరల ఎన్నికలు జరుగునను వదంతి

“ఉన్నతపథపులోనుండువారితో కలసిమెలియుండు మిత్రుడొకడు నేడు ధార్మినిగనుండి కలకత్తాకువచ్చెను. దేశబంధుదానుగారు చనిపోయినందున వంగరాష్ట్ర శాసనసభను దొరతనమువారు రద్దుపరచి తిరిగి ఎన్నికలను జరిపెదరని చాలమంది చెప్పుకొనుచున్నారని ఆమిత్రుడు మాకు తెలిపెను. (అమృత బహదూరపత్రిక.)

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి శివసామిశాస్త్రిలవారి నిర్యాణము

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి శివసామి శాస్త్రిలవారు అమృతలూరు గ్రామమున స్వగృహమునందు జ్వరవీడితరులయి ౨౧-౬-౨౫ ఆతివారము రాత్రి ౮ గంటలకు నిర్యాణము నొందిరిని తెలుపుటకు మిగుల చింతిల్లుచున్నాము. శాస్త్రిలవారు సంస్కృతాంధ్రములయందసమానసాహితీ సంపన్నులు; వ్యాకరణ వేదాంత శాస్త్రములయందు నిపుణులు; ఈశాంతుల సంస్కృతభాషా శిక్షణమున ఎన్నిక గన్నవారు. ఈగ్రామమున గల సంస్కృత విద్యానిలయముందు మొట్టమొదట ఆధ్యాపకులుగాజేరి పదివత్సరములు విద్యార్థుల చక్కగా తయారుచేసిరి. ౨౦ వత్సరములక్రిందనే బ్రాహ్మణేతరులు సంస్కృతవిద్యాభ్యాస మొనర్ప ననఘోరముగా నున్నది. వా దో ప వా ద ము లు ప్రబలుచుండుకాలముననే శాస్త్రిలవారు ఈశాంతుల ముందంజవైచి, సాహసించి, బ్రాహ్మణేతరులకు సంస్కృత విద్యాదాన మొనర్ప సమకట్టిన సంస్కర్తలు. ఈ బ్రాంతుల బ్రాహ్మణేతర సంస్కృత విద్యాభివృద్ధికి వీరు దోహద మొనర్చిరనుట సాహసముకాదు. మగీర్వాణాపాతకాల వీరియధ్యాపకత్వముననే బ్రాంతులపంజరము ౧౦ వత్సరములు నిర్విఘ్నముగా జరిగినది. ప్రస్తుతము వీరు బెజవాడ హిందూ మైన్స్ కాలేజునందు ఆంధ్రపండితులుగా నున్నారు. సరసులు; ఉభయభాషావిత్తాధునికులు. మూడు ౫౫ వత్సరములవయస్సు కలవారు. వీరికి సంతానము లేదు. శత్రువులకు తల్లియు, భార్యయు కలరు. ఈ ప్రాంతములవారి శిష్యబృందమంతయు వారిమృతికి విచారించుచున్నది. శాస్త్రిలవారియాత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతి ప్రసాదించుగాత.

నా. వెంకటేశ్వరశాస్త్రి, అమృతలూరు.

కుప్పరోగ నివారణనిధి

బొంబాయి విరాళము

బొంబాయి, జూన్ 25:—కుప్పరోగనివారణనిధి నిమిత్తము బొంబాయిరాజధానియందు రూ 147, 796 లు వసూలయ్యెను. ఈ మొత్తములో రూ 95,000 లు బొంబాయిగరమందు వసూలయ్యెను. బొంబాయి విలేజులందు చర్మవ్యాధి ఆకుపుడిని తనతండ్రిపేర స్థాపించుటకు ఒకలక్షరూపాయలు ప్రత్యేకముగ జన్మజ్య బాలిలుదానుగారు విరాళ మొసంగిరి. బ్రిటిషుసామ్రాజ్య కుప్పరోగనివారణసంఘముయొక్క కాంసిలు ఆమోదించు నిమిత్తముపై వాగ్దానమును బొంబాయి గవర్నరు గారు యోచించుచున్నారు. (ఆ. పే.)

“సంజవర్త మానుపై” కేసు

రహస్యముగ విచారించబడిన కేసును రిపోర్టు చేసినందులకు

బొంబాయి, జూన్ 25:—శాసనసభా విరాళానికి వాలాగారి యెదుట హైకోర్టునందు రహస్యముగ విచారించబడిన కేసును సంజవర్తమాను రిపోర్టుచేసినందులకు యాగుజరాతీ స్థానికపత్రికపై అధికార తిరస్కారముక్రింద కేసు లేబడినది. శాసనసభా విరాళము అంగీకరించి వదిలివేసెను. కుమార్తె ఆపత్రికయందు ప్రకటించి ఖర్చులు యిచ్చుకొనవలసి యున్నది. (ఆ. పే.)

బడలు

బొంబాయి, జూన్ 25:—‘రాంపూరా’ యొడ 18 వ తేదీ లండను తపాలాలో పార్కునెడ్డు శేపు 24 వ తేదీ యుదయము గం 8.30 లకు వచ్చి కాంజీ గం 8.80 లకు బయలుదేరినది. (ఆ. పే.)

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7 తంబుశైలివిధి, మద్రాసు.

ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు వాఙ్మయాభ్యుదయమును, తన్మూలమునను విజ్ఞానాభ్యుదయమును సాధనంబులను విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు దేశమునందు గ్రంథ మండలులు గ్రంథాలయములు కళాప్రదర్శనములు మొదలగు సంస్థాపనలు పర్యాప్తంబులై ప్రజాజీవనప్రవాహమును ప్రవహింపజేయుచున్న విధమును దేశచరిత్ర విశదము చేయుచున్నది. శ్రీయుత కె. వి. లక్ష్మణరావుగారు రారంభించిన యాంధ్రవిజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల నేడు శాఖోపశాఖలుగను భిన్నరూపములను వెలయుచున్నది. గ్రంథమాలలన్నియును యథాశక్తిని వాఙ్మయాభివృద్ధికి బాటుపడుచున్నవి. ఆంధ్రమాత నలంకరించుట కేర్పడిన గ్రంథమాలలందీ యొకటిగ నుండగలదను విశ్వాసముతో నీప్రయత్న మారంభమైనది. ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనములైన గ్రంథములు ప్రచురించుట కేర్పాటు చేయబడుచున్నది. వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసములకొక గ్రంథము వంతునను బ్రచురింపబడును. ఆంధ్రమహాజను లీప్రయత్నమును పోషించుటకు ప్రార్థితులు

ప్రస్తుతము వెలువడనున్న గ్రంథములు:

1 శతకమంజరి (భక్తి సంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వరాది శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు విపులమగు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు.

(ఈ శతకములు విడిగను దొరకును)

2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను గొని పరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారువ్రాసిన విపులమగుపీఠిక గలదు. అచ్చు, కాగితములు సుందరముగ నున్నది.

3 గాంధీమహాత్ముని బెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము

4 కమలాక్షి (చిన్ని విచిత్రకథ): రాయసం వెంకట శివుడుగారు

5 నీతినిధి: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

పాడైన రైలుమార్గము సరిచేయబడినది

ఉడకమండలము, జూన్ 25:—ఈ తేదీని జిల్లా బ్రాహ్మణ సూపరింటెండెంటు ఆరవమైలువద్ద దాబాలిముకును కన్నాలిముకును మధ్య రైలుమార్గము నిన్న మధ్యాహ్నము మూడుగంటలకు బాగుచేయబడినదనియు, సరాసరి మార్గ మేర్పడినదనియు తిలకింపెను. (ఆ. పే.)

అమృతసరమందు బొంబులు ప్రేలుట ఆమృతసరము, జూన్ 25:—ఆమృతసరమందలి యొక యాడు బిడ్డ యింటియందలి సామానును మతీయొకచోటునకువచ్చుచుండగాతాంబ ప్రేలెను ఆసందర్భమున జీలమునుండి వచ్చిన యిందిరాసింగను పడ్రంగిరి పోలీసువారు బంధించిరి. (ఆ. పే.)

ముప్పైయ్యుధ్ధవిరోధము బొంబాయి, జూన్ 25:—బొంబాయిలో జఘ్నాశాస్త్రాయమా రామమందు ముప్పై యుధ్ధమును నేగ్గుటకు వచ్చిన కిడుచ్చాగారు భారతదేశమున వెవరైననుసరే తనతో ముప్పై యుధ్ధమునకు రమ్మని సవాలుచేసెను. యాసవాలు మిట్టనుక్కొల్పు అడ నాయననందుకొనెను. హిందూదేశముననీవిరోధమునకు దగఁ ప్రోత్సాహములేదని నడిపెను. (ఆ. పే.)

తామర తెలము

జులై 1-కి 0-6-0. 12-కి 3-8-0. తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మము మీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములోగాని, గోళ్లలోగాని బుట్టవచ్చును. పురుగులలోని భేదముల బట్టి తామరలోను రెండు మూడు భేదములు గలవు. కాన, తామర, తీట, ఏనుగుగజ్జ మొదలగునవి గలవారందఱు ఈ తెలమును ఒకసారి వాడిచూడగోరెదము. దీనిని రాచిన మంటయుండెను. చర్మము నలు పెక్కిదు, పుండు పడుదు. వెలవలయును. ఫలమధికము.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

గుంటూరు జిల్లా వోటర్ల నభ

చీరాలలో జులయి ౧౨ వ తేదీ ఆదివారమునాడు జరుగును. ఇదిచూపు బ్రకటించినటుల జూన్ ౨౮ వ తేదీన జరుగుటకు చీరాలలో మ్యూన్సిపల్ ఎన్నికలసందర్భమున వీలులేకుండుటవలన తేదీ మార్చబడినది. గాం వేమవరపు రామదాసు పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు (ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజ్యపత్ర ఉపాధ్యక్షుడు స్టేటుకౌన్సిలు సభ్యుడు) అధ్యక్షతవహింపగలరు. జిల్లాలోని వోటర్లందఱును దప్పక సభకు విచ్చేసి జయప్రదముగ నిర్యకింప బ్రాశ్మికులు. నాటి యుదయము ౯-౧౦ గంటలకు శ్రీ ఊటుకూరి రామయ్యగారి గృహమున గుంటూరు మండల స్వరాజ్యపత్ర సమావేశముగూడ జరుగును. స్వరాజ్యపత్రమున శేరువారందఱును ఇదివఱ కందున్న సభ్యులును దిప్పక విచ్చేయ బ్రాశ్మికులు. చాల ప్రాముఖ్యముగ సమావేశముకాబట్టి తప్పక తీరిక చేసికొని రాగోచుచున్నాను.

కోన వెంకటరాయశర్మ.

బాలనటులు ప్రారంభ ప్రదర్శనము ఆదివారము 28-6-25 రాత్రి 9-30 గం||

శ్రీ మారుతీ మోతేషులలో శ్రీ భరతముని బృందము, బెజవాడ

బి. టి. రాఘవాచార్యులగారిచే రచించబడిన మహాపతివ్రత అను

సావిత్రి ప్రదర్శింతురు రేటు:—2, 1.8, 1, 8, 4.

స్త్రీలకు ప్రత్యేకఫలము:—1.8-0, 1.0-0, 0.8-0, 0.4-0. పరా:—కంపెనీరూల్సు వ్యతిరేకించి సదుపకారము.

డి. రామానాథు కార్యదర్శి.

వేలకుమందు వెల సీసా 1-కి రు. 0 4.0 ఈ నూనెను తలపరాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకుహని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.

అమృతాంజనం డిపో. బొంబాయి - మదరాసు.

గండ్రి, అదనపు దళ విచారణ

గ్రామములలో అల్లురు లేవు; కొత్త పోలీసుల వసరము లేదు

ప్రజాపక్ష నాయకుల కథనము

(హస్తత్యేక ప్రతినిధి నుండి).

గండ్రి, మార్చి 25-న గురువారము.

“గండ్రి గ్రామములలో గ్రామముల గల కక్షలవలన నాకొక్కరి ప్రజాపక్షముగాని ఇతరుల కెవ్వరిని భయము లేదు. చాలా ప్రజలు నేను భగవంతునిపై నాధారపడెనుగాని అధికారులపై నాధారపడెను. అధికారులపై నాకు గల విశ్వాసము చాలామందికి ఒక్కచిరునవ్వువలెను. రాష్ట్రవేసుకొనుట కొద్ది ప్రజలను బలము అల్లురు లేవు. చింతలచెరువునకు దొక రోడ్డు నాకొద్దే. అది మంచినీరును, అదనపు దళ ముక్కర లేదు. అది అల్లెతొలకాకాలోని చెరువుకు లోక కక్ష నాయకులను కేంద్రీకరించే గ్రామమున కొద్దిగాని చెరువు గాత్రము మెరుగును నుడివి.”

అర్ధ శతాబ్దము కొద్దిగా వీరియన తిరిగి విచారణను ప్రారంభించినపుడు మొదట సాంఘిక చిన్నారకణ్డిగారు వివాదములను వాదనలు వింతలగునపు గ్రామకాపురస్తురాలు విచారించి ప్రజలనుకొద్దే కొడుకు. ఈమె విధవాలు. ఇద్దరు పుత్రులు గలరు. ఒకరిని పెంపక మిచ్చిరి. ఈమె సంవత్సరము 1000 రుపాయలను చెల్లించును. చెన్నారకణ్డి పక్షము లకు వింతలగునపు నీమె నాయకుల రాని ప్రతిపక్షము వారు ఆ గ్రామమునకు ముక్కుతొడిగారప్ప రణ్డిగారు పెద్దలగుటకు గ్రామ కాపురస్తుడు 46 వత్సరముల కయ్యగలడు. అప్పుడు స్వామి పేరు తొలకా దిల్లాలో క్షులించు పుట్టును. నీకి 40 గ్రామము లందు చాల గొప్పపంటకులకు గల దని తిమ్మారణ్డిగారి పక్షము వారు చెప్పెను. చెన్నారకణ్డిగారు 4 వత్సరముల పూర్వము మరణించినప్పటినుండియు వీరి తిమ్మారణ్డిగారి ప్రతి పక్షులకును నీమె నాయకులగు నుండిరి.

పై ఇద్దరు పక్షములు ముగిసినతరువాత వేర్వేరు గ్రామముల కెవ్వరినో విషయములు విచారించుటకు. అదనపుదళ ముక్కరలేదు. చెప్పకొనుటకు అన్ని గ్రామములనుండి 800 శతములను పంపిరి. ఆ గ్రామములనుండి వచ్చిన ప్రజలలో అంతకువారిని దళ ముక్కరలేదు వారి ప్రతిపక్షులను కొద్దిగా వారు విచారించిరి. తరువాత గ్రామములలో కక్షలు లేవనియు, తాము కొత్తపక్షము భరింపజాలమనియు అదనపుదళ ముక్కర లేవనియు వారేకండుముతో చెప్పకొనిరి.

చింతల చెరువు పార్టీలు

సాంఘిక (చింతల చెరువు) గారు తనకును బుద్ధారణ్డికి నితన ను ముగారు మరణించిరి అయినను వత్సరములనుండి భూముల నిరంది వివాదములు గలవని నడిచెను. బుద్ధారణ్డి ముప్పవూరప్ప గజల పుల్లయ్య మొదలగువారు నాకు చాల తొందర కలుగజేయుచున్నారని నీకు చాల భూమి గలదు. నీ కొద్దిగాను కలదు. రెండునాని పెంపిచ్చిని గాన భూమిగా కలదు నా కిచ్చు లికి కని బుద్ధారణ్డి అడుగగా నేనింగిరంగురెను. అవకాశముండియు నన్ను కాంతి తో బ్రతికెను. ఇంకొకడు, నారయ్య, పుల్లయ్య మొదలగువారు బుద్ధారణ్డిని బలపరచుచున్నారు. అప్పుడుండి నాయకుల సేవలను పనిజేయలేక యుండిరి. ఇంతలో గానాలో కైములు బుద్ధారణ్డి దస్తు అవసరించె నని అన్న చెట్ట. నేను ఆయనల పెట్టిచిరి నని అనుచు నింది నా కేసులను నీకిచ్చుని పోయిరి కేసు పెట్టిరి బుద్ధారణ్డి ఒక యాగా. అన్ని త్రాసి నాయకులపై రాళ్లువేయు చుండిగా నెక్కి పెట్టిరి. అప్పుడుండి ఇద్దరు పోలీసులను అట్టడుగునకు పంపిరి. పోలీసులకు నా కేసులను లింట్లా పోజుచు కేసులు సాంఘికముననుండి నాపై కేసులను నుట్టించిరి. ఒక కొలూల కేసును బంపిపోలు కేసునగుడ నాపై పెట్టిరి. ఇప్పుడు బంపిపోలు పోలీసులను తీసివేయునట్లు జేసిరి. ఇంకొకడు కేసును బంపించి నీమె అర్ధి పెట్టుకొంటిని. ఇటుండి కేసులను కేసులకు గ్రామములను చెప్పి కల్లుత్రా గింది నాయకులను ముగిరి. భయపడి నేను కూడా పదిమం దిని కేసుకొనియుంటిని. అప్పుడు నాయకులపై రాళ్లువేసెను.

నాకన్న ఇంటిని దోచివేసి నాపై బంధములు కలు పెట్టిరి. ఆ కేసునందు నాకు కక్ష విధించిరి. నేను నా యంత్రంలోగావించిన దొంగిలగురించి విచారణకుగా పోలీసులకు విచారణజేయ లేదు. నా పుత్రుని ప్రాణములను గురించి నాకు భయము జేసి చానిని పెద్ద వడుగును పంపిరి. నన్ను గ్రామమున నుండి నివ్వమని నా కేసులు చెదరించుచున్నారు. బంధిపోలు కేసున తరువాత నన్ను భయపెట్టుచున్నారు. అధికారులతో నా కేసుపక్షమువారి మాట వింటారు గాని మా పూర్వ నా మిత్రులకంటె కేసులకులెక్కును. నామగారు కట్టించిన కేసులయందు గూడ పడగొట్టిరి. ఈనష్టములవలన అసలు పన్నులు భరించుటకు కష్టముగ నున్నది.

స్వామి:—కొత్తగా పన్ను చెల్లించుట యనియేనా నీ ఆభ్యంతరము?

సా:—నా కేసులులు బలంతులు. కొత్తగా పోలీసు చారిని వేస్తే నాకు గూడ కేసులలో తేరవచ్చును.

స్వామి:—నీకష్టముల తొలగించుటకు ఏమైన చింతలు కొనవలెనా, లేదా? లేక ప్రస్తుతమువలెనే కష్టపడుతూ వుంటా నంటావా?

సా:—దెకాయితీకేసున తరువాత నివ్వకు నాకేమీ తొందరలు లేవు. వారి ఇంట్లోవారు మాయొట్టా మేము నుభ ముగ నున్నాము.

స్వామి:—“మావూరిలో నిద్దరు పోలీసులు చాలా అంత కంటె పెక్కువెట్టిలే భరింపజాలము” అనియ నీవు చెప్పు నది.

ఉ:—అవును.

అసాక్షి తాను చెప్పకొనవలసినది ముగిసిన తరువాత తన ఇద్దరు మైనరు పుత్రులను స్వామికికాకి గవ్వరచెను.

చిన్నారకణ్డిగారు

చిన్నారకణ్డిగారిని కొద్దిగా ప్రశ్నించక పూర్వము గత వత్సరమున చిన్నారకణ్డిగారు గొనగిన స్టేటు మెంటులను, 1922 సం॥ షూటింగు కేసులో గొనగిన వాక్యములను, వీరి తిమ్మారణ్డిగారిని చిన్నారకణ్డిగారికి గల వివాదములలోని స్టేటు మెంటుల నన్నిటిని చదివినవియు వానినిగురించి వేరుగా చెప్ప నవసరము లేదనియు ఇప్పుడు కొన్ని ప్రశ్నల నడిగదనవియు వానికి ప్రత్యుత్తరములను పంపవలసియునుండినను. “1911 సం॥న మీ ప్రాణములదీయుటకు యత్నములుజరుగుచున్నవనియు, అంత కు రెండు వత్సరములకుపూర్వము మీకు విషము పెట్టెదననియు భయపడుచుంటినిని అర్థి పెట్టిరి. 1922 సం॥ మిమ్ము కాల్చి చంపుటకు ప్రయత్న మొనర్చెదను. ఈ విషయములకు సంబంధించిన కారితముల నన్నిటిని నేను జదివించి గాన మీరిప్పు డా విషయముల తెప్పకొన వక్కరలేదు. నేనుకు ముఖ్యముగ కొన్ని ప్రశ్నలకు జవాబుయిచ్చెదను. మీరు సామాన్యముగ, ఒంటరిగా బయటకువెళ్ల సాహసించు పోలీసునియు ఒక పిస్తోలు కొందరు మునుములను వెంటనుంచుకొనిగాని బయటకు వెళ్ల జాలననియు ఇదివరకు చెలిపిరి వీరింకను పిస్తోలుతోను, మనుష్యుల బలముతో మాత్రమే బయటకువెళ్ల సాహసించెదరా?”

సా:—అవును.

స్వామి:—ఇంకా మీకు ప్రాణభయమువుందిఅని అనుకొనవునా?

ఉ:—అనుకొనవును.

స్వామి:—మీకును, మీ పక్షమునకును తిమ్మారణ్డిగారు అతనిపక్షమునకును గల కక్షలే ఇందుకు కారణము

సా:—తిమ్మారణ్డి తప్ప నాకింకొక ప్రతిపక్ష లేదు. వారి భయమువలననే నేను బయటకు వెంటరిగా వెళ్లజాల నున్నాను.

స్వామి:—ఇట్టిభయమును పొగట్టుకొనడానికి సహాయ ముకావలెనా లేదా?

సా:—దేవుని నవాయులప్పు నాకు ఇంకొక సహాయము లేదు.

స్వామి:—ప్రభుత్వమునాగు తమవర్తనను ప్రకారం నాకు సహాయంచేయునట.

సా:—నేను ఇంతవరకు అదేనమ్ముకుంటిని. కాని అస మ్యక మివలకు తగ్గదు. నేనిదివరకు చాల అర్థి పెట్టిరి. కాని అని అన్న నిమ్మియోజనము లయ్యెను. ఒక్కభగవంతుడే వత్సరక్షించెను.

రెఫ్రెంట్ కాలుస్తామని పెద్దన్నచిన్నన్న (తిమ్మారణ్డిగారికుటుంబ) ముందుగనే చెదరించిరి. నన్ను కాలుస్తారని 15 దినములకు ముందు అధికారులకు చెప్పకున్నాను. అధికారులెవ్వరు ఎట్టిచర్యను దీసికొనలేదు.

స్వామి:—అప్పుడు చర్యదీసికొనే పోయినంత మాత్రమున ఇప్పుడు చర్యదీసికొనరాదనియ్య?

సా:—ప్రభుత్వము తమంతట తాము సహాయంచేస్తే నాకు ఆభ్యంతరంలేదు. కాని నాకు నానిలో నమ్మకములేదు నాకు 60 గుండ్లు తగిలెను. అవలదు వారు నాకేమీ సహాయంచేయలేదు.

స్వామి:—అయితే, ప్రభుత్వమువారు దీసికొన్న అదనపుదళచర్యలందు కవసరము లేదంటున్నారా?

సా:—మేడిమకులపల్లెలోని 10 మంది పోలీసులను నాకేసులకు శోడమీద ఇతర ప్రదేశములలోనే చేసే నేరముల నాకులేదు.

స్వామి:—అట్టిదళంపును దిగదా అని వారికి కొంతభయం వుంటుందా లేదా?

సా:—ఏ ఇకర పోలీసుదళమున్న వుండవచ్చుగాని అదనపుదళ ముక్కరలేదు. ఇప్పటికేపున్న పోలీసు అధికారులు క్రొధిగావనిచేస్తే జాలును.

స్వామి:—క్రొధంలే!

సా:—చాలక్రొధగా విచారించి దుర్మార్గుల క్షించి నన్నార్దుల రక్షించినచాలును.

స్వామి:—వారంతా కేవలమై వుండవలసియ్య మీవు క్షేమం? నాక్షుం లేకపోవుటచే కేసులు పోయినవి. వానికి వారేమిచేసెదరు?

సా:—సాక్షియు లెకగాదు. కల్లయగారును అధికారులంతా తిమ్మారణ్డి పక్షంగానేవున్నారు. తిమ్మారణ్డి అదృష్టమేమో నాకుచెలియదు.

స్వామి:—తిమ్మారణ్డి కేసులగుడ అట్లే ప్రోవీడెంటు లేదా?

సా:—తిమ్మారణ్డి పక్షమువారిపై చెచ్చిన కొన్ని కేసులలో ద్వీపాంతరవాస కక్ష విధించిరి

స్వామి:—అయితే అధికారులపై మీరు గావించిన ఆరోపణల కారణములేదా?

సా:—అది ఇదివరకు ఇప్పుడుగాదు. ఇప్పుడు కల్లయ తిమ్మారణ్డి, హిందూపురం నారాయణరావు మొదలైనవారంతా మిత్తులు. వారు కల్లయనకేమి చెప్పిరోగాని కల్లయగారి మాటే దురభిప్రాయ మేర్పడినది.

స్వామి:—తిమ్మారణ్డిగారి మాడిమకులపల్లి, తెలికిగ్రామములలో భూమిగలదా? అది బంజరుగునునా?

సా:—200 ఎకరము లుండును. అది 15 వత్సరములుగా బంజరుగునునది.

స్వామి:—ఎందుచే?

సా:—అతడు ప్రజలను హింసించుచుండెను. కల్లు దుకాణములు మొదలగునవి పొడేవాడు. పశువులు మొదలైనవి వారి భూమిలోకి వెట్టిలే బంధి తగిలించేవాడు. ప్రజలకు పూరితే పనిజేయ మని బాధించెడివాడు. వీనిని గురించి ప్రజలు పెద్దతిమ్మారణ్డికి వెళ్లి చెప్పకొనిరి. పెద్దతిమ్మారణ్డిగారు వీరి తిమ్మారణ్డిగారికి హితబోధ చేయగా వికలపోవుటయే గాక, పెద్దతిమ్మారణ్డిని గలవి 60, 70 కేసులు పెట్టిరి. 5, 6 గ్రామములవారు మహాభయ పెట్టిరి.

స్వామి:—మీరే ఆసహజులు పెట్టించిరిరా?

సా:—నేను గూడా నండు సంతకము జేసివుండును.

ఇంత హింసపెట్టినతరువాత ప్రజలూ తిమ్మారణ్డికి ఎట్లు సహాయముజేసెదరు. తిమ్మారణ్డిగారికి 5, 6 వద్దమాత్రం గలవు. వానితో మాత్రమే స్వయముగా 500 ఎకరములను జేపివ జాలక నేవ్యముజేయుట మానివేసెను. 5, 6 ఎడ్లతో 80 ఎకరములు మాత్రమే సాగుజేయుచున్నాను. కాని ఎక్కువ జేయులేదు.

స్వామి:—ఆ 80 ఎకరములైన నేవ్యము జేసావా?

సా:—జేయలేదు. అతడు గ్రామమునది గురికొని నివసించుచుండెను.

స్వామి:—ప్రతివత్సరం, ఏమీ పరుగులేకయే పన్నివు వలెనని అతని కుటూహలమా?

సా:—లేకపోలే మాములు జేలముజేసాడు.

స్వామి:—భూమిని బంజరుగావున వేలవేసికా ఒక టేకదా?

సా:—క్రొత్తపల్లికి భూమి పర హెచ్చుక. అట్లు హెచ్చినపు డింతవరకు 80 ఎకరములవరకు ఆమెచ్చు.

స్వామి:—తనంతట సాగుజేయనివ్వములేక బంజరు పెట్టె వనియ్య మీరు చెప్పవది. అవును.

స్వామి:—ఒకమారు, నేనెప్పుడుజేయుట కాతడు చాల మంది మనస్సులను దీసుకుగాలేదా?

సా:—తిమ్మారెడ్డిగారి కొడుకగు పెద్దన్న చాలమంది బద్దామీలను దీసికొని, బల్లెములు మొదలగు ఆయుధములను దీసికొనివచ్చి లక్ష్మీపల్లిలో మూడువార్లు నెలబండిగారి నేనెప్పుడు యత్నములను జేయనేలేదు. వారెప్పుడు నా ఆయాసమును మందేవారు. వారు నన్ను కూనీజేయుటకు ముత్రమే వచ్చిరి నీసెందిరిని. అప్పుడు నేను చాలా బాగ్రతనంటిని.

స్వామి:—అప్పుడు ఆదనపుదళమువుంటే బాగుండెడిది గదా?

సా:—ఆదనపుదళ మెప్పుడు మందిదిగా దని నా యభిప్రాయము.

స్వామి:—క్రొత్తపల్లివారి ప్రకటనలో వివరించిన 27 గ్రామములలో ఎవ్వరికిని ప్రాధికారిగాని అధికారిగాని భయము గాని లేదని యెంచెదరా?

సా:—ఒక్క చింతల చెరువులో రాళ్లుచేసికొంటు తప్ప ఏగ్రామములలో ఏమి నేకములు లేవు. తిమ్మారెడ్డివలన నాకొక్కరికి దప్ప మరెవ్వరికి ప్రాధికారములేదు.

సా:—తిమ్మారెడ్డి నీకు హానిజేయ యత్నించుటకు కారణమేమి?

సా:—తిమ్మారెడ్డి ఇదివరకు గ్రామములలో చాలాబల వంతముగానుండి ప్రజలను హింసించుచుండెను.

స్వామి:—నే నడుగున దడిగాదు తిమ్మారెడ్డి ముసలివాడు. నీవు ముసలివాడవు. మీరిద్దరు ఒకరికొకరు ఎందుకు హానిజేసి నవలెను?

సా:—నేను, గ్రామములలో ప్రజలకు సహాయముచేసి తిమ్మారెడ్డి హింసలనుండి తప్పించినందులకు అతనికి కోపము వచ్చి నాకు హానిజేసెనుగాని నే నాతనికి జేయలేదు.

స్వామి:—అది ప్రాతకథ.

సా:—1910 నుండి 1920 వరకు తిమ్మారెడ్డికి నాకు గాని నేను తిమ్మారెడ్డిగారిని ఏమిజేసికొనలేదు. 1921 లో ఎన్నికలందు తిమ్మారెడ్డికి ప్రతిపక్షముగా తీవ్రముగా పనిజేసెని. తిమ్మారెడ్డి దొనహాని కట్టించెదనని డబ్బు వసూలుజేసి దొనహాని కట్టించలేదు. ఈ విషయమున అప్పి పెట్టిరిని. ఈ కోప కారణములచే నన్ను చంపుటకు ప్రయత్నించెను. నన్ను ఆగది నా పలుకుబడిని తొలగింపవలెనని అతని ప్రయత్నము.

స్వామి:—తిమ్మారెడ్డి మీకు కత్తువుగాని మీరు తిమ్మారెడ్డికి కత్తువుకారనియ్య మీరు చెప్పవది?

సా:—నేను అతనికి కత్తువునే. అతడు నాకు కత్తునై లే నవలెనె కెందుకుగాను.

స్వామి:—అట్లగునో మీపొట్టుటలన ప్రజల కాంతికి భంగముగలుగదా?

సా:—నాకు తిమ్మారెడ్డికి విరోధమేగాని అది ప్రజలకు సంబంధించినది గాదు.

స్వామి:—మీకు తిరిగి విరోధము గలిగెను. కాన నేరములు జరుగకుండజేయుటకు ప్రభుత్వమువారిక చర్యదీసికొనవలదా?

సా:—ప్రస్తుతం వున్న పోలీసు సిబ్బందిజాలును. అదనపుదళమున్నను ఈవిరోధములుండును. ఇదివరకు దొడ్డుకూరులో పోలీసుస్టేషను ఎదుటనే రెండుహత్యలుజరిగెను. మేడిమామల పల్లిలో 10 పోలీసు లున్నయెడల 27 గ్రామములకు నాకేమిజేయగలరు. ఈదళంపెట్టుటకు ఇతరజిల్లాలోకంటే మేమెక్కువ సేవములు జేయుటలేదు.

స్వామి:—పోలీసుదళమున్నను ఖర్చులమాత్రం ప్రజల మీద వేయరాదనియ్య మీరయ్యదేవు.

సా:—చింతలచెరువువంటి గ్రామంలో ఒక పోలీసువానినుంచిన జాలును. ప్రజలను రక్షించాలని ప్రభుత్వమువారి కంత అభిప్రాయంవుంటే, క్రొత్తపోలీసుల నుంచినను ఖర్చుల ప్రజలమీద వేయవలదు.

స్వామి:—ఎవరి ఆక్రమణలవలన పోలీసు అవసరమయ్యెనో వారింద ముత్రమే ఖర్చులు వసూలుజేసెదరుగాని అందరి తగ్గర నసూలుచేయరు.

సాక్షి:—ఇంకను నడుపుచు కలెక్టరుగారి ఇతర అధికారులుగాని ఆదనపుపోలీసుదళమును నియమించు విషయములలో గ్రామములలో వచ్చి జూచి విచారింపలేదనియు ఈడివెను. అదనపుదళమునకు సంబంధించిన వల య నుం త యే తిమ్మారెడ్డి, చిన్నారప్పరెడ్డి పక్షములలోని కారణంపే వసూలుజేసెదరని కలెక్టరుగారు ప్రకటించిరి. అదనపు పోలీసుదళం అక్కరలేదంటే వారిని చిన్నారప్ప పక్షమువారిగా పరిగణించెదరుని అధికారులు గ్రామములలో ప్రజలకు దొంగపురుషులు. పెద్దవారే ఇల్లు చెప్పటచే ప్రజలకు భయము గలుగుచున్నది. ఇంతవరకు సాక్షి మొసగిన క్రొత్తపేట వెంగన్న మొదలగువాడు, నాపైకొన్ని ఆరోపణల నొనర్చిరి. గ్రామపరిశ్రమ మీలేకపోవుటచే వారెప్పుడు వచ్చినట్లు చెప్పిరి. చిన్నారప్ప చాలచెడ్డవాడని చెప్పట కట్టి సాక్ష్యం లేచిరి.

స్వామి:—అదియేగాదు, మీలో కక్షలుండుటవలన నేరములు జరుగుచున్నవని జూపుట కాసాక్ష్యము చేబడెను మీరు మంచివారేననియు, మీయనుచులలో నీట్టి నేరములు జేయువారు గలరనియు, మీపక్షం నిన్న సాక్ష్యమొసగిన పాఠ్యం తిరుమలప్పగారే చెప్పిరి.

ఇంతవరకు నాపై మీయెదుట మోపబడిన ఆపవాదుల గురించి ఒక్క ఒక్కయము చెబువలెను. నేను చెబువాడనని చెప్పటకు నా రాసాక్ష్యమును చెప్పిరి. వారందరు తిమ్మారెడ్డి పక్షమువారు, అందు దూడకుల హుస్సేనప్ప అను నతడు చెప్పిన విషయమును గురించి ముఖ్యముగ జెప్పవలెను. నన్ను తుపాకితో కాల్చిన దాతని సోదరుడే. ఆతడిప్పుడు ద్వీపాంతర వాసము ననుభవింపచుచున్నాడు. అతనిపై నేను పెట్టినందువలన, హుస్సేనప్పకు నాపై విరోధముచేత నేనాతని చేతులు కాల్చి విరుగకొట్టించితిని నాపై నాకొనించెను. అతడు రివెల్వరును క్రింద, బండి క్రింద బడుటచే కాలువరిగెను. ఈవిషయం ప్రభుత్వమువారి రికార్డులో గూడ గలదు. మిగిలిన సాక్షులందరు గూడ నీట్టి అపరాధరూపణలనే నాపై నొనర్చిరి. కొంచెము గ్రామపరిశ్రమ జేయుటకైనను అనుమతి నొంగక పోవుటచే వాని యధార్థము మీకు చెలియజేయుటకు మీలేకపోయెను.

తుదకు సాక్షి వ్రాతముల మగు మెమోరాండమును దాఖలు చేసెదనని నుడివెను.

పెద్దయ్యర సాక్ష్యము ముగియగనే, కేకేపిల్లెగారి నూచ నపై కొద్ది నీగారు కొద్దిచెబుటకు వచ్చి, ఆదనపుదళ మక్కర లేదని చెప్పకొనుటకు వచ్చిన వందలకొలది ప్రజలను గ్రామముల జేరువారిగా పంచి సాక్ష్యము జెప్పటకు ఒక్కొక్కగ్రామము వారిని ఇద్దరుమగ్గురు ప్రతినిధుల నెన్నుకొనవలసిన దని చెప్పిరి. వారిపైనున్న తరువాత నాప్రతినిధులు చెప్పకొనుదానిని విచారించిరి.

వాగటి బయ్యన్న (పెద్ద వడుగురు) సాక్ష్యమొసగుచు క్రొత్త పోలీసుదళం ఖర్చులు ప్రజలనుండి వసూలుజేసెదరని గ్రామాధికారులు దెలిపినయెడ ఇదివరకు పన్నులే దుర్భాములగు నుండుటచే క్రొత్తపన్నులు భరింపజాలమని చెప్పకొనుటకు వచ్చితిమని నుడివెను. తమ గ్రామములో పొట్టులు లేనియెడ పొట్టులు లేవనియు చిన్నపొట్టులు లున్న పెద్దలు చీనాటుపెట్టి సర్వేవరనియుగూడ నీతడు చెలిపెను.

పామిరెడ్డి చిన్నారప్పరెడ్డి పెద వడుగురు. పోలీసుస్టేషను అక్కరలేదని చెప్పయ చిన్నారప్పరెడ్డి తమ గ్రామములోనే నివసించు ముందునయెడ అతని కా గ్రామమున కేతువులులేనియెడ నుడివెను. నాకు పోలీసు అక్కరలేదు. ఏమైనా పొట్టులులు వుంటే గ్రామ పంచాయితీలో పరిష్కరించుకొంటాను.

చిన్న యెంకలప్ప పెద్దవడుగురు, క్రొత్త పోలీసుస్టేషను అక్కరలేదను ఒక వైపున పామిరెడ్డి రెండవ వైపున గుత్తి పోలీసుస్టేషనులు గలవనియు క్రొత్త స్టేషను నక్కర లేదనియు నుడివెను.

ముప్పాల గుత్తి గ్రామ కాపురమువను కొండప్ప తన గ్రామంలో గగడ లనేనే లేవని నుడివెను. ఇతర గ్రామముల వారు వచ్చి తొందర కలుగ జేసెవరకు భయములేదు. చిన్నారప్ప తిమ్మారెడ్డిగార్ల కక్షలకు జేరిన వారెవరు నా గ్రామములో లేరు.

పై గ్రామ కాపురముడే యక పాపక నామోబుగూడ పై విషయముల బలపరచెను.

చిన్నరంగయ్య, మల్లెనేపల్లి తమగ్రామములో కక్షలుంటే నేమో యెరుగననెను. అదే గ్రామకాపురముడగు పెదవరప్ప పైవిషయమును బలపంచి, ఇతర గ్రామములనుండిగూడ తమకు తొందర గలుగలేదనియు అందుచే తెలికిలో క్రొత్తపోలీసు స్టేషను అవుననను లేదనియు నుడివెను.

రావులుడికి గ్రామములను నాగి లింగయ్య, కేకేపరెడ్డి, గాల్లు తమగ్రామమువాకిగూడ క్రొత్త పోలీసుస్టేషను నక్కర లేదనిరి.

వెంకటరెడ్డి, కుబ్బన్న, నాగిరెడ్డిగార్లు చిన్నవడుగురు కాపురముల తరపున తమకు అదనపుదళ మక్కరలేదనిరి.

కండ్లగూడూరు గ్రామములను నారాయణరెడ్డి హనుమన్న అను వారు క్రొత్తపన్ను కడతారని చెప్పితే ఆపన్న భరింపలేననియు తమగ్రామములో గగడలు లేకపోవుటచే క్రొత్త పోలీసు దళమక్కరలేదనియు చెప్పకొనుటకు వచ్చితిమనియు నుడివెను.

మేడిమామలపల్లి ప్రజలతరపున చౌడప్ప, అనునతడు, క్రొత్త పోలీసుదళ మక్కరలేదని చెప్పయ 10, 16 సం॥ లకు పూర్వము తమగ్రామములో కక్షలుండెను గాని ఇప్పుడట్టి వేమియు లేవని చెప్పెను. తిమ్మారెడ్డిగారికి ఆధారంలో భూములు గలవు. అతనికి నా పూరిలో నున్న ఇల్లు పడగొట్టుటచే ననుట నిజముగాను. అతడే తన ఇంటి నూడతీసుకొని తొండపాడులో వేరే ఇల్లు కట్టుకున్నాడు.

పాపిరెడ్డి మద్దిరెడ్డి అను తెలికి గామములు సాక్ష్యమొసగుచు తాము బీదవారమనియు, క్రొత్తపన్ను చెల్లించలేమనియు చెలిపిరి.

తిమ్మగూడినుండి వచ్చిన హామన్న.

ప్రభుత్వంవారి ఖర్చుమీద స్టేషను కట్టుకుంటే తమ కాక్షేపణలేదనియు తమ గ్రామమునుండి ఒక అడ్డమైన లేదనియు నుడివెను.

లక్ష్మీపల్లి గ్రామముల తరపున కంకరప్ప రామయ్యగార్లు పోలీసుస్టేషను అక్కరలేదని చెప్పయ 8 ఎత్తరముల క్రిందట తిమ్మారెడ్డిగారి తరపున 20 మంది మనస్సులు ఈపె లతోను, బల్లెములతోను, గండ్ర గొడ్డళ్లతోను వచ్చిరినియు వారెచ్చట మూడువార్లు నెలబండిరేగాని నేనెప్పుడు జేయలేదనియు, వారు కోజు, చిన్నారప్పగారిని గురించి ఆమాజీ దీయుచుండెడివారనియు, అటుతరువాత వెల్లిపోయి రనియు జెప్పిరి.

స్వామి:—ఇది అంతా ఎందుకు చెప్పయన్నార?

సా:—ఎందు కేమిటి, మీ రడిగిరి. నేను చెప్పితిని.

(నవ్వు.)

గజరాంపల్లి గ్రామముల తరపున, వారప్ప, నీలూరు గ్రామముల తరపున బాచా సామెయి, అనంతపురం (గుత్తి) గ్రామముల తరపున చిలకల నాగప్ప, ప్రజల ఖర్చుపై నైన యెడల పోలీసుస్టేషను తమ కక్కరలేదనియు, తమ గ్రామములో కక్షలు లేవనియు జెప్పకొనిరి.

స్వామి:—చిన్నారప్పరెడ్డిని కాల్చినది నీయూరువద్దనే గదా?

నాగప్ప:— అది ఏవో అకస్మాత్తుగ జరిగెను. అంతకు పూర్వముగాని అటు తరువాతగాని అట్టి నేరము లేవియు జరుగలేదు.

మరియొకరిద్దరు సాక్షులు విచారింపబడిన తరువాత విచారణ ఈవిషయమును ముగింపబడెను. తిరిగి కేపు జరుగును.

కొద్ది నీగారు రేపటి యుదయము 7½ గంటలకు బయలుదేరి మేడిమామలపల్లి పెద్దవడుగురు చింతలచెరువు లక్ష్మీపల్లి మొదలగు గ్రామముల దర్శించెదమనియు ఆపయమున మార్గమున గుంపులుండుట తిషక్తియులేదనియు ఆప్రాంతములు బాగుగా వెలిగిన మరొక రిద్దరు కంటే తనతో నుండి నక్కరలేదనియు నుడివెను.

తిమ్మారెడ్డిగారును కేకేపిల్లెగారును తాము వెంటవచ్చెదమనిరి.

ఏపక్షమునకు చెందిన నాయకులు గాని అధికారులు గాని తనతో వచ్చుట కేర్పణలేదనియు ఇరు పక్షములవారను ఆనూగ్రామముల వాగుగ వెలిగించిని నొక్కొక్కరిని తన వెంట పంపవలసినదనియు గొరెను.

కావలెను

చెజవాడ, మునిసిపల్ హైస్కూలుకు ఒక ఫీజున్న ఎల్. టి. రూ. 80.5.120 జీతముపై కావలెను. మున్ను, యోగ్యత, మొదలగునవి తెలుపుచూ చరఖాస్తులు ఈ దిగుబిలాషమునకు 1-7-25 తేదీలోగా చేసినట్లు యోగ్యతాపత్రికలుండిన వాటితో సహా పంపుకొనవలెను.

ఈపని ఖాయమైనదియే తీసికొనబడిన చరఖాస్తుదారుడు ఒక సం॥రమువరకు ప్రాబేషముగా పనిచేయవలెను.

మునిసిపల్ ఆఫీసు, } ల. కాశీశ్వరరావు, }
చెజవాడ. 20-6-25 } చేర్చుక

క్రొత్త యొడంబడిక

అట్టిను ఛేంబర్లనుగారు ఏర్పరచిన క్రొత్త సెక్యూరిటీ ఒడంబడిక, యూరపు ప్రదము సకు తోడ్పడునని సమ్మతించును. అన్ని జాతులను కలుపి సంఘానికి నుటకు బదులు, కొన్ని జాతులు గలసి ప్రత్యేకపు బాడంబడికల కేసికొనుటవలసి, కులపాతారణము లుపేక్షించుచును. యుద్ధమునకు బూర్వ మిట్టి కలలుండటచే, ప్రపంచశాంతికి భంగము వలెనను. నేడు మరల నిట్టి కలలు ప్రలుల మగుచున్నవి. యూరపు రెండు గిరిరములక్రింద విభజనబడినది, ఛేంబర్లనుగా రంగీకరించిరి. ఇట్టి పిల్లిని దొంగిలించుటకు మూడుగ, దానిని వృద్ధి నొందించుట వ్యాయసించునా? ఇదివా ఒడంబడిక యందు, అన్ని జాతుల మధ్య సఖ్యము గుడుగుట కేర్పాటు లుండెను. విభేదములు పోడిమినచో, మాధ్యమమునకు సరిపెట్టించుకొనుట కవకాశ ముండెను. ఈ రెండు ఒడంబడికలు ఇప్పుడు అంగీకరించి నచో, సత్వరాధిపత్యము తోడ్పడినది. కస్పర్వేటీపు ప్రభుత్వ మారంభమయ్యి కిమ్మట, అదివా ఒడం బడికపట్ల శీతవృద్ధి బడచెను. ఛేంబర్లనుగారికి, అదివా ఒడంబడిక బాధ్యుగ బడిరాదు. ప్రాత మంత్రాంగిపు మార్గము వారికి వచ్చును. యూరపు ఏలబోయినవేది, ప్రపంచశాంతి ఏలబోయినవేది, ఇంట్లందు శ్రావణమునకు బాగును. అందుకు, గ్రామ్యులతో సంభాషించుకొని చాలెను. గ్రామ్యులతో వుండును, ఇట్టిని యూరపుగారుతో ఇంట్లందు సంబంధము పెట్టకొనకు. పృథుమగారుతో మూత్రము సంబంధము పెట్టకొనకు.

క్రొత్త ఒడంబడికతో ఇట్టిని చేర్చుకొన లేదు. బ్రిటిషు అధిపతీరాజ్యములు సమ్మతించు నను బొందలేదు. బాలెండు యుద్ధ మున్నగు దేశ ములతో సంబంధములేదు. ఇట్టి వరుసతనము ఏర్పాటుచును. అధిపతీరాజ్యము ప్రాంత లాదులు. ఈ రెండు ఒడంబడికలకు నెలకు కాపాడునో తెలియకున్నది. కామన్వెల్థులతో ఛేంబర్లనుగా రిచ్చున యుద్ధమున, విశ్వ సమతాపట్టిక కేసు. మాధ్యమమునకు తోడ్పడుట కొరతబడిన, బాలెండునును సరిపెట్టించ బాదు. బాలెండు కి ముఖ్యముగా ఏర్పాటుచు గడుపునను. ఇట్టిని బాలెండుపై విచ్చున యుద్ధమునను. బ్రిటిషువా డ్విజుతో కర్మము వుండునీకొనదు. బాలెండుకు మూడునుగీతం నెల ప్రము బుద్ధిపై విచ్చున యుద్ధము బదు, గ్రామ్యుకు ఏర్పాటుకాదు మూడునీకొనదు. ఇట్టి యుద్ధముల నును బుద్ధిపైయొగముకీయకున ప్రామ్య మెల గుని దోచదు. ప్రామ్య ఏమిగీసి నను, బ్రిటిషువాకు జూచి యూరకుండబలయును.

పుర్యమునలెగాన, యి స్పా దు ప్రపంచములో నే భాగమునను నునది ముగయుచినను, యితర భాగము లన్నిటికిని వ్యాపించును. జర్మనీ తూర్పు సరిహద్దున జరిగెడి బోరాటము, ఇతర ప్రదేశములకు వ్యాపించునని, ఛేంబర్లనుగారు దలచుట నట్టి బేల తనము. నర్వీయాలోజరిగిన మాతృలవలన ప్రపంచ సౌగ్రామము జరిగియుండగ, బాలెండులోజరిగెడి బోరాటములు ఇతర ప్రదేశములను ప్రోద్బలించునని తలచుట కట్టిను భారము గలదా?

ఛేంబర్లనుగారి ఏర్పాటు మారన్వస్తి నేమా ప్రము బాధుటలేదు. తాత్కాలిక లాభమునకై శాశ్వత ప్రయోజనమును కోల్పోవుచున్నది. నానా రాష్ట్రానిధిమునకును, ప్రస్తుతపు బాడంబడికకును సమ్మత్యము గుడుగుట నష్టము. అన్ని జాతులను ఆయుధములను సైన్యములను తగ్గించి, మాధ్య మమును చేపట్టనాయునని, కోరుచుండగ ఆంధ్రుని నవలెనైచి మరల నిపురాతన పద్ధతి ననలంబించుట నలసి, ఇప్పుడు ప్రామ్యుల ప్రత్యేకత తీరినిధంగము వాటిల్లును. నానారాష్ట్రానిధిమునకు నలు కు బడి యంతరించును. ఇతర దేశములు క్రొత్త ఒడంబడి కల నేర్పరచుకుని, వ ర స్ప ర వైషమ్యముతో మెలగుచుండును. ఇట్టి ఏ ర్పా టు నిరర్థకమని, మాన్వనాల్గుగారును, లాయడు బార్డ్ గారును చాటిరి. కస్పర్వేటీపులయినను మార మా లో చించుట యుక్తము. బ్రిటిషు ప్రజలు శాంతిరక్షణబాధ్య తను నహించరా? జర్మనీ తూర్పుభాగమునం దుప న్నవ మధికము గలదు. ఛేంబర్లనుగారి ఒడంబడిక అట్టియున్ననము సతిశయించజేయుట సహజము. అక్కడనున్న కిట్టిలము నామాన్వముగ నణగి బోజాలదు. సంవత్సరముల నన్నిటిని గాంచిన యూరపురిస్థితులు ఏమాత్రము ప్రోత్సాహకర ముగ గనుటలేదు.

కడపటి సంక్షేపము

మరియునుకు బూర్వము దేశబంధు చిత్త రంజనదాసుగారు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారికి వ్రాసిన కడపటి లేఖయందు, “దేశచరిత్ర యందు అత్యంత సంపదనమయి మరుద్రులయియున్నది. సంవత్సరాంతమునకు, మాత్రం సంవత్సరాంతము నకు, నరియగు వృద్ధి జరుగనలయును. ఇందు నిమిత్తము వ్యవస్థలను భారబోయనలయును. మన మురుపురమును బుట్టగనున్నాము. ఏమి జరు గునో ప్రకటన చే తెలియకు” అని నూచించిరి. స్వరాజ్యపిల్లకై మారకళ్ళపే. జరుగనలయునని, దేశ బంధు దాసుగారు కొరియుండిరి. దేశబంధు తీవించి యున్నను, ఇట్టి మారకళ్ళపే అంగీయించెడివాడు. గాంధీమహర్షి ప్రోదగించెడియు పట్టి సంక్షేపము. క్యాపిట్ బూక, మూటాతో ప్రోద్బలించుచో స్వరాజ్య బంధుకు మారము బోవుచుండును. స్వరా జ్యమునకై తీవించి, స్వరాజ్యమునకై చనిపోయిన దేశబంధు దాసు గారికి. గౌరవించునల యుగ విధి, అ తి త్వ రి తముగ స్వరాజ్యమును సరిపెట్టించుటలే మార్గము. దేశమును కష్టము లెదుర్కొనుచున్నది. మారక సంక్షేపమును దేశము బాటనునీయున్నది. దాసుగారి మరణమునలన, భారతీయు లికవికాన వితవాడు లయ్యెదరని, అట్టి

ర్యులప్రతిక యూహించుచున్నది. స్వరాజ్యపక్షము వారి నలుకుబడి సంతరించజేయుటకు అధికారవర్గ ము ప్రయత్నించుననుటకు సందియములేదు. ఇది ననకే మహారాష్ట్ర పక్షమువారు రిస్కాంసీపు సహ కారమునకు దిగవలయునని తలంచుచున్నారు. డాక్టరు మూంజీగారి హెచ్చరిక, ఇట్టిపరిణామమును ప్రోద్బలించుచున్నది. స్వరాజ్యపక్షమున గలిగిన విభేదములను అధికారు లవకాశముగ గైకొనక మానరు. బెంగాలునందు సంస్కరణములను రద్దు జేయుటలో, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశ్యము తెలి సిగోయున్నది. ప్రతిష్ఠాభవ పద్ధతులను వదలి సహకారము సలుపుటకు, ప్రజలను లొంగదీయు టచే, యిందలి యుద్దేశ్యమై యుండును. సహ కారము నలుప నుద్దేశించుచో సంస్కరణముల రద్దును తొలగించెదమని ప్రభుత్వప్రకటనమే చెలు పుచున్నది. అమృతబజారు ప్రతికాన్యతాంతము ప్రకారము, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుత శాసనసభను రద్దుజేసి, క్రొత్త ఎన్నికలను జరిపెద రని తెలియుచున్నది. ఈ వదంతి నిజమగుచో, యిందలి యుద్దేశ్యము తెల్లమే. రాబోవు ఎన్ని కలలో, మితవాడు లధిక సంఖ్యలతో బ్రవేశించెద రని, ప్రభుత్వమువా యూహించియుండురు. దాసు గారు విగతజీవులగుటచే స్వరాజ్యపక్షమువారిని నడిపెడివా రెవరుండరనియు, వారిబల ముడిగిపోవు ననియు తలచుటయందు వింతలేదు. కాని, దాసు గారిపై దేశమునకు నిజభక్తియున్నయెడల, మరల స్వరాజ్యపక్షమువారినే శాసనసభలకుంపుట పౌరు షము. ప్రభుత్వమువారి ప్రయత్నము, స్వరాజ్య పక్ష ప్రాబల్యమును వృద్ధిజేయుటకే తోడ్పడగలదు. బెంగాలు తన ధర్మమును నిర్వహించునని విశ్వ సింఛెడిము. దాసుగారి స్థానము నాక్రమింపగల నమగ్గులు బెంగాలులో గలరనియు, తానాస్థాన మును దీసికొనననియు, గాంధీమహర్షియు ప్రక టించెను. స్వరాజ్యపక్షమునకు శక్తి నొందన లేకుం డ, మహాత్ముడు సహాయముజేయుట నిశ్చయము. అందుచే, నూతనపక్షమును బెంగాలురాష్ట్రము, జయ ప్రదమగదాటి అధికారవర్గమున కాశాభంగము కలిగింపగలదు. ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతస్థితిని బాటదలచినయెడల, కృత్రిమమార్గముల నవలం బించి ప్రయోజనములేదు. ప్రజలకోర్కెలను నిరో ధించదలచినకొలదియు, నవి మరింత బలమగును. అందుచే ప్రజల స్వరాజ్యవాంఛను వెంటనే సఫల పరచుట నముచితము. వం గ దేశీ యులను మి ర వా డులు గ దేశీ యు పద్ధతి సభలము గాజాలదు. ఈ స మ య ము స నే, కలకత్తా కార్యశేషనుకును మరియొక అధ్యక్షు నెన్నికొన నలసియున్నది. కాంగ్రెసుపక్షనాయకు నెన్నికొని, కార్యశేషనువారు దాసుగారిపట్ల గల ప్రేమను సాక్షాదరచెదరు గాక. సుభాషచంద్ర బోసుగారికి నిర్బంధాంతరమువరకు కార్యశేషనువారు సెల విచ్చుట, యోగ్యముగ నున్నది. బెంగాలునందు స్వరాజ్యపక్ష ప్రా బ ల్య ము సధికముజేయుటకు, ప్రస్తుత పరిస్థితులు తోడ్పడక మానవు.

తుపాను: ప్రభుత్వ ప్రకటనము

కృష్ణా గుంటూరుజిల్లాలో గలిగిన తుపాను వ్యవసాయగూర్చి ప్రభుత్వమువారు గావించిన ప్రకట

నము గాంచిన, నష్ట మనదిమితమని తెలియగలదు. రివిన్యూబోర్డు వారు ప్రచురించిన అంకెలు, అనలు కన్న తగ్గియున్నవని తలచెదము. ప్రభుత్వమువారు రయితులకు స్వల్ప సౌకర్యములను గూర్చి. ఇర్రె గేషను కాలువలమీద ఆరునెలలవరకు ఉచిత ముగ గడ్డికోసికొనుటకు రేషన్లతాలూకారయితులకు మాత్రము అనుజ్ఞయొసగబడెను. మైనరు ఇర్రెగేషను వర్కులకు గలిగిన నష్టమును తొలగించుటకు, ముప్పదివేలు కృష్ణాజిల్లాకును, ఇరువదివేలు గుంటూరుజిల్లాకును శాంక్షను చేయబడెను. ఇండ్లకు కావలసిన సామానుల సుచితముగ నిచ్చుటకు, రెండువేలరూపాయలు బెజవాడ మ్యునిసిపలు కౌన్సిలు కొనగబడెను. రివిన్యూబోర్డు వృత్తాంతము ప్రకారము, పట్టణములలో కెల్ల బెజవాడకును, బందరుకును, నష్ట మధికముగ గలిగెను. బెజవాడ మ్యునిసిపలు కౌన్సిలువారు పెంటనే సహాయము జేసిరి గాని, అది ప్రజల బాధలను నివారించుటకు సరిపోలేదు. బందరు మ్యునిసిపలు కౌన్సిలువారు గూడ, మిగుల నష్టపడినవారి కుపశాంతి గలిగించిరి. గుంటూరు, తెనాలి గ్రామముల కంతగ నష్టము గలుగలేదు. స్థానికసహాయము సరిపోయెనని, రివిన్యూబోర్డువారి యుద్దేశ్యము. కాని, గ్రామములకు గలిగిన నష్ట మపారము. గుంటూరుజిల్లాలో, రేపల్లె, తెనాలి, బాపట్లతాలూకాలును, కృష్ణా మండలమునందు దివి, బందరు, కైకలూరు, గన్నవరం, బెజవాడతాలూకాలును విశేష నష్టము బొందెను. రివిన్యూ ఉద్యోగులును, తాలూకా బోర్డులవారును కొంతవరకు ప్రజలకు సహాయము జేసిరి. రెండుమండలముల జిల్లాబోర్డులును, ఇతర ధర్మదాతలును జేసిన సహాయము పెక్కున బడెను. కేవలము పశు నష్టము గాంచిన, రేపల్లె దివి తాలూకాలెక్కుడు నష్టము గాంచెను. గుంటూరు జిల్లాలో, 13 వేలపై గ పశువులును, 85 వేలకు బైగ గొత్తలును మేకలును చనిపోయెను. కృష్ణాజిల్లాలో సరియగు అంకెలు రిపోర్టుగాలేదు. గుంటూరు జిల్లాలో మొత్తపు నష్టము దాదాపు పదునైదులక్షలుండుననియు, 69 మంది ప్రాణముల గోల్పోయిరని, సూచించబడినది. ఇది చాల తక్కువమదింపు అని ఎంచవచ్చును. ఇంతవరకును ప్రభుత్వమువారు జేసిన సహాయమయినను, స్థానికసంఘములును, ధనవంతులను జేసిన సహాయమయినను, బాధానివారణకు సరిపోవునని దోచదు. ఆంధ్రదేశము తగిన ధనసహాయము జేసి, ప్రజల యావన తీర్చనందులకు చింత వొడముచున్నది. ఆపత్ని మయములందు దేశము నెనుక జూపిన కవలిక నీమారు జూపలేదు. ఇప్పటి కయినను అవకాశ మింకను గలదు.

కనడా స్వాతంత్ర్యము

అధినివేశరాజ్యములకును ఇంగ్లండుకును గల సంబంధము విశేష బలమయినదిగాదు. ఏ నిమున ముననయినను నది తెగిపోవచ్చును. అధినివేశ రాజ్యములకు నానారాష్ట్రసంఘమునందు స్వతంత్రస్థాన మిచ్చుటచే, అంతర్జాతీయ వ్యవహారములలో ఇంగ్లండువలె స్వేచ్ఛగి మెలగుట కనకాశ మేర్పడుచున్నది. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము

నుండి విడిపోవలయునను కోర్కె నక్షీణాస్థికాలో బలముగ నున్నది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వము, తొందర పడవలదని హెచ్చరించినను, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును వాంఛించుచున్నది. ప్రధానమంత్రిలగు హర్జిగాజుగారు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యవాది. ఇక, కనడాదేశము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించునును, అట్టిసితి ననుభవింప గోరుచున్నది. అమెరికాలో ప్రత్యేక రాయబారిని నియమించుటకు, కనడా సంకల్పించినది. ఇంతవరకు ఏ కాల సీయు, ప్రత్యేకరాయబారిని ఇతరదేశములలో స్థాపించుటలేదు. కనడాదేశము క్రొత్తమార్గము త్రొక్కుచున్నది. రైల్వేమంత్రియగు గ్రహంగారు, నూతన కనడా రాయబారిని నియమింపబడుదురని చెలియుచున్నది. ఇందువలన అధినివేశరాజ్య సంబంధములందు, క్రొత్త పరిణామము కలుగకమానదు. ఇటీవల కనడాకు ప్రత్యేక పు జెండాను తయారు జేయుటకు ప్రయత్నించి రట. కాని ప్రస్తుత మా ప్రయత్నము విరమింపబడెను. కనడా చూపెడి వైఖరిని ఆస్ట్రేలియా సయితము జూపవచ్చును. సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణమున కవసర మేర్పడుచున్నది.

సత్యాగ్రహవిజయము

వైకం సత్యాగ్రహము చాలవరకు సఫలమయినందుల కెంతయు సంతసించెదము. గాంధీకిని పోలీసు కమిషనరుకును మధ్యజరిగిన యెడంబడికను, సత్యాగ్రహవలంబు లతిక్రమించినవాడైన అనత్యమని చెలిసినది. సత్యాగ్రహవలంబులు, నిరుపమానమగు శాంతి శమదమాదులను గనుపరచి, కృతకృత్యులయిరి. గాంధీమహాత్మునిపట్ల నిజగౌరవము జూపిరి. ఇప్పటికి మూడురోడ్లపై నిమ్మజాతులవారు స్వేచ్ఛగ నడచిపోవుచున్నారు. ఎట్టి యాటంకము గలుగలేదు. వైకం దేవాలయమునందు పూజలాగిపోలేదు. తూర్పురోడ్డుపైమాత్రము నిమ్మజాతులు పోవుట కింకను అంగికార మొసగలేదు. తిరువాన్కూరు సంస్థానము వారు మిగిలియున్న నిరోధమును గూడ తొలగించి, హిందూమతము నావరించిన కళంకమును దొలగించెదరని నమ్మెదము. వైకంనందేగాక, హిందూ దేశమందంతటను అస్పృశ్యతను నివారించి, హిందువుల సంఘీభావమును బలపరుచుటయు, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి కాటంకముల దొలగించుటయు ఎంత ముఖ్యమో చెలువ నక్కరలేదు.

మోహనదాసు కద్దరుచరిత్రమాలయము

ఏలూరులో నిర్వహింపబడుచున్న మోహనదాసు కద్దరు పరిశ్రమాలయపు 1924 సంవత్సరపు రిపోర్టు సక్రమాభివృద్ధిని కనుపరచుచున్నది. చక్కనినూలుచీయు మార్గము లన్వేషింపబడుచున్నవి. ఏకుచేయుటకు, నూలు దీయుటకునుగల పరికరములను బాగుచేయుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. 1924 సంవత్సరమునందు 11297 రూపాయల కద్దరు విక్రయింపబడెను. ఆయిదువేలరూపాయల ఏకులు, నూలు విక్రయింపబడెను. ఈపరిశ్రమాలయము, ధన సంపాదనము నిమిత్తము స్థాపింపబడకుండుటచే, కద్దరు ఉద్యమాభివృద్ధియే ప్రధానోద్దేశ్యమగుచున్నది. పరిశ్రమాలయమునకు 517

రూపాయల నికరలాభము చేకూరెను. మోహనదాసు పరిశ్రమాలయము సత్వరాభివృద్ధి గాంచుననియు దండు నారాయణరాజుగారి సత్ప్రయత్నముల కాంక్ష లన్ని విధములను తోడ్పడెదరనియు, విశ్వసించెదము.

ఆళ్వారు వృత్తాంతము

ఆళ్వారుసంస్థానమునం దిటీవల జరిగిన కాల్పులు, దేశమునందు కలవరము గలిగించెను. ఈ విషయమై సమగ్రమగు విచారణ జరుగవలయునని, ప్రజలు గోరుచున్నారు. ఆళ్వారు సంస్థానమువారు పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారితో యోచించెదమని ప్రకటించిరి. ఇంతవరకును, వీరికిని మహారాజుగారికిని సహాధానము గుదురకుండుట శోచనీయము. సంస్థానములకు, మాలవ్యాగారికన్న అనుకూలహిత మొనగెడి వారుండరు. వారిహితము ననుసరించుట, ఆళ్వారుకు శ్రేయస్కరము. ఇంతవరకును, ఆళ్వారు మహారాజుగారు విశాలహృదయులని పేర్వడసిరి. వీరి ప్రసంగములు స్వాతంత్ర్యభావభరితములై యొప్పుచుండెను. తమపెనుకటికీర్తి సీసమయమున నిలువబెట్టుకొనుటమహారాజుగారిముఖ్యకర్తవ్యము.

ప్రేటు కౌంసిలు సభ్యతకు అభ్యర్థి

వేమవరపురామదాసుపంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్.

హైకోర్టుకీలుగా రిట్లు వ్రాయుచున్నారు :

గా. వి. ఎస్. శ్రీనివాసాస్త్రిగారు, ఢిల్లీలోవున్న ప్రేటు కౌన్సిలు ఆనే సామ్రాజ్యకాసన సభలో వారి సభ్యత్వమునకు గడచిన జనవరి మాసములో రాజీనామా నివ్వగా, ఆ స్థానమునకు నేను అభ్యర్థిగానుండి తమ ఆమోదమును బొంది అత్యధికసంఖ్యకులచే నెన్నుకొనబడిన మాట తమకు తెలిసే యున్నది. ప్రస్తుతపు ప్రేటుకౌన్సిలుయొక్క చిరకాలపరిపాలనలో ఆయెన్నిక జరిగి యుండుటచే నెట్టెంబరు మాసాంతమున యీ కౌన్సిలు సమాప్తము అయిన వెంటనే తిరిగి నవంబరు మాసములో నూతనముగా ఎన్నికలు జరుగును. కాబట్టి నేను తిరిగి 6 మాసముల కాలములోనే ఎన్నికకు నిలిచి తమరు నాయందు మొన్నటి ఎన్నికలో చూపిన ఆదరమును నమ్మకమును తిరిగి యీఎన్నికలో చూపి ప్రేటు కౌన్సిలులో వకటరము అయినావుండి తమ అజ్ఞలను నెంపేర్చుటకు అవకాశముకలుగ జేయుదని కోరుచున్నాను.

నేను కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపార్టీ పక్షమున అభ్యర్థిగా నుండి తమ వోట్ల నపేక్షించి ఆ పార్టీవారి సిద్ధాంతములకును కార్యక్రమములకును అనుగుణముగా మార్చిమాసములో జరిగిన ప్రేటు కౌన్సిలు సమావేశములో నా క్షేమించిన తేక కృషి సలిపిన మాట తమకు విశదమయ్యె యుండును. రాబోవు ఆగస్టు మాసపు సమావేశముందు గూడ అట్లే ప్రవర్తించెదను.

ఆంధ్ర తిమిళ రాష్ట్ర స్వరాజ్య పార్టీవారు తిరిగి ఆసాఫ్టీ నికరైన కేసు అభ్యర్థిగా నుండుటకు సిఫారసు చేసి యున్నారు. నేను తమ విశ్వాసమునకు పాత్రుడనై తిరిగి ఎన్నుకొనబడినమెడల నాకుగల కాలమును అవకాశమును ప్రజాసేవ కొరకే, కౌన్సిలులోను దేశమందును వినియోగించుటకు సంసిద్ధుడనుగానున్నానని తమతో పేరుగా మనవిచేయవలసిన అవసరము లేదు.

కాబట్టి తమయొక్క వోటును దయచేసియు, తమకు గల గొప్ప పలుకుబడిని వినియోగించియు నాకు సహాయము చేసి యిప్పటికంటెను అధికముగా మాతృదేశసేవ చేయుటకు నా కవకాశములు గలుగజేయుటకు వేడుచున్నాను. ఈ ఎన్నికలలో తమ మొదటి వోటును అధికమును విజయ గలదు. కనుక నా విజయమునకు తమ మొదటివోటు మిక్కిలి యుపయోగకారిగా నుండును.

దయయించి తమరు నాకు సహాయము చేయుదుమని యీలేఖ కొకచిన్న ప్రత్యుత్తరము సాధ్యమైనంత త్వరలో పంపించినచో నాకు ఈప్రయత్నమున ధైర్యమును ఉత్సాహమును కలుగును.

వేమవరపు రామదాసు,
పర్వత్ బాగ్, మైలాపూరు, మద్రాసు.

ప్రాచీనకావ్యము

ప్రస్తుత విభాగము

జర్మనీకి ప్రతికూలముగ ఒడంబడిక లేదు

లండన్, జూన్ 24:—ప్రభుత్వ ప్రకటనముల నెఱపి పట్టణము గూర్చి జరిగిన సమావేశమును మంత్రివర్గమునకు గూర్చి చేసినది కామన్వెల్త్ లో చాంబర్లెన్ గారు ఒకేకాంగ కావ్యములను మదింపును గూర్చి చెలియజేసిరి. స్థిరముగా, మధ్యమగ్న అవాంతిములు లేకుండ సాగువిభాగమునే క్రేటుబ్రీటన్, సామాజ్యము, ప్రపంచ మంతటను గాలనీన విధానమునది. దీనిని అన్ని పక్షములవారు ఆమోదించుటలేదు. ఇదియే ప్రభుత్వవిధానమునది మరల యుద్ధము ఎన్నటికిని రాకుండగను కాంతి చేసినట్లుటను అన్ని పక్షములవారి యభిప్రాయమైయున్నది. జర్మనీకి ప్రతికూలముగ ప్రతిపక్షములతో ఒడంబడికను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టెను.

బ్రిటిషు సామాజ్యము, క్రేటుబ్రీటన్, యూరపు వ్యవహారములందు జోక్యము గలుగజేసికొనకున్నచో కాంతి సంప్రాప్తించును. నేడు ఏజాతియుగము ఒంబరగనుండ పీటలేదు. యూరపుకాంతికి భంగము కలిగినచో అన్ని జాతులను, యుద్ధమునకు దిగినను, దిగకున్నను నట్టమే. ఒకవంక జాతిసమితి ఒడంబడికను సంతకముజేసి ప్రత్యేకముగ కార్యమును దలపెట్టుట అసంవిధము. అపాయము సాధ్యమైనంతవరకు రాకుండ జేయుటలేదు. మనము విశేషముతో మన పలుకుబడిని కల్గిని, ముందుగాని కాంతి నేర్పాటుజేసి యుద్ధములేకుండ జేయుటయే మనకు కేవలముగాని ప్రత్యేకముగ పనిచేయుట లాభములేదు. జాతిసమితి సహజో ఒడంబడికల సన్న భావములకు భిన్నముగ బోవడం ప్రత్యేకముగ సంరక్షణ ఏర్పాటులను జేసికొనవలెను. ఇంతవరకు ఒడంబడిక గాని చిత్తుపడంబడిక గాని జేసికొనలేదనియు, కాని అన్ని జాతులవారు చేయవలయున్నట్లునైచియు, ఏది కష్టమగునో పురోగమింపబడుచో యని యాలోచించుటకును ముందుగ తమయభిప్రాయములను తెలియజేసిరి. ఒడంబడిక సంకేతముజేయు పక్షములను సహయించి ఒడంబడికలను, పంచాయతీ రీతములను సహజరీతి అభ్యుదయములను చేయును. ఎవరైన మధ్యస్థత్వమునకు ఒప్పుకొనచో, పంచాయతీ జేయనిచో మన అభ్యుదయములను ఆపేక్షించరాదు. మనసహాయము గౌరవము. అట్లు జేసినను మనము ఏమిచర్యను దీసికొనవలెనో యనుసంగతిని మనమే నిశ్చయించుకొను అధికారము గలదు.

జర్మనీ ప్రాచ్య సరిహద్దులు

జర్మనీ, ఒడంబడికలో 16 వ సూత్రమునకు భిన్నముగ పోలండుపై దాడిచెదలెనని అయ్యది తక్షణము ఆమలు జరుపబడును. ఇయ్యది ప్రాంసుపై యుద్ధముజేయుటయే యనిపించుకొనును. ఇదివరకు ఒడంబడికను సంతకముజేసిన బాధ్యతకంటె ఎక్కువ బ్రతికును ఉండదు. పోలండు ప్రాంసునుగాని జర్మనీనిగాని ముట్టడించినచో 16 వ నిబంధనలో జెప్పినదానికంటె ఎక్కువ జరుగుదు యుద్ధభయములేకుండ ఆయుధములను తగ్గించుటకు గొప్ప ఎత్తునెత్తి మనమున్నాము. యూరపులో ఇంకను కంతుకత్తు లున్నవి. నూకెనోపరను అభ్యుదయము యభివృద్ధి యగుచున్నది. ఇదియే ఆభయ ఆపకాశము. పెంజురుల యభివ్రాయములను జెల్లెసికొనుటచే సరిస్థితులు మరింత బాగుచేసినది. సఖ్యభావ మేర్పడినది దీనికి దృష్టాంతము ప్రాంసు ఒకటి జేడిలోపుగ రూపును ఖాళీజేయుటకు సంతకం తాను నిశ్చయించుకొనుటయే.

ఈ విషయమును గుర్తించి జూపుచున్నది. బ్రిటిషువారు సహకారమును జూపనిది ఇన్నియు నిష్ప్రయోజనములు. కాంతి సాధనార్థము అందరకు సహకారముతో పనిచేయుటలేదు. గొప్పపంతోషము మన సామ్రాజ్యములను నిలబెట్టలేదు.

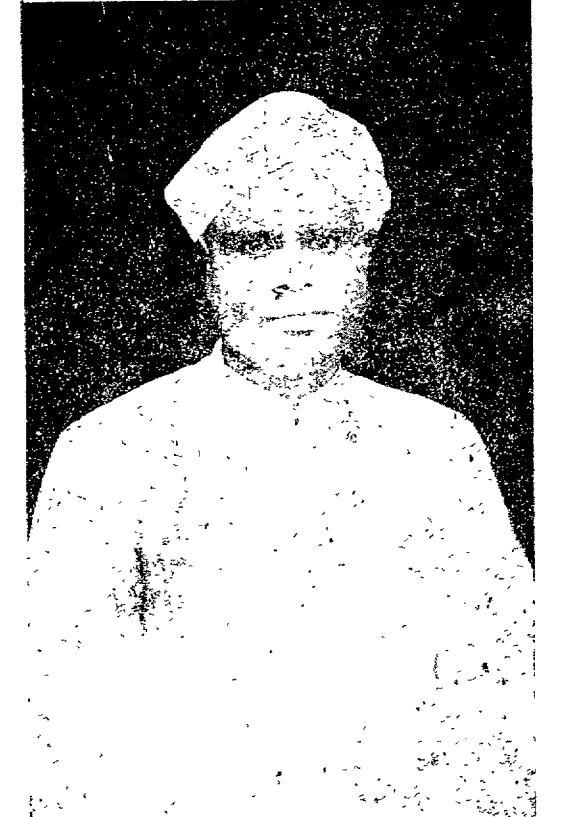
మగ్ననాల్లగారి మాచన

జర్మనీ, జాతిసమితిలో జేరటం ఎంత ముఖ్యమో నైవ్యమును తగ్గించు ఒడంబడికనుగూడ ముఖ్యముగ జూడవలెనని మగ్ననాల్లగారిని. ఈమైత్రిపద్ధతి నిరర్థకములని మగ్ననాల్లగారిని.

లాయ్డ్ జార్జి గారి యభిప్రాయములు
అన్ని పక్షములవారును అసహజ ద్వేషముల సంకీర్ణం దిరి. కాని పద్ధతులలో భేదమున్నది. ఒకటి సహజము భంగము రాకుండ జేసెననుచు జర్మనీ అభ్యుదయియున్నది గాక ప్రాంసు, జర్మనీ, పోలండు, టెక్సోనోవిగూడతే జాతులగూడ అట్టి అభ్యుదయ నీయవలెననిరి. ఈజాతులకు గల్గు తగవులను మధ్యస్థత్వము పరిష్కారము జేసికొనవలెను. దీనిని కాంతికి మార్గమేర్పడును. అట్టి ప్రకటనమును పాంసు జర్మనీ సంతకము జేయు నిరాకరించిరి క్రేటుబ్రీటన్ అందులో జేరరాదని లాయ్డ్ జార్జి గారిని.

చాంబర్లెన్ గారి ప్రత్యుత్తరము
వైస్ కౌంట్రీస్ అభ్యుదయములో ఇంటిజేరిన చాలవంది దనియు, ఇంకను ఆయుధములను, సైన్యములను తగ్గించవలెనని జేయు కథను బ్రెటన్ గూడ వచ్చును. నాకాదళ విషయములో యునైటెడ్ స్టేట్సువారే తగ్గించుటకు పూనుకొనవలెను. మార్గమును జూపవలెను. ఎక్కువ నైవ్యములన్న ప్రభుత్వములవారు తమకు భయములేదని నమ్మకము కుదిరినచో ఇంతవరకు తమ కేవలము కలసరమని తోచిన భూ సైన్యములను గూడ తగ్గించెదనిరి. ఒక్క న్యూజిలండు తప్ప అన్ని దోమినియనులకును బ్రిటిషువారు చక్కలన్నిటిని చెల్లించుకొనిరి. బ్రిటిషు ప్రభుత్వము నందు తమకు సంపూర్ణ నియంతృత్వమున్నదని న్యూజిలండు తోయ జేసెనని. కాని ఏ దోమినియను ప్రభుత్వము పార్లమెంటు ఆమోదములేదని ఏమియు అభ్యుదయము నీయబడదని చాంబర్లెన్ గారిని.

చర్చ ఇంతటితో ఆపుజేసిరి.

టీ. విజయరాఘవయ్యంగారు

(గణితశాస్త్ర పరిశోధకుడు.)
వీరిని చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమువారు సం॥ మునకు 300 పాపలనిచ్చి మామ సం॥ ములు ఆకస్పర్ధలో ప్రత్యేకము గణితశాస్త్ర పరిశోధనకు బంపుచున్నారు.

యునైటెడ్ స్టేట్సుకు కనడ గాయవారి

లండన్, జూన్ 24:—ఇంకపదామంత్రి గ్రహం గారిని హామింగ్సును రాయబారిగా కనడా ప్రభుత్వమువారు నియమించెదరని తెలియుచున్నది.

తేలిక యినుపదార్లు

ఇండియాలో అనుభవము

లండన్, జూన్ 24:—ఇండియాదేశమును అంతకు కుగిని అంతటకు యినుపదార్లును వేయుటవరకునియు ప్రస్తుతము హాలీ భిక్షును, పరికరములభిక్షును తగ్గించినగాని తేలిక ఇనుపదార్లును వేయుటకు పీటలేదు. ఇంకను మరికొన్ని చిన్నదాల్గు వేసిన లాభముని మేజరు జనరలు ప్రీలండు గారిని.

క్యాంటన్ లో తుపాకులను గాల్పుట

బ్రిటిషు కాన్పులు మోచుట

మరింత చిక్కులు గలుగనుండుట

మ్యాంగుపే, జూన్ 24:—వాంఛితకాలాల విద్యాధులే తుపాకులను గాల్పించి ప్రత్యక్షపాక్షి తెలుపుచున్నాడు. వీరిని 'రెడ్ మ్యాంకు' వర్గమునందు. కాన్పులజనరలు, బ్రిటిషు సీనియరు నాకాదళాధికారులు అపాకుములోనుండుటచే బ్రిటిషు నాకాదళములు క్యాంటన్ వారు మ్యాంగుపే గాల్పింపుడు తుపాకులను ప్రయోగించిరి కానితక్షణమే అధికారులు ఆపు జేయించిరి. తగువాత క్యాంటన్ గుండ్ల తుపాకులను గాల్పుట మానిరి. సక్రమపరిస్థితులేర్పడినవి.

విద్యార్థుల కుట్ర

మ్యాంగుపే, జూన్ 25:—విద్యార్థులు మోటారుబండ్లను, ఆటోమోటోలను అంతర్జాతీయ పరిష్కారమును పాడుజేసి పోలీసువారిపై బాంబులను వేసి కాల్పుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని పోలీసువారికి తెలిసినది. అందుచే అందరకును తెలిసిన కాతాదారులకు తప్పకరకులకు ఆటోమోటోలను ఆపివించిరి. చాలంటీరు, స్పెషల్ కాన్స్టేబులును సమావేశపరచిరి. ముఖ్యప్రదేశములందు కాంటివేసిరి. చీనాయువకులను అయుధములున్నవేమోయని పరిశోధించిరి ఇతర కట్టుదిట్టములను గూడ జేయుచున్నారు.

వర్తకపరిస్థితులు

నానాటికి పాడగుచున్నవి. బ్రిటిషుజపాను నాకలు మ్యాంగుపే జేరుటలేదు.

క్యాంటన్ గుండ్ల 600 మంది బ్రిటిషు ఆమెరికను పోర్టు గీను భారతీయులు స్త్రీపురుషులు శరణార్థులై నచ్చిరి.

మ్యాంగుపే లో ఎవరైన బ్రిటిషు ప్రదేశములో జొరబడి లేని ఆయుధప్రయోగముచే నిరోధించెదమనియు ప్రతిఫలితములకు మ్యాంగు ప్రభుత్వము వారే ఉత్తర వారు లగుదురని బ్రిటిషు కాన్పుల మోచుచున్నాడు.

క్యాంటన్ పక్షితులు తొందరలో బడెను. బ్రిటిషు నాకాదళాధికారులముందుబాగ్రతను దీసికొనుచున్నారు. ఆమెరికను నాకమ్యాంగును బోయెను. పంజాబీ సైనికులగూడ పోయిరి.

ఏమోయి పరిస్థితులు

విద్యార్థులు విదేశీయులపట్ల విరోధముగ ప్రవర్తించుటచే యుద్ధనాకల సంపదలెనని బ్రిటిషు, జపాను, ఆమెరికను కాన్పులు తమ ప్రభుత్వములవారిని గోరిరి. విదేశీస్త్రీలను, పిల్లలను గొంపోవుటకు పొగయోడలు దగ్గరగనే యున్నది.

చీనా అల్లరులు ఇంకొక ప్రభుత్వ ప్రతినిధులచే ప్రేరేపించబడెనని కామన్వెల్త్ లో చాంబర్లెన్ గారు తెలియజేసిరిగాన అతి బాగ్రతగా కనిపెట్టి జూచుచున్నారమనిరి.

చీనా ప్రజలనప్రము

హంకాంగు, జూన్ 25:—మంగళవారము కాల్పులలో 30 మంది చనిపోయిరి 70 మంది తుతగాత్రులైరి. హంకాంగులోని దొరలు సమ్మెగట్టిరి.

చీనా బ్రిటిషు సేనలు

హంకాంగులోనున్న సేనలకప్ప చీనా బ్రదానముల చేపు. టాన్సిన్ లో ఒక్క బ్రిటిషుకాల్పుముల పటాలముక్కలే యున్నది.

లండన్ లో చీనాకన్యూనిట్టు నాయకుడు ఎక్ చూము సీముగారిని అరస్తుజేసిరి. ప్యారిసు చీనారాయబారి కార్యాలయముపై తిరగబడుటకు పురికొల్పినవాడు ఇతడే. చీనా ఆందోళన పరులను చెదలిపొమ్మని దేశీయ మంత్రి అజ్ఞాపించెనట.

చీనా ప్రభుత్వ లేఖలు

పికింగు, జూన్ 25:—అవసరపరిస్థితులు లేననియు, చనిపోయినవారికి పరిహారము నీయవలెననియు యూరపియను అధికారులు తుమాపణ నీయవలెననియు సమ్మెదారులను మరల పనిలో జేర్చుకొనవలెననియు సమ్మెలో నున్నంతకాలము వీరికి వేతనముల నీయవలెననియు ఆసమానమును ఒడంబడికను రద్దు జేయవలెననియు చీనా ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి.

చీనా అధికారుల విచారణ

క్యాంటన్ జూన్ 25:—జపాను కాన్పులను ఎవరో జంపెనని విచారించుచు హంతకుని బట్టి క్షీణించుటకు పోలీసు వారికి అజ్ఞా నొసంగితిమనియు చీనా విశేషాంగమంత్రి జపాను కాన్పులకు తెలియజేసెను.

కనడా ప్రభుత్వమువారు క్రొత్త జాతీయపతాకమును తయారుజేయు నిశ్చయించిరి గాని ప్రతిపక్షభావ మెక్కువగుటచే దానిని మానుకొనిరి.

బ్రిటిషు ఫిల్మ పరిశ్రమ

ఎందులకు బ్రిటిషు ఫిల్మ పరిశ్రమ విచారించవలెననియు, దానికి తరహాపాటయిన బెడకపలెననియు ప్రస్తుత పరిస్థితి తెలుపుచున్నది. బ్రిటిషు ఫిల్మలను పూర్తిగా వ్యాపింపజేయువలె పనులు చేస్తున్నది. ఆమెరికా ఫిల్మలకు ఏర్పాటుకేయుచున్న వారు సినీమా విలువను గ్రహించిరి. అయ్యది మంచి పంతులను తెప్పగలవు. తప్ప పంతులను బోధించవలెననియున్నది.

తంజీరు క్రొత్త ప్రతిపత్తి

అసంతృప్తిగ నున్నదనుట

తమకు ప్రసాదించబడిన క్రొత్త పత్రంతో అసంతృప్తి తై 500 మంది ఆస్తి జాతుల వారు తంజీరు ఆర్థిక క్షేత్రమునందు అంతర్జాతీయ ఒడంబడికను మార్చవలెనని మహాజన సభలనున్నారు. క్రొత్తపాలనమును స్థానిక ప్రతినిధులనుండి ఖండించుచున్నది. అందరును ప్రతినిధుల భావమును ఎక్కువగా జాతులనున్నారు.

బ్రిటిషు ఆర్థిక పత్రము

ప్రభుత్వమువారు సిఫార్సుకేసిన పట్టుపరుతులకు సంబంధించిన పన్నులపరణను కామన్వెల్త్ వారు అంగీకరించిరి.

విమానము కన్పించకపోవుట

జర్మను విమానముకంటే కన్పించుటలేదు. స్టామహానుకు ద్యాజికుకు బయలుదేరినది. కన్పించుటలేదు. వెదుకుచున్నారు.

ఓల్డహం ఎన్నికలో విజ్ఞప్తి గారు సెన్సిటివ్

జిడ్డానుండి వాహినీలు మరలుట

లండన్, జూన్ 24:—వాహినీలు జిడ్డానుండి వెడలిపోయిరి నిస్థిర పడినది. ఆ క్యానూనును. ఇలిక్ సాదుగారు ముట్టడించ దలచుకొనలేదట. సర్ జార్జి లాయ్డ్ గారి పంటనానిని జంపిన రెక్క ఆనునారని సెషన్సుకు బంపిరి.

బ్రిటిషుబొగ్గు విషమావస్థ

లండన్, జూన్ 24:—విస్తారముగ ఎక్కువ గంటలు పనిలేకుండగను తక్కువ వేతనములను తీసివేయవలెననియు గనుల పనివాండ్లు క్షేత్రవందనలేక పనిచేసెదరని హెచ్చరిక స్పీకరుగారు తెలియజేసిరి. సంగతులన్నిటిని ప్రేమియూనియను కాంగ్రెస్ వారికి తెలియజేసెదమని కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు నిశ్చయించిరి. జూన్ 1 కి 7 గంటలు పనిచేయవలెనని ఏర్పాటులకు నిరోధము పెరుగుటచే యజమాను లాప్రయత్నములను మానుకొనిరట. వేతనములకు సంబంధించు వాటినే నిర్ణయించుకొనెదరు. గనుల చిక్కులనుగూర్చి భామన్ గారు చాల భయమును జాతులనున్నారు. ఈసమస్యను పరిష్కారము చేయలేదునట తప్పనిది.

చీనాపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

హోంకాంగు:—క్యాంటన్ నుండి 150 జపానుస్త్రీలు, పిల్లలు వచ్చిరి. విదేశాధికారులు క్యాంటన్ లో జరిగినకాల్పులకు తరవాదులు గారిని బ్రిటిషుకాన్సలుజనరలు వెలుపుచున్నాడు. క్యాంటన్ లోనున్న బ్రిటనుల ప్రాణాదునకు ఆపాయము లేకుండ గాపాడవలెనని కోరుచున్నాడు. పంగళవారమునాడు క్యాంటన్ లో ప్రాంతీయ రైతుని జంపినందులకు అరెస్టుచేయించిమంత్రి చీనావిదేశాంగమంత్రికి లేఖనంపెను. నష్టపరిహారము నీయవలెనని. 20 వేల చిక్కులు, కార్మికులు, వర్తకులు ఇంగ్లండుపై యుద్ధమును ప్రకటించుటకు పతాకముల సెనురవేయుచు ఊరేగిరి. చీనానీలు:—పోలీసువారు, విదేశాధికారుల కార్యాలయమును గాపాడుచున్నారు. అల్లరుల నూపనలు లేవు.

గనుల కారికుల చట్టము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

శ్రేణులపుక, జూన్ 26:—దేశీయులు, అసీయులను ఒకటై నిక్షేపమును విధించుచు. గనులకార్మికుల చట్టమును మూడవ పర్యాయము వరకు ఆఫ్రికా పార్లమెంటునా రంగీకరించిరి.

ది 28-6-25

గుంటూరు టెన్ టెన్ టెన్

రాత్రి 9 గంటలకు

మంచి తరుణము! త్వరపడుడు!! మించిపోయకుడు! మరవకుడు!!

హరికథా గండెంపేరము ధరించిన

బ్రహ్మశ్రీ అజ్ఞాదాసిభౌట్ల నారాయణదాసుగారి అద్వితీయ హరికథా కాలక్షేపము జరుగును

టిక్కెట్ల వివరము:—రిజర్వుడు రు 2-8-0, 1 వ తరగతి 2-0-0, 2 వ తరగతి 1-8-0, 3 వ తరగతి 1-0-0, సేల 0-8-0.

గ్రీకు ప్రభుత్వము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

సర్వానికా జూన్ 25:—పటాలాధికారులు సైనిక ప్రభుత్వము చేర్చాటుకేసిరి. పంగలాస్ సేనాని అధ్యక్షుడు. సివిల్ సైనిక ప్రతినిధులనుండి వీరి స్వాధీనములో నున్నవి. గ్రీకు ఆంతర్య విప్లవకాండలో బడి కొట్టుకొనుచున్నది. నాకాదళ మంతయు ఈ యుద్ధములో తేరనట. విప్లవకారులు పరిస్థితిని విశిలిపోతుండ ఏర్పాటుకేసికొని వచ్చుచున్నారు. నిరోధమును ఎదుర్కొనుటలేదట ప్రముఖులగు హద్దీ క్రియా కాస్ సేనానిగూడ విప్లవములో గలిపెనట.

కరాచీయందు తుపాను

పట్టణమునకు చాల నష్టము గలిగెను

కరాచీ, జూన్ 25:—నిన్నరాత్రి తొమ్మిది గంటలకు కరాచీయందు గట్టి తుపానుపట్టెను. మడిగాలి మెరుగులతో గూడ వర్షము భారాపారెనుగ రెండుగంటలు నురిసెను. పట్టణ మందు తెక్కువొట్ల స్వల్పమున నష్టము సంభవించెను. తెల్లవారు సమయముందు మరిరెండుసార్లు వర్షము విస్తారముగ నురిసెను. సగరమందలి ముఖ్యమగు రహదారిని నీటిచే మురిగిపోయెను. ఆకాశ మింకను దట్టముగ మేఘములచే కారు క్రమియింపబడి. మరియొకసారి తుపాను వచ్చు నూచనలు కలవు. (ఆ. ప్రె.)

కారిక సమస్యలు

మదరాసు దొరతనము సింహాళపువలన

కమిషనరుతో సంప్రతించుట

ఉదకమండలము, జూన్ 25:—కొన్ని కారిక సమస్యలు నుగురించి మదరాసు ప్రభుత్వముతో సంప్రతించుటకు సింహాళపు వలకమిషనరు రగు మేజరు నికాల్సన్ ను గారును మరి యిద్దరును రానున్నారు. వీరిని గలసికొనుటకు జూన్ 30-వ తేదీ నాటికి ఉదకమండలమునుండి గొల్ల ఖానుబహదూరు ఉస్మాని సాహెబు గారు వచ్చెదరు. జూలై 1 వ తేదీన వీరు మదరాసు లో నుండెదరు. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తా మేయరు ఎన్నిక

ముందునెలయందలి కార్పరేషను

సమావేశమునందు జరుగును

కలకత్తా, జూన్ 25:—దేశీబంధు సి. ఆర్. దాసు గారి నిర్వాహముచే కలకత్తా మేయరు పదవి ఖాళీ అయ్యెను. ముందునెలలో నికార్పరేషను సాధారణ సమావేశమందు ఈ పదవికి మేరు నెన్నుకొనబడును. సింహాళపు, సర్ నురేంద్రనాథ తెనెర్జి, సర్ పి. సి. సర్ నీలకర్మ సర్కారు, నిర్మలచంద్రరాయ డిప్యూటీ మేయరును హృద్యది మొదలగువారల జేర్లు అభ్యర్థిత్వమునకు నూచించబడుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

మాపిళాలు అండమాను దీవులకు వలసపోవుట

ఉదకమండలము, జూన్ 25:—ప్రస్తుతముందు యాదీవులలో నున్నారు వెయ్యిమంది కైదీలుగలరు. కైదీల సౌకర్యముల కొరకు వాడుటలములు అండమాను గోంపోడుమండలమునా పిళా ఖైదుల భార్యల యిష్టమైనచో వారి భర్తలవద్దకుపోవచ్చును. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమునకుమీయు సంబంధములేదు. కాని భర్తలవద్దకు పోయెదమని క్షీణి గోరినయెడ వారలకు సౌకర్యము గలుగజేయుట దొరతనముయొక్క బనియనియు, అది క్షీణి నకు కైదీలకు చాల సౌఖ్యముగనుండును. (ఆ. ప్రె.)

ఎవరెస్టు శిఖరయాత్ర

యాత్రికుల సాహసభైర్యములు, ప్రయాణమందలి విచిత్రములు

సిమ్లా జూన్ 26:—1924 లో యెవరెస్టు శిఖరాలో హాణ మొనర్చినమేజరు హింక్స్ నుగారు గయట్టి థియేటరులో రాజప్రతినిధియగు లిట్టను గారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినసభలో నుపన్యసించిరి. అధ్యక్షుడు నుపన్యసించుచు యాత్రకథ చాలవిచిత్రముగ సాహసభైర్యప్రకటితముగ నున్నదనిరి. ఇయ్యది చరిత్రలో నొక ప్రధానాంశముగ భావించబడుననియు, నిప్పు డీకథ ను యాత్రికులలో నొకరగు హింక్స్ నుగారి వలననే వినుట యెంతయు సంతోషదాయక మనిరి.

హింక్స్ నుగారు మహా శౌక గంటల ముపన్యసించిరి. యాత్రాకథనము నేయుచు మేజరులంతరు ప్రదర్శనముల గావించిరి. హిమత్వర్యకముందలి ప్రకృతి, వారు దాని నాలో హిం చు చు న్ను పు డు ప డి న శ్ర ము లు, ప ర్య తముపై బెట్టువానుల గ్రామములను ప్రదర్శన రూపమున జూపిరి. పిల్లెట్టుగ్రామములు ప్రపంచమందలి యాల్ల లో కల్ల కసహ్యముగనుండుననిరి: ప్రజలు మానవజాతి కట్టుదును. స్నానమైనా చేయరు. ఎట్లు నుదుకుకొనైన నుదుకుకొనరు. సన్యాసులుగూడ సంతకంపై బాగుగలేరు. 19,000 అడుగుల యెత్తు దాటినపిమ్మట యాకలి మందగించుట, రుదులు తెలియకపోవుట, దమ్మి ఎక్కువగుట, నిద్ర లేకపోవుట, యుచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములందు కష్టము గలుగుట మొదలగునవి సంభవించెను. కాని యాత్రికుల నాయత్వండు మార్చునగు మాత్రము 27,000 అడుగుల యెత్తునగూడ ఖుషినిద్ర నొందగలిగెను. బుద్ధిమాంధ్యము, కాళ్లుపీకుట, అలసభావము వృద్ధియయ్యెను. కాని బయలుదేరిన సంఘమంతయు శొక్కిబుద్ధి గలవారుగానియెడల చాల ఎత్తులే వచ్చియుండును.

హింక్స్ నుగారు తమ యాత్రలో సాహసకార్యముల ముపన్యసించుచు మహాశౌక గంటల ప్రజలను విస్మితులంజేసిరి. చాలమంది దీనివలన లాభమేమి యని ప్రశ్నించుచున్నారు. దీనికి సమాధానయొక్కటే గలదు. ఇట్టి సాహసయాత్రలు జాతీయోత్తేజకరములని మాత్రము నుడువుచుననిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఈసభ భారతదేశపు యుపైమెను సర్వము సంఘము వారి యాజమాన్యమున జరుపబడినది. (ఆ. ప్రె.)

గాలి వాన

ఉదకమండలము, జూన్ 25:—కడచిన మూడుదినములనుండి ఉదకమండలముందు గాలి తీవ్రముగ పీచుచున్నది. చినుకులు పడుచున్నవి గాలివాన యీ కొండలయందు తొలకరి ప్రారంభమొనరకములు. చెట్లు గాలిచే పడిపోవుటచే కూను ప్రక్కనుండి తెలిగ్రావులు వచ్చుటలేదు. ప్రయాణ మందుచే చాలకాలము పట్టుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము... కాకినాడ

దేశబంధుదాసు స్వార్థకపథలు

కారాపత్రికలయందు గాంధీమహాత్ముడు ముచ్చించినవిధమున దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు క్రాంతిదేవును జూలై 1 వ తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు ఆంధ్రదేశమున పట్టణముల యందగు, పల్లెలయందును కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శులు స్వార్థక పథలను జరిపింపవలయునని కోరుచున్నాను. కాంగ్రెసుకు చేరని యితర రాచరీయవక్షుములవారినికూడ ఆ పథలకు అహ్వానించి వారుకూడా అసభా కార్యక్రమమునందు పాల్గొనబడు కోరవలయును.

మండపాక రంగయ్యగారు,

కార్యదర్శి.

తాలూకా.	ఇండ్లు	విలువ (రూ)	పశువులు	విలువ (రూ)	గొర్రెలు మేకలు	విలువ (రూ)	మొత్తం విలువ (రూ)	(పాణిపట్నము,
సంఘార	1257	32690	1222	14701	9670	48350	95741	10
తెనాలి	8218	3,11,198	3441	94980	50525	308150	709828	3
కేపల్లి	10560	253560	7500	204624	14232	90546	548830	58
బాపట్ల	1597	35379	1500	40208	10828	51640	127223	2
బంగోలు	24	1800	2	20	267	1385	3155	...
వినుకొండ	1
మొత్తం	21656	684627	13665	354528	85022	495121	1484276	69

జ న నం భ్య

సంఘార	245928	బాపట్ల	261512
తెనాలి	225848	కేపల్లి	150389
		బంగోలు	259892
		వినుకొండ	100611

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో సగటు	జూన్ 1-న లేదా ముందీ వర్షము	పొద్దుగారముగా సంవత్సరమునకు కురియు మొత్తము
గోపాలపురం	89.7	78.4	0.80	1.90	44.96
విశాఖపట్టణము	85.8	77.9	0.07	1.76	87.09
కాకినాడ	84.6	78.5	0.85	7.06	89.09
హైదరాబాదు	87.2	79.1	...	5.15	41.59
కర్నూలు	82.4	77.5	...	1.86	26.01
అద్దూరి	84.9	75.5	...	0.02	20.51
కడప	97.5	82.2	...	1.08	81.28
వైఎస్ఆర్	96.1	82.1	...	2.14	87.98
మద్రాసు	98.7	82.1	...	0.09	50.74
కడప	94.8	79.4	...	1.33	52.94
సీలము	90.7	74.6	...	4.00	89.80
కోయంబూరు	82.1	70.5	0.07	0.90	22.29
తిరుచనాపల్లి	92.4	75.4	0.05	3.66	83.18
నాగపట్టణము	93.	78.9	...	0.78	54.98
మధుర	90.2	75.0	...	2.48	88.54
పాంబక్	86.0	77.7	...	0.05	87.00
తిరునల్వేలి	1.64	28.84
తిరువేంగళము	81.1	73.5	1.29	4.90	64.51
కొచ్చిన్	82.4	71.7	2.67	19.59	114.51
కాకినాడ	79.2	78.0	4.95	25.40	117.16
మంగళూరు	80.8	78.6	1.80	41.26	125.69
తెంగళూరు	79.3	67.4	0.01	1.18	85.87
మేర్కూర	125.46
కొడెకనూర్	81.4	58.2	0.81	8.17	62.18

ಪರಿಚಯ, (ನಿಲಯಾಂಜಲಿ)

క్రొధన సంరం ఆపాధమాన శుక్ర వారము

అభినవకవితా ప్రశంస

[కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు]

- సీ. వాగనుశాసన పరికల్పితామల
సృష్టికి వ్యతిరేకసృష్టి చేసి
కుండలీం ద్రేరితాకుంతిత శాస్త్రీయ
ఘణితికి వ్యతిరేకఘణితి గూర్చి
శ్రీనాథపోషిత శ్రీయత ఘనరస
పుష్టికి వ్యతిరేకపుష్టి నించి
భూషణకల్పితాశేషభాసురతర
శోభకు వ్యతిరేకశోభ దెచ్చి
- గీ. తాతనుడితప్పి పెద్దన్నదారివిడిచి
మూర్తి తెచ్చెడు సౌందర్యమును దృఙ్చించి
మొల్ల యిడునట్టి యామోద మెల్ల డించి
యల్లుదురు నేడు కైతల నభినవముగ.
- సీ. బంగారుగిన్నెల రంగారు నిలు నేడు
పింగాణి చిప్పల వెంపు గాంచు
సహజమాక్తికహారసహిత మా మెడ నేడు
ముంబాయి ముత్యపు భూష లంచు
కటుకువరాలచే వజ్రుల కోశము నేడు
కాకితపుసిరుల గ్రాలుచుండు
శ్రుతిహితవాక్యరిశోభితాస్యము నేడు
మేచ్చసంభాషణం బిచ్చ సలుపు.
- గీ. ఇట్టి సాభాగ్య మొప్పెడు నట్టివేళ
సురుచిరసువర్ణయంత్రవ శోభ లాలయు
నరసతరకావ్యకన్యాప్రచార మేల
యెల్లిపాటల వాఙ్మయ మెసగడగడె.
- సీ. రత్నరాసుల జాల గ్రాలు నా వణ మిల్లు
తాటిపీచు గుదుల దనర జొచ్చె
తియ్యపాల్ పెరుగుల దినుచుండు నో రిల్లు
చేదుకాఫీకి నాశించుచుండె
చక్కని హొంబట్టు సాలు పోదను విల్లు
పనలేని పరదేశపటము నందె
కలికితురా దాల్చి కడు నొప్ప శిర మిల్లు
టోపిలో బడి యేపు సూపుచుండె
- గీ. ఇట్టి సమయంబునందున నింపు గూర్చు
నీరిపాటలు చాలవే యెంచి చూడ
గుణము లొప్పును కాలానుగుణము గాంగె
గన్య కై నను నిల గావ్యకన్య కైన.
- సీ. మృదుపదార్థము లేకగె చూడలునే కవితకు
జారు శయ్యావిశేషంబు లింక
సావర్ణరమ చెడె సాధ్యమే కవితకు
సురుచిరాలంకారశోభ లింక
దనురసమే సున్న తనరునే కవితకు
ఘనరసవాగ్జాలగరిమ యింక

- బరపదదాస్యమే పర మయ్యె గవితకు
నుత్తమగుణజాల మున్నె యింక
- గీ. సర్వవిధముల గాలానుసరణముగను
సాగుచుండును ధర ర్మజాల మెల్ల
నెప్పు డేరితి నూహాళి యొప్పియుండు
నప్పు డాఠీతి గావ్యంబు లల్ల బడును.
- సీ. నన్నపవల నేడు నయయతఘనవీర
పురుషాళి చర్యల బాగడంగలమె
తిక్కనవల నిల్లు ధీర శేఖరయుద్ధ
రీతుల సరిగ పట్టించ గలమె
పెద్దనవల నేడు మెనకొనతోటలో
నింపారు పరితః జిత్రించగలమె
భూషణునల నిల్లు భూపాలశృంగార
చేట్టల కైర్తనల్ చేయగలమె
- గీ. జీవయాత్రను సాగించు త్రోవ లేక
నవయు జనమధ్యమున నుండు నవకవీంద్రు
లుత్తమాశయముల నెట్లు లొండంగలరు?
ఎగయ గలదె యందని పండ్ల కెప్పుడు నట్టు.
- సీ. పూర్వవిధుల నెల్ల బోకార్చుతళియందు
యతిశారవము నల్ప మతి యొదవునె
వర్ణసాంకర్యంబు నల్లు పట్టున
వర్ణసౌమ్యవ మిత వజ్రల గలదె
పామరనాయకపర మైన తావుల
సద్భావరీతులు సాగ గలవె
శ్రుతిసమంచితవాక్కు సీత మినిచోటుల
ఛందఃప్రచారంబు చవుల నిడునె
- గీ. ఎప్పు డెయ్యది ప్రజలకు నిష్ట మగునె
దాని నవలంబనము చేయగలంచుచుండ్రు
స్వీయకావ్యంబు లోకంబు స్వీకరించ
గోరు చుండెడు కవు లెన్న గుంభినివయి.
- సీ. ఉత్పలమాలిక లొప్పునే కవితకు
నరసులు రసహీనసరసి నుండె
చంపకమాలికల్ నానీక నుండె
ఘనతరుల్ రసహీనగతుల చూన
మత్తేభగమనంబు హత్తునే కవితకు
నర్థనంపన్నత యణగి యుండ
రహిం గవీరాజవిరాజితగతు లున్నె
కవితకుం గవిమలిగతులు మార.
- గీ. పూర్వకవిప్రచారంబు పొనగ దింక
జ్ఞానధానుని విశదసంచార మిప్పుడు
పశ్చిమంబున హెచ్చుగా బ్రబలుచుంట
బశ్చిమము పశ్చిమమే నేడు ప్రాపు కవికి.
- సీ. 'హనుగిల్పిను'గీతి చదివినవానికి
నాంధ్రకావ్యసరసి యడరంగలదె
'అలియన్నపాటలు' నాలించువానికి
తెలుగు కబ్బపుపోక పాలుపు నిడునె

- ఆంగ్ల 'ట్రాజెడీ' చవి నందిన వానికి
నాంధ్రనాటకశక్తి యమరియున్నె
ఆంగ్ల 'లిరిక్సు'ల నాపించువానికి
తెలుగు ప్రాస్తావికాబులు పొనగునె
- గీ. తమకుంగలవానియం దెప్పు దమి యొదవదు
మేలిగుణముల చేతను మిండుయున్న
బొరుగువారింటిలోవలి పుల్ల నూర
రుచియెకా క్రొత్తలం దెప్పు రుచులు హెచ్చు.
- సీ. తియ్యనివస్తువుల్ తిననెంచు నొక్కండు
పుల్లనివానికే బొంగు నొక్కండు
కమ్మనిదినునుల గాంక్షించు నొక్కండు
చప్పని తినుబండ మొప్పు నొక్కండు
కారంపువంటల గడు గోరు నొక్కండు
చేదువంటకము నాపించు నొక్కండు
వగరుపదార్థంబు వలచెడు నొక్కండు
డుప్పనితిండ్లకు నూరు నొక్కండు
- గీ. వారి వారికి రుచు లిట్లు వజ్రులచుండు
కవితవిషయంబునను నిల్లె కలవు రుచులు
ఏరి కెయ్యది యిష్టమో వారు దాని
నాదరింపంగ నొ నింక నవనినై న
- సీ. సంధివోషము కల్గె సాధ్యమే వాక్కుద్ధి
యాంధ్రకావ్యసుదీతి కరసి చూడ
ప్రకృతిరూపము చెడె పరగకు సుశీతి
జెనుగుకబ్బపులేమ కనువు మీఱ
ప్రాణముల్ తడబడె పరలచే నిలుకడ
తెలుగుజులుకులకోసులికి నిలను
ధాతువుల్ తప్పెను తిరిచాన జీవింప
నాంధ్రకావ్యాంగన కవని నింక
- గీ. అలఘునై ద్వానుభవమున నమృక్తి
మించు కవిరాజులకు న్నగించి యిప్పుడె
మంచినరాట్టు వేయించి మరల బ్రతుకు
నిలువ పశ్యపదార్థముల్ నెన్ని నిడుండి.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిగారు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి శ్రవణవి యనయన్నకన
భట్టాకుడు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరమున కిది చక్కని తెలుగు
వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భాగతప్రతులను విమర్శించి
నన్నయభట్టు మాత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర
భారతలక్ష్యముల సుదాహరించుచు వ్రాయబడిన ఆపూర్వముగ
వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి అన్నయ కర్తృకము కాదను
వారి వాదములన్నియు సప్రమాణముగా ఖండింపబడినవి. భాషా
సేమ తెల్లరు ముఖ్యముగా చూడగల విశేషము లెన్నియో
గలవు. — మొ 0-12-0. పోస్టేజీ నేరం

ఆంధ్రప్రతిక కార్యాలయము,

7, తంబు శెట్టిపేట, మద్రాసు.

దేశబంధుని నిర్వాణము

[కల్లూరి - సాంఖ్యాత్రినుహామనిగాదు]

- 1) సుజనుని సాధుసహృదుని
సూరిజనస్త్రుకు సత్యశీలునిక్!
నిజజనసౌఖ్యసాధకు వి
నిర్మలచిత్తు సుదారవర్తనున్!
బ్రజలను భ్రాతృభావమున
భావనఁజేసిదేశబంధునిన్!
నిజయము మాధిచానితటి
వీరగంజేసికె మెప్పు నీవ్వరా!
- 2) కంఠకి మంటికె నన్నరుకాల్యై
యేడ్చెడి సనతి కేమి సెపితి!
బావుబావురనుచు బలవించునీచిన్ని
బాలురకేమని పలికి తికట!
కుడిభుజువికసూలె క్రుంగిపోతినటంచు
విలపించుగాంధి కేవిధము సెపితి!
పుత్రిశోకము నెందు పుణ్యభూమాతకు
శోక మార్చగ నేరిజూపి తికట!
- 3) భారతీయులస్వాతంత్ర్యవదని నిల్చి!
సాధనం బేమి చెప్పితి శౌర్యధుర్య!
తీజిపోమనె బుణములు దేశబంధు
చిత్తరంజనదాస విచిత్రచరిత!
- 4) హైందవావనిలోన నగ్రగణ్యుం డని
జేరుపొందితి నీవు జేర్చితోడ!
న్యాయవాదులలోను న్యాయవాది వటంచు
జేరుపొందితి నీవు జేర్చితోడ!
ధనకు జేరులలోన ధనకుజేరుం డని
జేరుపొందితి నీవు జేర్చితోడ!
కారాగృహముకేగు ఘననాయకులలోను
జేరుపొందితి నీవుజేర్చితోడ!
- 5) ఇట్టిప్రభావమును దాసి యిహము విడిచి!
యింద్రవదనిని బొందుచు హిందువులకు!
సర్వసౌఖ్యమగు సర్వరాజ్యంపుబల్లి!
కలుగఁజేయంగ దురచిత కరుణతోడ,
సే! కోలుపోతివిగదా కొదమసింగముం బోలు
నారోజుచేయ భారవాళుం!
గోలుపోతివిగదా కేర్రప్రభువద్యు
దేశసేవా రక్షకవద్యు!
గోలుపోతివిగదా కొదమం గమన
బాలురవాడబ్రభురయ్యె
గోలుపోతివిగదా కాళిఘటివాసు
చిత్తరంజనదాసు జవర కిప్పుడు!
- 6) భారతాంబర! నీవెట్లు బ్రహ్మకంఠంబు!
కోలుపోతివిపుత్త్రుల గ్రోలుపులుల!
గవములపైకి కట్టులు గలిగెకట!
ఎటులుండెదో యెఱుంగమ యాశ్వరాజ్య!
తే! చిత్తరంజనుమది కింకశాంతి యగుత!
సతత మాచనిసంతతి సర్వమయుండు!
ఆయురారోగ్యముల విచ్చి యాదరించి!
సకలజనులకు నిజరాజ్యసంపదాసగం!

శిరోవేదనమాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి 0-12-0

ఈ మాత్రల సుమోగించుటవలన శైత్యపు తలకొప్పి, బిటితలకొప్పి నంటనే బోవును.
అమృతాంజనం దిపో, బొంబాయి - మదరాసు

సంవత్సరాది

[తెలిచెల్ల కృష్ణమూర్తి, వి. యే. గారు]

మామయ్య తొలికొడి మాతతోనే తేచింది. కొడిమాత మామాయిగా లేదు; మేలకొ! మేలకొ! ఇదిగో వచ్చింది సంవత్సరాది; అని లేపినట్లు అయింది. దేవతలవందరిని స్మరించి లేస్తూనే దేవుడిపేరం దగ్గరకు వెళ్లి సమస్కారం చేసింది. దేవతలందరికీ మేలకొలుపులు పాడింది. "నాతస్య నీతి క్షమించుమి, జగన్నాథ, నీనాడ రక్షింపుమి!" అన్నపాట సోత్సాహంగా పాడి, తర్వాత కృష్ణకీర్తనలలోని, గాత్రధీ శీతలం లోనిని వద్యాలచావుతూ గుంటపటలన్నీ చేసుకుంది. తెల్లవారకముందే యిల్లంతా అరికి, ముస్సూపెట్టి శృంగారించింది? తూర్పు దిక్కున తెల్లవారుతున్నాది. సూరమ్మ నీళ్లు పోసుకొని, వచ్చుగా పసుపుగానుకొని పుత్తడిబొమ్మ లాగుంది. పద్మవిమల యావన ఆరోపన పరిపూర్ణతగాంచి, కొత్తనీర కట్టుకొని, పట్టురవికె తొడుక్కన్న సూరమ్మకి వింతశోభ కలిగించింది నిండు భక్తితో చెతులు జోడించుకొని సూరమ్మ కనిపెట్టుకొని చూస్తున్నాది చూర్చుని కోసం.

సవ్యమొగంతో వచ్చేడు సూర్యుడు. తలకొసం పరిచిన రత్నకంఠమీద మెల్లగా ఆకలి లాడేడు చెల్లు మాత్యాల హారతులూ దోడ్కొత్తో పూవులు సమర్పించేయి. పసంతుడు స్వాగతం యిచ్చేడు. అప్పుడే వెరటిలో మామిడి చెట్టుమీదనుంచి కోయిల జనుగానం చేసింది. లోక బాంధవుణ్ణి అందరూ సత్కరించేటా సూరమ్మ హృదయం నూర్చుడిలో లీనయిపోయింది సూర్యనారాయణమూర్తి! తండీ! రక్షింమ! నాకోరిక సఫలమైతే తప్పకుండా నీకు వెండిన్ను బంగారుకున్ను చేయిస్తాను. అని యేమేమీ ప్రార్థన చేస్తూ, తదేకధ్యానంతో నిలబడి పోయింది.

భర్త సాధారణముగా తెల్లనాడే గాన లేచేవాడుకాదు. అందుకే సూరమ్మ అయిన్ని లేచింది. కాని నీతారామయ్య! మెలకువగానే వున్నాడు. భార్య లేచడం, పాటలు పాడడం, యిల్లకి ముస్సూపెట్టడం సందడి అంతా తెలుసును. కాని నిద్ర పోతున్నట్టే నడించి సూరమ్మ సంగతి అంతా కనిపెట్టి సంతోషిస్తున్నాడు. తెల్లవారగానే పక్కమీదనుండి లేచి సూరమ్మకి తెలియకుండానే వెళ్లి పోయి నాడు. భర్త ని లేపాలని తర్వాత వచ్చిన సూరమ్మకి కొంతఉత్సాహభంగమయింది కాని ఆమె ఆసంగతి యెక్కువ మరస్సులో పెట్టుకోలేదు. ఎక్కడికో తొందరపనిమీద వెళ్లిఉంటాను. వేగమే తిరిగి వస్తాను. అని మరస్సునాధానం చేసుకున్నాడు.

తెల్లవారకముందే యిల్లకి పరులు పూర్తిచేసుకున్న సూరమ్మ కింక పని యేమిటి? ఇట్లు అలలలాడుతున్నది. కాని యిల్లకి పిల్లలు లేరు కాకా సుందరి. సాధగంటికి వెళ్లింది; వాళ్ల పిల్లలకి నీళ్లపోత పని ముగించి కొంత నేపుండి, ఏవో ముచ్చట్లు చెప్పి యిల్లకి పోవచ్చుంది. ఉల్లేఖించడం వనుకే, ఏవరికీ తీరుచాటు లేదు తేలికగా నిలచేడు. ఏమిటోచదు. ముస్సూలో ఏవో గొంగుబాటూ ఉన్నా ఉత్సాహం ఉంది. ఇల్లకి వచ్చిందే కాని ఏమి చేస్తుంది? సమస్తమూ పరికారం యిల్లకి వెళ్లింది. అక్కడ చిన్న పిల్లలలా నీళ్లు పోసుకొని కొత్త బట్టలు కట్టుకొని ఆడుకున్నాను. భర్త కొంతనేపు మాట్లాడి లోపలికి వెళ్లింది.

"ఏమి పదినా, యిలాగు వచ్చేవు. అప్పుడే పసులయి పోయినాదా ఏమిటి?" అని అడిగిం దా యిల్లాయి.

"నా కేమి పదిలమా! పిల్లా? పాపా! తెల్లవారక ముందే నీళ్లు పోసుకున్నాను.

"నీ మొగుడు?"

"అయిన తెల్లవారకముందే లేచి వెళ్లిపోయినాడు ఎక్కడికో. నీళ్లు పోసుకుంటాలో లేదో తెలియదు."

"నీళ్లనా పోసుకోడలే పండుగపూటానా?"

"ఏమో మరి. అయినకి పండుగ అన్న సరదాపూడ లేదు కదా! ఎన్నిగంటలకి ఒస్తాలో ఏమిటో" అని చెపుతూ విచార సూచకమైన స్వరం రాగానే జరుగుతుంది. అక్కడ మరి ఉండకుండా ప్రయాణం అయింది; "పోతానమ్మ; యిల్లకి యెవరూ లేరు" అని వెళ్లిపోయింది. వోవో! రాకుమ్మ యెదురు పడాది. "ఏమే! నూరీ, పసులయినాయీ, చక్కా తిరుగు తున్నావు చిన్నపిల్లలాగ ముస్తామయి" అంది. "లేదమ్మా! నా పొదిన ఏం చేస్తోందో చూడమని పోచ్చేను. పిల్లలకి నీళ్లపోత అయినా సాయంచేయవచ్చును. ఒకరై కదా అని."

అమాట చెప్పి సూరమ్మ యిల్లకి వచ్చింది. కాని విచారం మొలకయే తింది. దాన్ని వెంటనే తుంచుకోవడానికి ప్రయత్నం చేసి "అదృష్టం పుండోద్దా, యితమా? పూర్వంకొద్దీ పురు ఘట, దానం కొద్ది పిల్లలూ, అన్నార మరి" అని మరశ్శాంతి కల్పించుకున్నాది. కొంతనే పయే పరికి వేప పుత్తె వచ్చింది అమ్మకానికి. సంవత్సరాది అన్న మాట బ్రాహ్మం రాగానే దుఃఖం పూర్తిగా మరచిపోయి సవ్యతూ వెళ్ళింది వీధిగుమ్మంలోకి వేంపువ్వు కొంటున్నాది.

అమ్మా! యీనాళ్ల యేమిటి అంత సంతోషంగా ఉన్నావు గోజూకంటే" అన్నాని ఆముసలిది.

"ఏమీ లేదే! సంవత్సరాది కిదే యీనాళ్ల. ఈనాళ్ల యెలాగుంటే సంవత్సరం అంతా అలాగనే ఉంటారు. అంచేత యీనాళ్ల ముఖంగాను సంతోషంగాను ఉండి యీసంవత్సరం అంతా హాయిగా ఉంటా లనుకుంటున్నాను ఏదుఃఖాలు లేకుండాను"

"అమ్మా, మరి యేపాకు వేదు, కొత్తబట్టలం కలిపి పచ్చడి శేతారే కట్టుకుకాలు చెందూ కలుస్తా యని. నీకెప్పుడూ ముకమే కావాలా?"

"పావే! ముఖం కాకపోతే దుఃఖమా కానాటి? ఇది నర కయినదుఃఖం చాలక, కదాకు కష్టమేనా? ఈ నాళ్ల నుంచి అయినా ముఖంగా ఉండా లనుకుంటున్నాను" అని యిల్లకి వెళ్లిపోయింది. అంతలోనే వాళ్ల ఇదిగారి పిల్లలు యిల్లకి వచ్చేరు "అత్తా! సూరమ్మ!" అని కేకలు వేస్తూ. సూరమ్మకి చాల సంతోషం కలిగింది. ఆ పిల్లల్నుందరినీ చేరదీసి కొత్తబట్టలం ముక్కలు యిచ్చింది. వాళ్లచైవే చూస్తూ ఉంటే నగలమీదికి పోయింది ధ్యానం.

సూరమ్మకి నగలు ఎక్కువలేవు ఆపిల్లల బంటిమీద ఉన్నట్టి అయినా లేవు. పెళ్లినా దెప్పడో పెట్టిన నాను మురుగులు ఉన్నాయి. వాళ్లనాన్న. మేనమామ యిచ్చిన కానుకలొన్ని ఉన్నాయి. అంతేకాని సూరమ్మకి మాత్రం నగలపై భ్రాంతి యెక్కువలేదు. అదిరకకు యెన్నోసార్లు అడిగింది భర్తని కానుకలు పేరు వేసుకోవాలని ఉందనీ, కొన్ని కానుకలు కొని తెమ్మనీ. చివరికి విసిగి పోనీ! అనుకుంది. "నగలతో నాకేమిపని? భర్త మంచివాడై అభిమానం కలవాడయితే వెయ్యినగలు. అంతకంటే యింకేమి కావాలి? నగలు లేకుంటే నా అందాని కేమిలోటు? ఇంతమా అందానికి చందానికి చూసే దెవు" అని ఏవో అనుకొంటూ కొంతనేపుండి "ఫీ! మల్లీ గోజూ లాగు విచారంలో నే మునిగి పోతున్నాను" అని పిల్లలతో ఆమెకోడం ప్రారంభించింది.

పనిలేకుండా మూర్ఖుంటే యిలాగేవో వెర్రి ఆలోచనలు వస్తాయి. వట చేసుకుంటే పనివ్యాపరీలో యీవిచారం అంతా పోకుండానీ, పని సరదాగా ముఖంగా ఉండొచ్చు అనీ, సూరమ్మ వెంట ప్రారంభించింది. భర్తను ఏపిండివంట కిష్టమో చాల నేపు ఆలోచించి, పోలే బూర్లు పాచు సం యిష్టం ఆని ని భార్య చెబుకొని వెంటచేసింది. "తండీ! యీనాళ్ల వెంట శుభ్రంగానూ, రుచిగా నూ ఉండేబట్టు చెయ్యి చూచునా" అని ముక్కుకొని పిండి వెంటును తోడుతుండేసింది. కంట పూర్తికాగానే సంతోషంతో "ఇంక నాప్రయత్నం అయింది. నాఅశ్రుప్తం ఏలాగుంటే అలా గవుతుంది" అని గంటయిల్లకి నుంచి వచ్చింది. "ఇంకారాలే కేమి చెప్పునా. అప్పుడే బామన్నర పొడ్డెక్కిందే". అని కొంత ఆశ్చర్యంతో నీది గుమ్మంలోకి వచ్చేసరికి నీలారామయ్య కొంచెం మూలంలో ప్రత్యక్షమయేడు. సూరమ్మను చూడగానే ఆయనకు విరగవచ్చునట్టి, నాడిపోయిన ఆయనముఖానికి వింత కళ కలిగించింది. సూరమ్మకి ఆనవులలో అమృతరసం నిండి నట్లయింది.

భర్త అలసిపోయి వచ్చేడని సూరమ్మ యిల్లకి వెళ్లి పీటవేసి మార్చోరున్నాది. కాని అతడు గదిలోకి వెళ్లి పేట్టె సవరించి వచ్చి కూర్చున్నాడు. సూరమ్మ చివనకర్రతో విసురు తూ, "చాల యెండపడి వచ్చేరు, ఎక్కడికి వెళ్లేరు ఎండలోను" అన్నాది. భర్త వస్తూ ఉన్న చిరునవ్వు ఆపుకొని "పొరుగుగురు వెళ్లెను తొందర పని ఉండి" అని మారుమాట లేకుండా సూరమ్మచెపు చూస్తూ కూచున్నాడు. కొంతనేపు ఆయన తర్వాత "చాల అలసిపోయి వచ్చేరు. వేడి నీళ్లు న్నాయి. తిలంటించుకొని నీళ్లుపోసుకొంటారా" అని జంతుతూ చెప్పబోతూ ఉంటే "అలాగే, యింకేమి కావాలి నువ్వు నీళ్లు ఉంచేవో లేదో అనుకున్నాను. అన్ని సిద్ధంచేయి" అన్నాడు.

నూరమ్మ నీళ్లు సిద్ధంచేయడానికి వెళ్లిపోయింది. ఆమెకు భర్తయందు ముప్పు కనిపించింది. ఎప్పుడు అంత అనుకూలంగా ప్రవర్తించలేదు. మాట అనేసరికి ఒప్పుకున్నందుకు నూరమ్మకి చాల సంతోషంగా ఉంది. త్వరగా అన్నీ సిద్ధంచేసి భర్త కోసం కనిపెట్టుకొని, యింట్లోకి వచ్చేసరికి భర్త గదిలో నున్నాడు పెట్టె పరిమిత. నూరమ్మ రాగానే పెట్టెమూసి యివలకు వచ్చి నీళ్లుపోసుకోడానికి వెళ్ళింది. నూరమ్మ మెలపడి నీళ్లుపోసింది. నీతారామయ్య ఆమె చేత సకల భారములు చేయించుకొన్నాడు. నూరమ్మ చాల ఉత్సాహంతో నీళ్లుపోసింది.

నీళ్లుపోసుకోడం అయినతర్వాత నీతారామయ్య పెట్టె లోనుంచి తీసికట్టుకున్నాడు పెట్టివాడు తనమామగారు కట్టించిచ్చిన లక్కరంగుపట్టుపంచ నూరమ్మ విస్తరి చేసింది. ఆయన అక్కడకున్న సంద్యానందం చేసి భోజనానికి సిద్ధమయినాడు. వడ్డనంతా ఆయనతర్వాత "నీవుకూడా ఇడ్డించుకో, వెనక్కి ఉండ నక్కరలేదు. ఇద్దరం ఒక్కసారే భోజనం చేతాము" అన్నాడు. ఎందుకు; మీరు సావకాళంగా భోజనం చేయండి. నాకు తొందరలేదు. అలసిపోయి వచ్చేను. మీకు విసురుతూ ఉంటాను" అన్నాడు నూరమ్మ మెల్లగా.

"అక్కరలేదు స్నానం చేయగానే ఆయాసం అంతా మాయం అయిపోయింది. సుఖంగా ఉంది. నాకు విపరీకరలేదు. ఇడ్డించుకో" అన్నాడు నీతారామయ్య. నూరమ్మ వెంటనే విస్తరి చేసుకొని త్వరగా వడ్డన చేసుకుంది. ఇంతా అంతా సంతోషం కాదు నూరమ్మకి. ఇద్దరూ భోజనానికి కూర్చున్న తర్వాత నీతారామయ్య భార్యవైపు చూచి "ఏమి యీ వాళ్ళ చాల గండడిగా ఉంది. పొద్దున్నే లేచి పాటలు కూడా ప్రారంభించేవు."

"అలాగడుగుతున్నా రేమండీ! ఈవాళ్ళ సంవత్సరాది కదూ! ఈవాళ్ళ యెలాగుంటే సంవత్సరం అంతా అలాగే ఉంటారని, నేను సంతోషంగా ఉంటున్నాను." అని నవ్వుతూ "మీకు తెలియదా ఏమిటి? నన్నడుగుతూ ఏమి యెరుగవట్టు" అన్నది.

"నీమొహం గాకపోయిందిలే. పోనీతూ. ఈవాళ్ళ యెలాగుంటే సంవత్సరం అంతా అలాగే ఉంటారా? అలాగే ఆయనే ప్రపంచంలో దుఃఖం ఉండకనే పోను, అంతా యీ వాళ్ళ సంతోషంగా నుంటే" అన్నాడు మరికొంతసేపు భోజనం చేస్తూ ఆలోచించి "అదేమో నాకు తెలియను మరి. అలాంటారు పెద్దలు" అన్నాది నూరమ్మ.

"అంటారలాగ, పండుగ నాడు సంతోషంగా ఉండాలని దుఃఖం ఉండకనే పోతుంది. ఈవాళ్ళ మాత్రం కొందరికి దుఃఖాలు ఉండనా యేమిటి?"

"ఈ వాళ్ళకూడా ఉంటాయి. దుఃఖాలు నా ఒక్కరైతే అనుకొని యీ వాళ్ళలో పోగొట్టుకోవా లనుకుంటున్నాను." అని యింతలో పొద్దున్న ముసలిది అన్నమాట జ్ఞాపకం వచ్చి "ఏనాడీ నేనభివ్రుత్తు, పెళ్లి కలిపి పప్పుకి చేయడం అంటే కష్ట సుఖాలు రెండూ అనుభవించడమనా అర్థం" అని మెల్లగా ప్రశ్న చేసింది.

"ఏమిటో నీతూ నాకు తెలియదు" అని భోజనాంతరే "ఏమీ, రెండు బూర్లు వెయ్యి" అన్నాడు.

బూర్లు ఎంచి ఎర్రగా వేగినవి రెండువేసింది భర్త రైస్ పట్టా తానుకూడా రెండువేసుకుంది. కాని దృష్టి భోజనమొదలేదు. భర్తవైసే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఏసట్టా చేయి పెట్టుకొని నీతారామయ్య ఒకముక్క కొరికితిన్నాడు. కొంతసేపుండి మరికొక ముక్కతిన్నాడు, తాపిగా నవులుతూ. అది ఆసహ్యంగా తోచింది. "ఏమేబూర్లు ఈలాగున్నా యేమిటి, ఏమిటో వాసన" అని అమక్కు ఉమ్మివేసేడు. నూరమ్మ తెల్ల మొగం వేసి రెండోది తిన చూడండి "అన్నాది" నిర్ణంతపోయిచూస్తు. రెండో బూరె ముక్కులు చేసి ఒకముక్క నోటిలో పెట్టుకొని "చీ ఇది వాసనే. ఇదేమిటి యీలాగున్నాయి" అన్నాడు చిరాకుతో. "అదేమో నండీ మరి" అని భయంతో అన్నాది నూరమ్మ. గొంతుక పెడకడం ప్రారంభించింది. నీతారామయ్యకి కొంచెం కోపం వచ్చింది, కాని వెంటనే అడగ ద్రొక్కుకొని "నీ మొహంలాగే ఉన్నాయి, ఇందులో ఏమిపడ్డాడో కాని. పరవాన్నం వెయ్యి" అన్నాడు. నూరమ్మకి చెయ్యి కురికింది, పరవాన్నం వేస్తూ ఉంటే, భర్త రైస్ పట్టా కొంతవేసి చూస్తూ ఊరుకుంది.

పరవాన్నం వేడిగా ఉందని ఊరుకుంటూ "నీవుకూడా వేసుకో. పరవాన్నం తింటావలే నేను. మరేమి బాధలేదు. నీభోజనం చూసుకో" అని అనునయించేడు, నీతారామయ్య, నూరమ్మ ముఖవైస్థ్యం సహించలేక. కాని నూరమ్మ మెల్లగా పరవాన్నం వేసుకుంటూ "నాకేమిటి లేండి, ఎలాగయినా తింటాను" అన్నాది.

నీతారామయ్య పరవాన్నం నోటిలో పెట్టుకొని అసహ్యంతో ఉమ్మివేసి "యిది అలాగే ఉంది. నేను ఆయాసపడి రావడం చేతకో ఏమిటో" అని నిట్టూర్పు విడిచి, "నాక కడుపులో తిప్పుకున్నాది. ఇండాక తిన్న బూరెల్ల కాబోలు వికారం గా ఉంది. మరి తినలేను" అని ఉత్తరాపోసనం చేసి లేచిపోయేడు; "పోనీ, మజ్జిగా ఆన్నం అయినా తినండి" అని నూరమ్మ అంటూ ఉండగానే.

నూరమ్మ కింకేమీ తోచలేదు. తానుకూడా భోజనం చేయకుండా లేచి పోయింది. భర్త తినమని చెబుతూ ఉన్నా విసుకుండా చెయ్యి కడుగుకొని "మీకు కాకపోయిన తర్వాత నాకెందుకు లేండి" అన్నాది.

నీతారామయ్య గదిలోనికి పోయి పరపుపై పడుక్కున్నాడు. ఆయాసం ఎక్కువ అయిపోయింది కడుపులో ఏదో తెలియని చెప్పరాని వికారం బాధించింది. నూరమ్మ అలా వడికి అంతం లేదు. చాల భయపడుతూ, ఎడకుతున్న కరీరంతో, భర్తదగ్గరకు వెళ్లి కొంతసేపు కాళ్లుచేతులు రాసింది. తలపట్టింది. నోరు బాగులేసంటే లంగ మొగ్గ యిచ్చింది. కొంతసేపయినప్పటికీ భర్తకి విమనం అయిపోయింది. బూరె ముక్కు పరవాన్నం, అదివరకు తిన్నదికూడ పోయింది. అక్కడికి బాధ కొంత నివారణ అయింది. నీతారామయ్యకి నిద్ర పట్టింది.

నీతారామయ్యకి నిద్ర పట్టిన తర్వాత నూరమ్మకి మరి యేమీ తోచలేదు. తలమట్టుకొని చూసింది జ్వరంగాని వచిందేమో అని భయపడి, కాని ఒళ్లుచల్లగానే ఉంది అప్పుడు అక్కడినుంచి లేచిపోయి పీకం దగ్గరకు వెళ్లి "తల్లీ! మహాలక్ష్మమ్మ! ఆహానకి కరీరంలో ఏదీకాకూ లేకుండా చెయ్యి అమ్మా" అని ప్రార్థించింది. కాని మనస్సు కుదుటపడలేదు. "అమ్మో! నాక్రయత్నం అంతా యీలాగు వృథా అయిపోయిందికదా! ఎంతో సంతోషంగా ఉండాలనుకుంటే చివరకి యింత దుఃఖము! సంవత్సరమంతా యింక దుఃఖమేనా! ఆహా! యీవాళ్ళనుంచి దుఃఖం పోగొట్టుకొని సుఖం అనుభవించాలనుకుంటే నాకదృష్టం ఉండొద్దు ఇంతే నాగతి! ఈలాగు యేడుస్తు ఉండవలసిందే! లేకపోతే వేయిగా మలాసాగా ఉన్న వారికి పండుగ పూటా ఈవికాకేమిటి? నుంచి పోలే చెడ్డ వచ్చింది. ఆయనకుసంతోష పెట్టి నేనుసంతోష పడాలనుకుంటే యిదా నాప్రయత్నానికి ఫలితం! — తల్లీ నా కేసుఖం ఒడ్డు. ఏసంతోషంఒడ్డు. ఆయన సుఖంగా ఉండేట్లు చెప్పు తల్లీ" అని చేతులు జోడించుకొని మున్నండి కొంతసేపు, కాని మనస్సుమాత్రం నిలకడగాలేదు. "పాపిష్టి మహాదీ. తెల్లవారగానే వచ్చి కష్టసుఖాలు రెండుకలిసి ఉంటాయమ్మా! ఒక్కసుఖం ఏలాగుంటుంది అన్నాది. నాపాపం. అది నేనుపూర్వజన్మంలో చేసుకొన్న పాప గొల్ల వేమిచేసిందికష్టసుఖాలు అన్నాది. కాని నాకెప్పుడు కష్టమే అయితే యింక సుఖమెప్పుడు" అని ఏదో ఆలోచిస్తు విచారంతో కూర్చుండిపోయింది.

సాయంత్రంవరకు నూరమ్మ యెక్కడికి కదలలేదు. నూరమ్మవదిసగాయ మాత్రం ఒకసారి వచ్చింది. "ఏమి, చెప్పానూ?" యింకారాలేదు అనుకొని, కాని ఆమె నూరమ్మను జూసి ఆశ్చర్యపడి "ఏమే! నూరీ! అలాచిచ్చాస్తున్నావు" అన్నాది. "ఏమిటో. ను రిక న్నడక్క. ఆయన నీకాళ్ళ ఒంట్లో బాగులేదు. సరిగా భోజనమే చేయలేదు, పడుకున్నావు" అన్నాది నూరమ్మ. "పాపం నూరమ్మకి ఎప్పుడూ ఏదో విచారమే" అనుకుంటూ ఆమె వెళ్లిపోయింది. కరీరాయాసంవల్ల నీతారామయ్యకు బాగానిద్రపట్టింది. నూరమ్మ సమానం ఆయనకి "అమ్మా!" అని నిట్టూర్పు పుచ్చి లేచేడు. వెంటనే నూరమ్మ అతనిదగ్గరకు వెళ్లి "ఏమండీ, ఏలాగుంది" అన్నాది. సుఖంగానే ఉందని నీతారామయ్య జవాబు యిచ్చేడు.

నూరమ్మసుఖం చూడాలి అప్పుడు. చిరునవ్వు వింత కాంతి యిచ్చింది. ముఖసౌందర్యానికి ఇంక దుఃఖంఅంతా ఒక్కసారిగా పోయింది. గాలివాన కాయబుల్లులుపోయి నూరమ్మదయం అయినట్టుయింది. దేవుడికి నమస్కారం చేసింది మనస్సులో. పూర్వపు ఆలోచనలన్ని అంతరించిపోయినాయి.

వెంటనే వంటచేసి భర్తకి పళ్ళంపెట్టి తానుకూడా భోజనం చేసింది.

భోజనం అయిన తర్వాత గదిలో యిద్దరూ మట్టాడుతూకూర్చున్నారనుచుమీద. సంవత్సరాదినిగురించే పంభావణ. ఆరోజు ఎంత దుఃఖపడెందో పండుగనా డెంత చికాకయిపోయినదో, దానిగురించి మాట్లాడుతున్నారు. నీతారామయ్య చాల ఉత్సాహంతో నూచిరు నవ్వుతోనూ మాట్లాడుతూ ఈ వాళ్ళ యెండపడి వచ్చే నన్నావు. యెక్కడికి వెళ్లినో చెప్పుకో" అన్నాడు. "నాకు తెలియదండీ" అన్నాది నూరమ్మ. ఆమెకప్పుడు చాలసంతోషం కలిగింది భర్త కులాసాగా మాట్లాడుతున్నాడని అంతలో "నీకోకా త్రవస్తువుతెచ్చేను. రాగానే చెప్పలేను. భోజనంఅయిన తర్వాత చూపించాలని" అని వెంటనే పెట్టెలోనుంచి ఒక పోట్లామీసీ "నువ్వు చాలకోజాలకుండీ అంటున్నావు తెచ్చుని. కాని నేను చాల అక్రద్ధ చేసేను. ఈవాళ్ళ తెచ్చేను, యివిగో" అని పోట్లామీసీపై కాసులున్న యిచ్చేడుభార్యచేతికి.

నూరమ్మకి స్వగ్గం చూసినట్టుయింది. ముఖం ప్రకాశించింది. గుండె ఎడదడగొట్టుకుంది. పెదవులు వడికిపోయినాయి. నోటంటమాట వచ్చిందికాదు. కాని మనస్సులో పుట్టిన భావాలన్నీ ఒక్కచిరునవ్వుతో వ్యక్తమయినాయి.

కొంతసేపు కాసుల గురించి మాట్లాడి "నీమెళ్లోవేసుకో యివి మనపటికాసులతోచేర్చి" అన్నాడు నీతారామయ్య నూరమ్మకిముఖవికాసం అంతాపోయి భయంపట్టుకుంది. "రేపు నేను కంటాకు లేండి తొందరయేమిటి" అన్నాది జంకుతూ. ఎంత దామకో నాలుకున్నా భయమాత్రం ముఖమీద ముద్రించిట్టుయిపోయింది. అది చూసి "ఏమి అలా తెల్లజోయి చూస్తున్నావేమిటి వేసుకో. నువ్వుమెళ్లోవేసుకుంటే చూడాలని పరదాతో ఉంటే రేపంటావేమిటి? సంవత్సరాదికదా అని యీ వాళ్ళ తెన్నే." అన్నాడు.

ఆమాటతో నూరమ్మకి భయం మరింత యెక్కువ అయిపోయింది. నోటంట మాటచ్చిందికాదు. కొంతసేపు ఆలోచిస్తూ కూర్చుని, యింక తప్పుడు కదా అనుకొని "మీకు కోపపకుండా ఉంటే నేనొకమాట చెప్తాను" అన్నాది. ఏమిటి చేసేవు" అన్నాడు గట్టిగా. గడ్డదగ్గరంతో "ఏమి! లేదు. మీరు కోప్పడుతున్నారు." అని కొంతసేపు ఊరుకొని "నేనొక తెలివితక్కువపని చేసేను. నాకాసులు నాలుగూ యిచ్చిసి. "ఊ!!" అన్నాడు అతను ముడిపడ్డ కనుబొమలతో ఆతురతతో చూస్తూ.

నూరమ్మ కొంతసేపుండి అన్నాది "మీరు నాతోనలు గురిలాగా మలాసాగా మాట్లాడవలసివ్వవల్ల కష్టంగా తోచి, మీకు - నా మీద - అభిమానం - లేదనుకొని - మందు - అని చెప్పబోయే సరికి "అమ్మో! వెరిదానా అదెనా యేమిటి నాకు పెట్టేవు" అని నవ్వుతూ భార్యకు దగ్గరకు తీసుకొని కాగిలిండుకున్నాడు.

కొంత సేపయిన తర్వాత సంవత్సరాది ఫలం అంతా కనిపించింది. ఒరిపకు లోకము చెప్పకొని నవ్వుకున్నారు. (సంపూర్ణం.)

దోమ తొనగు అతిథిసత్కారము
[సాహిత్యరచన డి. యస్. కృష్ణగారు]
ఉ|| వచ్చితే మిత్రమా! యనుచు వత్సలతం దరిక జేరు,
మేనిపైన్, వెచ్చన నూర్చి వ్రాలును చెవికొరస
మారగఁ బాడు నెంతయో, మచ్చికఁ గాగి
లింపు, ముఖమండలమందు రచించు ముద్దులా,
వచ్చిన బాటసారిఁ గని బంధులిరోమచి దోమ
వేడుకన్!

నేత్రాంజనము
డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0
ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మంచి నక్షత్రము చేర్చబడినవి. అందరూ సామాన్యముగ వాడతగినది. కండ్లకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయును. ఈ కాటుకను విడుదల కొద్ది దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎలుపులు, పుసికట్టుకు, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిదురదలు, కండ్లవసకలు మొదలగు నుమాను. డబ్బీలో పావుల గుత్తు కాటుకమాత్రమేయుండును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

గోసంరక్షణ: మహామదీయ పరిపాలనము

చరిత్రాత్మకవిమర్శ

[చరిత్ర వెంటిమి బ్రహ్మణ్యంగారు]

హిందూదేశమున మహామదీయరాజులు గోసంరక్షణయ మై యెట్టిచర్యలు జూపిరో ఈయంతమున హిందువులభావముల వా రెట్లు గోవిందీతో హిందువులకు మహామదీయులకు గూడ దియవనియే చెప్పబడినది.

మహామదీయులకు వారిత్రాత్మికత ఏ విషయమున నెట్టి విశ్వాసముగలదును నెట్టి ఉదాత్తభావమును గలవారనిరో ఎంతవఱకు దేశమంతయు వారస్వాధీనమందున్న సమయమున హిందూ మతాభిప్రాయముల గౌరవించిరో చూపుటకు పినా దాంతమున యాదమస్వరూపుని కొన్ని చరిత్రాత్మకవిషయముల వ్రాశెదను.

ఈప్రశ్నయే నే పరిశీల్యపముస్వయే దేశమున కిలవర పెట్టుచున్నది.

ఇప్పుడు ముఖ్యముగమనమును సమచిత్రమరిభిమానము లప్పటివాటికి లేవు. ముఠామానలు దేశపక్షపాతులు గోవధ మత భర్తముని వారు పాటించియే యుండిన హైందవమతాభిప్రాయముల హేయభావముతో జూచుటకు వారి నభ్యంతరపెట్టుట కెట్టియాటంకములేదు. హిందువులు లోబడినజాతిగన, బానిసలు గన మహామదీయులు తలపక, వారిని సమరసభావముతో జూచి రి. నాహిందూసోదరులు గూడ మహామదీయరాజులు వారి మ తోదేశముల నెట్లు గౌరవించిరో, దేశపరిపాలనయం దెట్లు భాగస్వాములుగ జేసిరో గమనింపవలసియున్నది.

మహామదీయరాజులు గోసంరక్షణయమై హైందవుల మతోదేశములయొడ నెట్టిసానుభూతి జూపిరో తెలియజేయుటయే యీవ్యాసముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము.

మహామదీయులు వారి పరిపాలనా ప్రారంభమునుండియు గోవధ హిందువుల కెట్లు హృదయశల్యముగ నుండెడిదో యెరిగియే యుండిరి. ఆరాజులు మొదటినుండియు గోహత్య కేయక నాయువాండ్రువై గోవున కింతయని ప్రత్యేకపుష్కను విధించిరి. ఫిరోజిషాహాలమున కటికి వాండ్రాపన్నును విధింపబడినదని వేదగా ఆయన దీనిని తీసివేశెను. పన్నుయొక్క వివరముల చరిత్రయందు గాన్పింప వున్నను అది గోవధ నివారణార్థమే విధింపబడినదని చెప్పక తప్పదు. ఈపన్ను మహామదీయ పరిపాలనా ప్రారంభము నుండి రెండు శతాబ్దములవర కాలవరకునుండి ఫిరోజిషా కాలమున రద్దుచేయబడినది. గోవధ చేయగూడదని ప్రత్యేకపు టుత్తరువుల నిచ్చుటకు బదులుగా వాటి రక్షణార్థమే యట్టి సుంకముల విధించెడివారు. అది జాజిరీపన్నుని విలువబడినది.

మహామదీయ టుగ్లక్కుకాలమున నవాబుల పాకకాల లందు గోమాంసము వచన చేయబడినది గాదు. నవాబులు గూడ దానిని దినుచు మానిరి. అనేక కవులకాలపు రాజుల భోజనపదార్థవర్ణనము గావించిరిగాని గోధక్షణ కేసిన పైచట వారు దెల్పియవలసినదిలేదు.

ఫారూఖ్ ముల్క్ గుజరాతుకు గవర్నరుగా నియమింప బడి రెండవ గయాబుద్దీన్ కాలమువరకు పరిపాలనజేసెను. చరిత్రకారు లనేకమంది ఫారూఖ్ ముల్క్ కు హైందువుల కనేకరదు పాయములజేసి గోవధ నిషేధించెనని వ్రాసియుండిరి. ముల్తాన్ నాజర్ ద్దీన్ ఖుస్రూకాలమున హిందువులు విశేషప్రాబల్యమును గడిగియుండిరి. అటులైన గోహత్యను తన పరగణాలయందు బూర్తిగా నిషేధింపెను. ఫిరోజిషా టుగ్లక్ కాలమున రద్దుచేయ బడిన జాజిరీపన్ను తిరిగివచ్చివారి కాలమున నాటల విధింప బడినట్లు చరిత్రయందు వ్రాయబడినది. అక్కర్లు గోవధను పూర్తిగా నిషేధించెను. అందుచే జాజిరీ పన్ను విధించుటనవ సర మైనది.

పదేళ్ళియుని యభిప్రాయము

పదునేడవ శతాబ్దమున హిందూదేశము జూడవచ్చిన నొకయంగ్లవాటసారి హిందువులకు గోవులయొడ సతిగౌరవము గలదనియు, గోవు పాపముగా నెంచెడివారనియు దెల్పుచున్నాడు.

హిందువులు గోవధ మానవలసినదిగా ప్రజల కుపన్యాస ములుగూడ జేయుచుండిరి.

మొగలాయి గాజ్యస్థాపన జేసి బేబరు థిల్సీసుడై రాజ్య పరిపాలనజేసిన కొద్దికాలములోనే హైందవుల మతాధిక్యమును దెలిసికొనుటయేగాక రహస్యముగా తన కుమారుడగు హుమా యూన్ కాశేర నొక విశ్వామాన్వాసి యుంచెను.

అందులో హిందవులకు గోవధయొడ గల మనఃశ్రేణియును గూర్చి వ్రాయుచు తన రాజ్యమందు గోహత్య పూర్తిగా నిషేధింపవలయు నని హితమొసంగెను. బేబరుయొక్క స్వహస్త లిఖిత మరగతాంశము నేటివరకును ఫోహాల్ రాష్ట్రపు గ్రంథాలయమునందు పదిలము చేయబడినది. కానినినవారల కద్దాని చాహుపత్రము నొసగుచున్నాడు.

ఆదస్తావేజయొక్క లిఖితా నిట వ్రాయుచున్నాడను. 'హిమూరా! ఇండియాలో పలు మతముల ప్రజలు గలరు. భగవానుని యపారకృపావిశేషమువలననే నీ కీదేశపరిపాలనా ఉద్యమము గలిగినది గాన, నీ టిట్లు ప్రవర్తించుట కర్తవ్యము.

మతవిషయకపక్షపాతముల నీమనస్సునందు దానియ్యకము. సర్వమతముల యభిప్రాయములందును, ఆచారములందును గౌరవము గలిగి నిష్పక్షపాతబుద్ధితో భర్తయును పాలనజేయుము.

2. గోవధచేయుట ముఖ్యముగా నిలుపుము. అట్లుచేసిన సర్వమానసస్థానయముల నాకర్షింపగలవు. ప్రజల కృతజ్ఞతా బంధములచే నరికట్టబడినవాడ కయ్యెదవు.

3. ఏమతముల ప్రారంభాలయములైనను భ్యంసముచేయకుము. ఎల్లప్పుడు న్యాయమునే ప్రేమింపుము. అప్పుడే పాలకపాత్రుల సంబంధము లత్యంతప్రేమాస్పదము లై దేశమున శాంతిని పంతుప్పిని నెలగొల్పును.

4. ఇస్లామ్ మతవిశిష్టభావము హింసాభిధ్ధముతో కంటే ప్రేమాపకారకృపాభావముచే నెక్కువగా జేయవచ్చును.

5. ఎల్లప్పుడు పియాసును నునీసును గల పరస్పరవైషమ్యముల వాటింపకుము. భేకపోయిన, యిస్లామ్ మతవివాద హేతువునగును.

రాజకీయశరీరము వ్యాధిగ్రస్తము గావండుటకు నీసేపకుల గుణధర్మములు సంవత్సరముయొక్క ఋతుధర్మములవలె జూచుము.

తరువాతిరాజులు

బేబరుకు ఇండియా మాతృదేశము గాను. ఆయన యీ దేశము జయించెను. హిందూ మహామదీయులలో పరస్పర గౌరవప్రేమలు నెలకొల్పి రాజ్యస్థాపన చేయవలయు ననియే యాయన యూహ. విదేశీయుడైన యొకమహామదీయవిజయదే గోవధ విషయమై యట్టి చరిత్రాభిప్రాయములు గలిగి యుండిన హిందూదేశమునే తమ మాతృదేశముగా చేసికొనినట్టియు, యీదేశమునందే పుట్టి పెరిగినట్టియు తనతరువాత రాజుల గూర్చి వేరే వ్రాయ నవసరములేదు.

అక్కర్లు సార్యభాముడు తన విశాలరాజ్యమందు గోవధను నిశేధముగా రద్దుపరచెను. ఏమవి అక్కర్లులోను, మఱి యిరవగ్రంథములం దివిషయమునుగూర్చి విపులముగా వ్రాయబడినది. ఆయనతరువాత రాజులకాలములో యీవిషేధపు టుత్తరువులు రద్దుచేయబడక అమలులో నుండెను. కాని యీరాజుల పాలనమునం దీయై తరువుల కమలు కలిగెనుగా జరుగబడియుండక పోవచ్చును.

జహంగీ రాయుత్తరువుల రద్దుజేయక పోవుటయే గాక తన దేశమునం దెవ్వరును అక్కర్లు జన్మదినమున నాదివారములందును, తాను సింహాసన హస్తాంతరించునొకప్పుడు గురువారములందును ఎట్టి జంతువు గూడ చంపబడ గూడదనియు, వేట గూడ మానవలయు ననియు కానించెను.

ముగింపు

మహామదీయరాజు లీతీరున గోహత్యనాపుటకు బ్రయత్నించిరి. ఆకాలపునాత్ర చదివిన, మహామదీయప్రభువులకు హిందూమతము దెట్టిలక్ష్యము గలదో దెలియగలదు. హిందువులనేకులు, మహామదీయులు వారిని విశేషపాదలపాలు గావించి రని చెప్పదురు. కాని శాంతముగన, నిష్పక్షపాతబుద్ధితో న చరిత్ర నవలోకించిన, అది యపహా యని తెలియకపోదు. గోహత్యనివారణయందే గాక మహామదీయ రాజులు హిందువుల సుఖదుఃఖములందును, ఉత్సాదాలందును పాల్గొనిరి. దీపావళి దినమున దర్బారుపూజ జరుపబడి ప్రాహ్మణ్యము రాజభవనములకు గోవుల దీసికొనివచ్చి బహుమతుల స్వీకరించిరి. నవాబుల పారితోషకసహాయమున దసరా పండుగ నతిభైషవ మతో జరుపబడినది. శివరాత్రిరోజున రాజులు యోగులదర్శిం

ప్రభాత విహంగము

[ఇంద్రగంటి నాగేశ్వరశర్మ గారు]

ఈ ప్రభాతాలసానిలోర్మిప్రకరముల నో విహంగరాజము, యేల నీ విశాల

గానము నిర్విహరింపగా గడగినావు?

వట్టిజూచిన విడికెడు వట్టి వకట!

ఘన మహిజమంజులవల్లనీచయప్ర

పంచమున కంటికిం గానబడకయుండి,

సాంద్రప్రత్యూషనీహారచయము విడక

మున్నె, బాలార్క-కిరణముల్ మిన్నువిడచి

విశ్వమంతయు తొలించిజూడ వెడలకుండ,

తోడి సోదరసోదరిశంకములు భ

న దనమాన గానము నిర్విహరింప

కయె, మృదులమధురంబగు కంఠమెత్తి

ఇట్లయాచకముగ మది కింపు గూర్చ

నీ ప్రభాతాలసానిలోర్మిప్రకరముల

నో విహంగరాజము యేల నీ విశాల

గానము నిర్విహరింపగా గడగినావు?"

తారక స్వరణ తనయంతర దాటుచుండ

ఉదయగిరినెంతో బాలార్కు డుదయమగుచు

చారుదీధితులను వెదజల్లుచుండ,

కన్నులకలపుదీరంగ గాంచదలచి,

ఈపన మహిజఫాలంబు నెక్కి నేను,

ఈ ప్రభాతాలసానిలోర్మిప్రకరముల

విమలగానంబు నూచుచు వేచియుంటి

వద్దినీకాంత వగదక్కి ప్రాణకాంతు

నగలపుప్రేమ వీక్షింప నప్పుడే త

నదు ముసుగునుదీయ తదీయ వదనసౌమ

వంబు జూచెడు కొతుకభారమునను,

విమలగానంబు నేయుచు వేచియుంటి.

కరము పత్ర ముక్త నీహార కణము లురలి

నాదు గానంబునకు నెంతో నవ్యభిజితి

దాళమును నెఱపు ననుసంతనముతోడ,

ఈ ప్రభాత పవనముల నింపుగూర్చ

గదపుచుంటిని యల్ల న గానమునను,

మేదురంబగు గూండ్లను నిదురజెందు

నాదు సోదరసోదరి నవ్యతేజికి,

ప్రాణనాథుల పరిరంధపటిమ వీడి

గాఢనుప్తిని గాంచెడి కాంతలకును,

కష్టసుఖముల సమరీతి గాంచుచుండి

కడువి శుదాత్మ్యులై ద్వి కరకులకు,

ఈ ప్రభాతంబు సంతసం బెనగుగాక

యంచు, మదిలోనదలపోసి హాయిగాగ

ఈ ప్రభాతాలసానిలోర్మిప్రకరముల

విమలగానంబునూచుచు వేచియుంటి."

వి రాజహంజిగల కాహ్లానించి వస్తా వచ్చుముల కొసంగిరి మహామదీయరాజులు హైందవయోగుల దర్శించి వారితో స్నేహపూర్వకముగ మాట్లాడెడివారలు.

1 వ శతాబ్దమున పంపబడి జహంగీరు రాజనభుక్త వచ్చిన పర్ తామస్ రో రాయబారి జహంగీరు విశేషముగా హిందూ యోగుల దర్శించెడివాడనియు, ఒకదినమున నొకసన్యాసి చినిగిన కాహయంబులములతో నిండుకొలుపున జహంగీరుప్రక్క నున్న తాపనమున నుపవిష్టుడై యుండగా తాను చూచెననియు జహంగీ రాయనను నతివినయవిధేయతలతో తండ్రియని సంబోధించుచుండెననియు వ్రాసియుండినది. మహామదీయప్రభువు లీతీరున గోహత్యను మాన్యుటకు ప్రయత్నించియుండిరి. ఇరువదవ శతాబ్దమునగూడ నిట్టి పాపభూయిష్టమైన గోహత్యోపమాన కొడిగట్టుకొనుట శ్రేయశల్యకరము. మైసూరు మున్నగు రాజ్యములందు నేడును గోవులచే పాలముల దున్నించి హింసించు టతిహేయము. గ్రామగ్రామములందును గోశరణాలయముల నేర్పరచి గోరక్షణజేసి దేశ సౌభాగ్యమునకు నేవజేయ గోరెదను.

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

ప్రజాసౌఖ్యమే కాంగ్రెసువారి సౌఖ్యము
ప్రజలకష్టమే కాంగ్రెసువారి కష్టము.

కొత్తావబజారు

కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు

ఏడుబావులు

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు

సావుకారుపేట

సామి వేంకటాచలంశెట్టిగారు

ఎస్టేషన్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

ఎస్కూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీపతిగారు

మైలాపూరు

కె. భావ్యంగారు

తండియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులునాయకర్ గారు

టికెలిక్ జేసిన్

ఎం. సింగార పేలుశెట్టిగారు

కోపాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

ముత్యాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

* * * * *

చెన్నపురి కార్పొరేషను 10 వ డివిజనులో కాంగ్రెసు పక్ష అభ్యర్థియగు శ్రీ గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరుచుటకు గాను నిన్నటి సాయంత్రం మల్లయ్యప్పన్ పిథిలో బహిరంగసభ జరిగెను. ఏ. రంగస్వామయ్యంగారు, డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి, వారి సతిమణి మున్నగువారలు విచ్చేసిరి.

అభ్యర్థులగు శ్రీమాన్ యస్. సింగారపేలు శెట్టిగారు ప్రభుత్వమున మాట్లాడుచు కొలదిదినములలో కార్పొరేషను నందు 10 స్థానములు ఖాళీ గాబోవునన్నచనియు ఆ 10 స్థానములకును కాంగ్రెసువారు అభ్యర్థులగు నియమించి రనియు ఈ పదియవ డివిజనును శ్రీయంత రంగయ్య నాయుడుగారు ఏర్పరుపబడినదియు పేర్కొని. జ్యేష్ఠపక్షముయొక్క డా॥ ఆర్. రామంగారు నిదివి. మానక ఆభ్యర్థి కేసుగోపాల శెట్టిగారు. ఈ ముగ్ధరయందు ఎవరిని ఎన్నుకొనవలెను? అను విషయమాలోచించబడుచును. సగరపాలకసంఘము ప్రజలసమక్షే ఏర్పరుపబడినది. ఆసనము ప్రశోభముగగలదు లు ముఖ్యమగు ఖర్చులను చెల్లించబడునలెను. వివిధములగు పన్నులమాలమున వసూలగు ధనము సాలుకు రీతి లక్షల రూపాయలు ఇది యంతయువనరిసాము? ప్రజలసాము. కానీ సగరమునది 5 లక్షల ప్రజలలో 8 భాగములువీరలే. ఈ వీరలగునగు ధనిగల సౌకర్యమునకై చెల్లించుట వ్యాయమా? కార్పొరేషను యొక్క ధనములు కట్టించుట నున్నను 10 కేట్ల రూపాయలనివదింపువేయబడినది. కార్పొరేషనువారి చెప్పబడినకు గావించినటులును రు 1,40,000,00 లు.

ఇంతయును, ఇంత ఆదాయము, నిలువ యింక, సప్తమింతయని ఎన్నడైనను మన ప్రతినిధు లిదివరలో మనకు జెప్పియుండిరా? లేదు. నేడు కాంగ్రెసువారు ప్రవేశించిన విచారనే ఇట్టి ప్రజాభాగ్యుని గలుగుచున్నది. జ్యేష్ఠ పక్షమువారు ఇంత సరకు కార్పొరేషనులో నిరాటంకముగ అధికారము చలాయించుచు తమ ఉద్యోగములు తమ బిగుదులు తమపేర్లప్రతిష్ఠలనే మామకొనిరిగాని ప్రజలకు భాగ్యులై యుండిరా? పౌరుల యజ్ఞానము నవకాశముగ దైకొని గత 30 సం॥ నుండి యిచ్చనచ్చినటుల ఆడుకొనిరి. ఇన్న పట్టామునలెనె 20 చదరపు మైళ్ల వైశాల్యము గలగి జనసంఖ్యయందు ఎక్రము 16 లక్షలు హెచ్చుగ (80 లక్షలు) నున్న లండను పట్టణమందు జనుమరణ సంఖ్య 1000 కి 90. చెన్నపట్టణమందు 1000 కి 300 వైగ

నుండును? ఇందు కు క్రమాగు లెవరు? 140 లక్షల రూపాయల యు - మనేసి సాలుకు రీతి లక్షల రూపాయల సంఖ్య కేయు జప్తి ను వారుగాడా? జప్తినుపక్షముక్రింద పట్టించు ధ్వంసమై పోనున్నది. కాంగ్రెసు పక్షము నచ్చి శ్రేయమును గలుగ జేయగలదు.

ఏ. రంగసామయ్యంగారు

గత 30 సం॥ లందుండి కార్పొరేషను ఆయవ్యయగలు, ఆ సమయముల కెవరైనను వివాదమున జెప్పియుండురా? నేడు మహాత్ముని శిష్యులగునగు స్వరాజ్యవాదులే అట్టి విషయముల జెప్పి, బాధ్యత వహించుచు సుప్రక్రమించిరి. జ్యేష్ఠ పక్షమువారి కేకస్వత్రాధిపత్యము విహించినదేని మేలొక్క ప్రజను జూపెట్ట గలరా? జ్యేష్ఠ పక్షముయొక్క అసమర్థత యాతమధ్యకు చలన తెల్లమైనది. కావున ప్రజాసేవ జేయుచున్నది క్షు - చిన కాంగ్రెసు పార్టీ నంబ పరీక్ష జేయుదు. స్వాగతములై మికష్టములులే రెయ్యకష్టములుగల తలంపు కాంగ్రెసువారి కే వోట్ల నొసంగుడు! శ్రీమాన్ రంగయ్య నాయుడుగారు, మిగుల బాధ్యులై యుండి మిసేవ జేయుట కర్హత్యలగు నుండురు మీ డివిజనులో ఎల్లర కష్టములను మీరెందు కాకష్టముల గలుగజేయుననుట కెట్లసందియము లేదు. గాన మీరెల్లరు రంగయ్యనాయుడుగారికే వోట్ల నొసంగుడు.

పంజీ 2. మునిమామిశ్శెట్టిగారు:—కాంగ్రెసు పక్షమునకు, జ్యేష్ఠ పక్షమునకు మా స్థిరతకాంతరము గలదు. అట్టి భారతదేశీయమహాసభ 83 కోట్ల భారతీయులకు ప్రాతినిధ్యము నహించియున్నది. అందు విఖ్యాతపురుషులు, త్యాగిలుగు విజ్ఞానయుతులు పలువురు గలరు. జ్యేష్ఠ పక్షమునందలి సభ్యులను శ్రేష్ఠలై లెక్కించవచ్చును. జ్యేష్ఠ పక్షమునలన అంతటి సభ్యులకు ఉన్నతోద్యోగములు, విరుదులు పట్టుములు లభించినవి వారు ప్రగల్భములు పలుకుచున్నారు. కాని ప్రజాసామాన్యులను కేట్టి లాభమును జేసేవారి? కావున రెండుపక్షములందును మిశ్రేయమును గొల్పదు, మిశ్రేయముల నాయులొకే మిశ్రేయ లొనంగవలెను. స్వరాజ్యపక్షము చుంపిర్యాయము గలది. బాధ్యతాయుత మైనది. అట్టిపక్షముల జెందివారు శ్రీ రంగయ్యనాయుడుగారు గావున తను వోట్ల నెల్లరు వారికే యొసంగ గోరుచున్నాను.

వి. యల్. శాస్త్రిగారు

ఎన్నో సంవత్సరములనుంచి కార్పొరేషను చున్నది. అందు జ్యేష్ఠపక్షము 7 లేక 8 సం॥ల నుంచి నిరంతరభాధకారము నొందియున్నది. కీ॥ కే॥ త్యాగరాజుశ్రేష్ఠిగారు కిట్టి ములేకుండా కార్పొరేషనులో రాజ్యపాలకేరి. అట్టిపాలన చలన గలిగిన ఫలిత మేమి? వారి కృషిలన మిగుల సంపృక్తికెం దిన, కాంగ్రెసువారికి మిగుల వోట్ల నొసంగ నావశ్యకమైనది. పురపాలకం కొటియొకను పరిశుభ్రముగ నన్న—? పరిశుభ్రముగలది గలవా? చనింట్లతానుమనీ వైకను లభించుచున్నదా? అంబువ్యాధు లేమైర లెగినదా? కనుక అంబు నానాటికి హెచ్చుటలేదా? సగరము చెన్నపట్టణంలో జనలయను 27 సం॥లు.

జ్యేష్ఠపక్షము వలకు చివరము. లంబ కాకష్టములకారకు విరుదులకొనిన ప్రాజెంటును. కాంగ్రెసువారు రూలగాక ప్రజాక్షేమముకొనిన రెన సర్వస్వముధారవారి సత్సత్తా చిచ్చు లోకంబు నురుముటు నెవడియసొగలు. మిషునర్యలో సూత్రల పారాటములు జనులకును పెక్కు కార్పొరేషను సభ్యులైననుచ్చి విచారించలేను. ప్రాంతకంపెనీగారు తమ ఉద్యోగలను తీసివేసివురు బిగ్గినయ్యలైనను పరిష్కరించివాడా? ఎన్నడైనను వీరల జేపట్టించి లేను. తమ స్వాగతమునే సుఖ్యోద్యోగముగ కన్నకొనిరి. ఈ ప్రజాసామాన్యులను ఎంత కొనలదిని కాంగ్రెసువారికే వోట్ల భాగముగలెను.

విక్రమ శ్రీరామ రంగయ్యనాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుదు మాట్లాడిరి.

శ్రీ రంగయ్యనాయుడుగారు:—యెప్పు కాంగ్రెసువారి డివిజనును అభ్యర్థిగ నేర్పరచినదియు, ఇదివరకు ప్రతినిధిగనున్న వేణుగోపాల శెట్టిగారికిం తెను, జ్యేష్ఠపక్షమునకు జెందిన అసర్హాసంకం తెను మీ సభకు మేమి జేయగలరని ప్రశ్నింపవచ్చును ఈ డివిజనునందలి ప్రతిపక్షికిని ప్రతిగ్రహమునకునెల్ల ప్రజాసేవ గావించుటలెప్ప నేరేమయు నీయాలను. మోటారులందు తిరుగుదు, కార్పొరేషను మానెనుపులపై నానీను లువారికం తెనేకేయు సభకుమునుపని నొనసేయే. కార్పొరేషను బిగిరి సొమ్ము గాదు. కాని మీరెల్లరు సుఖము లనుభవించుటకు సూక్ష్మగలవని పలికిరి.

అభ్యర్థులకు నందుములతో పిదప సభ ముగిసెను.

సర్వపక్ష మహమ్మదీయ సమావేశము

టాంజీము ఉద్యమ ఉద్దేశ్యములు

డాక్టరు కియూగారి నేటుమెంటు

అమృతసరము, జూను 25:— జాలై మాసమందు

అమృతసరమందు జరుగనన్న సర్వమహమ్మదీయ సమావేశమును జనుప్రదముగ జరిగించుటకు యత్నములు జేయుచున్న డా॥ మిగారు, రాజకీయములందు భేదాభిప్రాయము లున్నను మహాత్ముదీయసంఘమును పునరుద్ధరించుటకు యెల్ల మహమ్మదీయులతోడూను నొందుటకు సర్వపక్ష సమావేశము జరుపుట ముఖ్యోద్దేశ మని నొక ప్రకటనకు కియూగారు గావించిరి.

టాంజీము లేక మస్టీముఉద్యమము బాతీయోద్యమము. కాని యీ ఉద్యమము హిందూసంఘముపై దండెత్తుటకు స్థాపించబడలేదు. మహాత్మాగాంధీగారి ఆనుజ్ఞ నొందిన విదప భిలాభతుకమిటి పోషకత్వముక్రింద మొదటియందు యీఉద్యమము స్థాపించబడెను. కాబట్టి భారతదేశమున జే సంఘ పు శ్రేయోభివృద్ధికిని విగర్హముగ యీఉద్యమమును నడపుట ఉద్యమకరిహితకల ఆశయముగాదు. మహమ్మదీయసంఘమును బలపరచి వారిచే మాతృసేవజేయించుటయే టాంజీము ఉద్యమ ముఖ్యోద్దేశము. మహమ్మదీయులకు సంబంధించిన యితరవిషయము రా బో పు కాన్పకెన్నవందు విచారంప బడును. కాన్పకెన్నవకు రాజకీయాభిప్రాయములను గనునింపక మహమ్మదీయులు రావలయునని డా॥ కియూగారు గోరుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

రాబోవు దేశీయమహాజనసభ

భూమిపురముందు జరుపుటకు సన్నాహములు

జరుగుచున్నవి

భూమిపురము, జూను 25—రాబోవు దేశీయ మహాజన సభకు భూమిపురమందు జరుపుటకు సన్నాహములు చురుకుగ జరుగుచున్నవి. ప్రస్తుతమందు మారుసభ్యులుగల సన్యాససంఘ సభ యేర్పడెను. సన్యాస సంఘాధ్యక్షునితో గలపుకొని కార్య నిర్వాహక సభ్యులు జాలై మాసమందు ఎన్నుకొనబడుదురు. భిచ్చుకొరకు ధనము వసూలు చేయబడుచున్నది. సగర మధ్యమందుగల 'పూజాపాస' అను ఉద్యానవనమందు కాంగ్రెసు పెండాలు నిర్మింపబడును. (అ. ప్రె.)

ఉద్యోగుల మార్పులు

అమృతసరము, జూను 25:—అమృతసరముజిల్లా నెవ న్నెజ్జిగారరు మలన్ గారు సెలవుమీద బోక వీర స్థానమందు రాయ సాహెబు లాలా జగ్గంతరాయ తానే గారు నియమింపబడిరి. జగ్గంతరాయగారి స్థానమందు భూమిజాడ్డీను గారు జిల్లా నెవ న్న అచర పు జడ్డి గా బని చేయిచున్నారు. వీరస్థానమందు లాలాదివివమూర్తి ధనానుగారు స్వామికాజుకోట్ల జడ్డిగా నియమింపబడిరి. (అ. ప్రె.)

పాండ్రాజు రెవెన్యూ రాయబారిలొక

భారత మహమ్మదీయులతో సంప్రత్తిచుటకువచ్చిరి

హిందాయి, జూను 25:— యస్. యస్. నాటికీరా పీఠంలో నేటిసాయంత్రమునకు పాండ్రాజు రాయబారు ఆర్థిక మంత్రియగు సయ్యును కిహు మున్నేను, మరియొక్క ప్రముఖులు హిందాయికి వచ్చిరి. నేకు అట్టేలు ఆస్సానీ, నేకు అహమ్మదు ఘబ్బాలీ అని ప్రముఖులవైరు. వీరు మున్నేను రాజు రాయబారుల. ఓపిలరేవునైర వీరలకు ఆరబ్బులు ఎదురు సన్నాహము గావించిరి. ఆరబ్బులు పాండ్రాజు పతాకములకు ధరించిరి. స్థానిక మహమ్మదీయులు వీరలకు తోడ్పడిరి. మాలా నానేమజ్జీనుగారు నున్న కాన్పకెన్న తరపుర పాండ్రాజు దొరతకపు ఉద్యోగులను డిప్యూటీమనమోద సందర్శింప వచ్చిరి. ఇవిమసాదుగారి చిన్నను అంగీకరించునారు భారత మహమ్మదీయులను విస్తారముగగల రని పాండ్రాజురాజుగారు డలయచే వివిధ భారతమహమ్మదీయ సంఘముల కాఖలను సంప్రతించుటకు పాండ్రాజునుండి యీ రాయబారులు ఎచ్చుటకు కారణము, స్వల్పకాలము రాయబారులు హిందాయియందు ఆగి యితర ముఖ్యస్థానములకు జనెదరు. (అ. ప్రె.)

పై ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని విషయమలను నేను చూచిన విధము శ్రీ సుబ్బారాయశాస్త్రిగారి ఆయుర్వేద ధర్మపాఠశాలను చూచు భాగ్యము నాకు కలిగెను. వీరి పాఠశాలనుండి పరీక్షలకు వెళ్లి యున్నట్లులయిన విద్యార్థులనుబట్టియే శ్రీ శాస్త్రిగారి పాండిత్యము చెల్లెడియగుచున్నది. వీరు అనేక ఆయుర్వేద సమ్మేళనములకు దయచేసియున్నారు. అనేకవిషయములలో యువ వా్యసములు ఇచ్చియున్నారు. ఆంధ్రగీర్వాణములయందు నుంచుండియులు, ఇచ్చట కర్మపథాభ్యాసము నేర్పింపబడిన విద్యార్థులవలన తేయాగుచేయబడినవంటి బోధకులు, భస్మములు, ఆవసములు, సింహారములు మొదలగునవి చూచితిని. అన్నియు శ్రేష్ఠముగ నున్నది. శ్రీ శాస్త్రిగారు ఇచ్చట ప్రసిద్ధులైయున్నారు. ప్రతిదినము పచ్చివనోగులను తాము పరీక్షించి విద్యార్థులవలన పరీక్ష చేయించి విద్యార్థులవలన నడుచుచు,

విద్యార్థుల యజ్ఞప్రాయములలోని లోపములను సవరించి బోధ పరచుచు, విద్యార్థులవలన జేపడములు, ప్రమాదములు జేరవలసింది, పాటములు మాత్రము మొదలగునవి సక్రమముగా లోగుల కిప్పించుచున్నారు. శ్రీ కామధర్మము వారు చేయుచున్న యీ యేర్పాటును, అట్టి సమయములలో శాస్త్రీగారి విద్యా ర్థులమధ్య జరిగే భావయుక్తముగ సంభాషణమును చూడ ముచ్చటగా నున్నది. అన్నివిధముల నిచ్చట కర్మపథాభ్యాసము క్రమశిక్షలో నున్నదనుటకు సందేహము లేదు.

శ్రీ శాస్త్రీగారు మిక్కిలి ఆరోగ్యవంతులు కానప్పటి కిని మిక్కిలి యోషికతో సమయానుసారముగ విద్యార్థులను పుత్ర మిత్ర, శిష్యబృందముగా చూచుకొనుచు నుచితముగా నన్న వస్త్రము లిచ్చి విద్యగరపుచున్నారు. వీరు చిత్తశుద్ధిగా జేయు చున్న యీ త్యాగము మిక్కిలి ప్రశంసనీయము. ఆం. ఆ. పీఠ స్థలందరికిని వీరి సామర్థ్యము, త్యాగము, ఇదివరకే తెలిసి యుండును. విశేషవ్యయప్రయాసలతోగ్గి యీ విద్యార్థులపాఠశాలను ఉత్తమస్థితిలో నుంచునట్లు నిర్వహించుచున్న శ్రీ శాస్త్రీ గారికి ఈ పాఠశాల విషయమై కలిగిన మనస్తాపమును శ్రీ. ఆంధ్రాయుర్వేదపీఠమువారు వెంటనే నివారించెదరుగాక యని విన్నవించుచున్నాను. అటుల వెంటనే తన ఏర్పాటు చేయ నియో బీదవిద్యార్థుల కాశాభంగము కలిగి కష్టనష్టముల పాలకు టయే గాక పాఠశాలకూడ నంతరించునట్లుకు సందియము లేదు. నైజాంరాజ్యమున ఆయుర్వేదపాఠశాలలు లేవనియే చెప్పదగిన స్థితిగా నున్నది. ఉండినవాటిని వృద్ధిచేయుటయొక్క శ్రమిట్టి సేద్యరచుటయు విద్యాపీఠమువారి కార్యక్రమమేకదా! విద్యాల యోషాధ్యాపకాధికారుల సమర్థతలనుబట్టి వారికి తగినయధికారము లిచ్చుచుండుటయు విద్యాపీఠమువారి కృత్యమే.

కాబట్టి ప్రైవేటుయముల విమర్శించి యీ పాఠశాలను కూడ కర్మపథాభ్యాసము సేర్పరచి పాఠశాలపట్టిలో వెంటనే చేర్పించి, శ్రీ శాస్త్రీగారి మనసు నుత్సాహపరిచి, పాఠశాల దేశోపకారముగ నెప్పటియట్లు జరుగునట్లు నష్టనష్టముల యు త్తమమని విన్నవించుచున్నాను.

పల్లవిసంపాదన, రాజనైద్య
బి. టి. వెంకటాచార్యులు.

పాలగుమ్మి గ్రామమున అస్పృశ్యతనుగూర్చినసభ
19 వ తేదీని అస్పృశ్యత శాస్త్రసిద్ధిమా కాథో నిశ్చ యించుటకు పాలగుమ్మి గ్రామమున పేరి వెంకటరత్న దీక్షితులు గారి ఆహ్వానమున సభయొకటి జరిగెను. మట్టుపట్ల గ్రామముల మండి అనేకులు సభకు విచ్చేసిరి. ఆంధ్రదేశమునకు శిరోభూమణ మగునట్టియు, వ్యాకరణ శాస్త్రప్రవీణులగునట్టియు వారి ను బ్రహ్మశ్రీశాస్త్రీగారు కూడా ఆరుదించిరి. అనాది సుప్రసిద్ధ గ్రామమున మునిఖండ అగ్రహారమునుండి ఉపద్రవ్య సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రీగారు మొదలగు మహావిద్యాంకులు సభ నలంకరించిరి. ఉభయభాషావిశారదులగు జెయంతి బానుయ్యపంతులుగారు సభ కగ్రాసాధిపతులుగా నుండిరి.

పండిత సభయగుటచే సభయొక్క సారాంశము జేల్చుట కష్టమాయెను. పండితులు తమ పాండిత్య ప్రకర్ష వెల్లువ్చిరి. ఉపన్యాసకు లందరు క్షౌర్యములతోడను త్యోగ్యత్తులతోడను సభమగించిరి. ప్రతి ఉపన్యాసకుడు స్రుతిస్మృతి ప్రమాణముల తో మాటలాడి అసలు విషయమును మరచిపోయిరి. కొందరు పంచములను దుర్భాగముగా ఖండించిరి. మరికొందరు ప్రాయ శ్చిత్త కాలిడను గంభీరముగా చదివిరి. మరికొందరు అస్పృ శ్యత శాస్త్రసిద్ధిమా కాదనియు, పంచముల తాకుటచే దేశము నకు విప్లవము తలపింపననియు చెల్చిరి. ఈ విధముగా యవరికి తోచినవి వారు గ్రంథప్రమాణముగా జూపిరి. ఒక మహావిద్యాం కుడు పంచముడు నడచుటాటను మనము నడచినయడల మూడు లోజు లుపవాసము సల్పవలసిన దని జెప్పెను.

సభాప్రసంగము నంతయు సంక్షిప్తముగా చెల్చితిని. ఈ సమస్యను రెండువైపులను ఆలోచించినవా రెవరును గాన రారు. ఇది ఏకక్షిప్త సమస్య. స్మృతుల్లిట్లు చెల్పినవియు మన యాచారము లిట్లున్నవినియు చెల్పి వారే కాని మనమెట్లుంటిమా యలోచించినవా రెవరునూ లేరు. బ్రాహ్మణుడు సంధ్యావందనము చేయకపోయిననూ మాలవాడు మాత్రము దూరముగా నుండవలెను! ఇంతకంటె లోచనీయ మగునదేమి! ఇంతమా భరతఖండ మంతకారమున చరించుచున్నది.

సభవిషయమై మరేయొక సంగతి చెప్ప మరచితిని పభయందు కాంతిలేదు. పండితసభ మధ్యమున సహాయనిరా కరణవాదులు గగ్గోలుజేసిరి. అగ్రాసనాధిపతి వాక్యములనే

ధిక్కరింప మొదలిడిరి. కడకు చెప్పునదేమనగా రిక్తసభలతో ప్రయోజనములేదు. దేశము తరించువిధ మిదికాదు! పండిత ప్రసంగములు సామరులకు నవ్వుజెచ్చినది! అసహాయనిరాకర ణము పండితులకు నిందాస్పదమైనది! వేయేల పండితులందరు అపారపాండిత్య పారావారమున కొట్టుకొనిపోయి దేశకాల పరిస్థితుల మరచిపోయిరి.

పి. వి. యస్. మూర్తి,
మనిషిండ్లగవారము.

దివితాలూకా వార్తలు

(ఒకవిలేఖరి)

గాలివాన తరువాత.

గాలివాన అయినతర్వాత అందరు ఏదోవిధముగ కొం పలు, గోడలు బాగుచేసికొనుచున్నారు. చాలాభాగము త యారయినవి. బీదవాండ్రు యిండ్లు కప్పకొనుటకు తాటియాకు వక్షరాలు పూర్తిగ దొరకకపోవుటచే తగ్గించి తమగృహముల నిర్మించుకొన్నారు. చాలామంది ధనికులు వక్షరాలు యిడేసమ యముగదా యనుకొని తాటియాకు, పెంకు రాయకగృహముల తమకర్తవ్యదీర్ఘముగా హెచ్చుధరలకు విక్రయించినారు. రివి న్యాయధికారులు మాత్రము గ్రామములవెంట దిరిగి ఏ గ్రామ మమున కెంతవట్టుమో అంచనారిపోట్లు మాత్రము తయారుచేసి కొని వెళ్లినారు.

తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము

ఈతాలూకాలో కాంగ్రెసుసంఘము ఏకాదశిని సా ధించి కొంతమందినద్దమండి నూలుచందాలను పనులు చేయు చున్నారు. తాలూకా సంఘముపెట్టుటకు వీలులేదని జిల్లాసం ఘమువారి రాజీషించినారు. కారణమేమంటే జిల్లాలో యెచ్చ ట తాలూకాసంఘములు లేనది, ఇక్కడపుండలము యేమిటి అని తాలూకాసంఘము మంజూరు చేయవలసిన దని రాష్ట్రీయ సంఘమువారికి వ్రాస్తే రాష్ట్రీయ కార్యదర్శిగారు మాజిల్లా కాం గ్రెసుసంఘ తగాదాలు విచారించేటప్పుడు తాలూకా సం ఘము విషయమైకూడా ఆలోచించెద మని పుత్తెరమువ్రాసినారు. ఇది యెప్పటికీ తేలుతుందో తెలియదు. నూలుచందాల నిచ్చేవారు తాలూకా సంఘమువారి కియ్యవలెనా? లేక జిల్లా సంఘమువారి కియ్యవలెనా? ఏదీతెలియక కొంతమంది నూలు పంపుట మానివేసినారు. ఈసంగతి వెంటనే తేల్చి తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘములూ యొకటి స్థాపించినయెటకు దాని పభి పృథ్విలోనికితెచ్చి పనిచేయవలెనని తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమువారి నిన్నీ తాలూకా ప్రజలనున్న కోరుచున్నాను.

నూలు వడకుట

గాలివాన అయినతర్వాత చాలామంది పప్పుడిప్పుడే రాట ములువడుకుపని మరల ప్రారంభించినారు. కాని నూలు యెప్పు కప్పుడు కొ ను వారు లేకపోవుటచే రాటములు, పెట్టెమా? వద్దా? యని అందరు అడుగుచున్నారు. నూలు విడుదలయ్యు నూదినపప్పుచేయుటకు వలయు యేర్పాట్లు కాంగ్రెసువారుచేస్తే బాగుంటుంది. నూదినపప్పు యెట్లావున్నా నూలువిడుదలయ యేర్పాట్ల మాత్రము కాంగ్రెసువారు చూడకపోతే యేమీ ప్రయోజనములేదు.

కాలమానము

కోపిండికాల్లో చల్ల గాయండి మృగశిలో విశేష యెండలుకానవి. నేటికొక వారములోజలనుండి కర్నకాసు మానవర్తులు కురియుచున్నవి. చాలామంది పునాపైలెల్లన్న యుకేయుచున్నారు. కాలవలకు నీళ్లువచ్చినారు. చాలామంది ఆకువళ్లను పోసినారు. ఇంకొక పదిహేనురోజులలో పల్లపు భూములు సాగుచేయుట ప్రారంభించెదరు.

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాల మా న ము

జూన్ 24-గత నాలుగైదు రోజులనుండియు ఎం డలు తీవ్రముగకాయట కొంచము తగ్గినదిగాని, వాయువేపుని అట్టహాసము మిలివిరా పీఠులలోని దుమ్ములయెడ నెగురగొట్టుచు భోగమని పొగుగా, చెవులు మూసికొనిపోవులాగ వినుచు, పూరియిండ్లమీది కప్పు లెగురగొట్టుచు చెల్లి పల్లలాడించుచు భయంకరముగ గొట్టుచున్నది. పగటికంటె రాత్రులయందే య పరిమితముగా, గాలి వీచుచున్నది. కేవలము గాలితో ప్రజల న్నూతనెట్టుచు, ప్రస్తుతము సాగుగాలసిన, కంబు (సజ్జ) కొర్ర పైరులకు నల్లారావడమైనయెను తైలంగ మాకమునకు, తాళ్ళ తురముగ జూచుచున్నారు.

పుష్కరిగనివారల సంఘమునకునాయులు, బ్రేజ్ వేనా మాజ్య పుష్కరిగనివారల సంఘమునకు ధన సహాయముగానిం

చున్నదేశముతో, చిత్తూరులోని "శ్రీలక్ష్మీ విలాససభ" యను ఆరవనాటక సంఘమువారు ఈయారియందూ గోరిధియేట రులో, మా చంద్రగిరిజివిజ్జ సభ కలెక్టరువారు రను మిస్టర్ డి. హెచ్. బోల్లను, యె. సి. ఎస్. వారి అధ్యక్షతక్రింద 20-6-25 తేదీవారము రాత్రి మనోహరకోయను నాటకమును, 21-6-25 ఆదివారము సాయంత్రము చిత్తూరు జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత బి. మునిస్వామినాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్. ఎం. ఎల్. సి. ఎఫ్. ఎం. యు. గారి అధ్యక్షతక్రింద పల్లె స్వయంవర మను నాటకమును జయహమామగ బ్రదర్శించిరి. మొత్తమునకు రెండు నాటక ప్రదర్శనములకును గలసి సుమారు ఆరువందల (600) యా ప్యములు రాబడివచ్చినట్లు చెల్లియుచున్నది. అందు నాటక స మాజమువారిక్రమమైనఖర్చులు మినహాయించిమిగత మొత్తమును పుష్కరిగనివారలకసంఘమునకు సమర్పించెద రనిచెల్లియుచున్నది.

ఆ రెండు ప్రదర్శన ములలోను ముఖ్యమున శ్రీప్రాత్రములు, ప ద్మావతి, పల్లె, పాత్రములు ధరించిన శ్రీమాన్ మహాకింగయ్యగారి శక్తిసామర్థ్యములు పాత్రపోషణము నాటకమునకు రక్షిగట్టించెను. మహాకింగయ్యగారి పాత్రపోషణమున కానందము జేసి శ్రీయుతులు, యం. అరుణాచలంనాయుడుగారును, చల్లూ. డి. మునిస్వామినాయు డుగారును (లోకల్ ఫండు కలెక్టరులు) గలసి యొక పసిండి పతకమును పారితోషికముగ నిచ్చుటకు కొంతసమయము నాటక రంగమునదే, రెండవనాడు ప్రదర్శనమున కధ్యక్షతవహించిన శ్రీ మునిస్వామినాయుడుగారి చేతులందా మహాకింగయ్యగారి కందిచ్చి ప్రోత్సాహమును గల్గింపజేసిరి. లక్ష్మీవిలాస సభకు శ్రీమాన్ సి. కొరై న్యాయ్యంగారు బి. ఎ. బి. ఎల్. ఎం. ఎల్. ఏ. గారు అధ్యక్షులుగను, మరికొందరు విద్యావంతులు పరిపాలకులుగను యున్నారు. ఈ సభ దినదిన పవర్ధమానయై మానవసేవ యొనర్చుటకు భగవాను డాక్షిణ్యదించు గాక.

పండితసత్కారము

ఈ యారిలోని బోర్డుపాఠశాల ప్రాథమిద్యార్థిసంఘము వారు 15-6-25 తారీఖున గావించినప్రథమవార్షిక మహోత్స వసందర్భమున వాటిరాత్రి విద్యార్థులు బ్రదర్శించిన "చంద్ర హాస" యను నాటకమును విద్యార్థులతోగ్గి ననుసరించి సుమా రిరువది దినములలో నాటకమును మిగల రసవంతముగ ఆరవభా వను రచియించి యిచ్చుటయేగాక, నాటకమాడుటకును గురువు గారె యుండి నేర్పించి సాహాయము గావించిన, తిరుత్తని వాసు లగు కవిరత్న కె. కృష్ణస్వామియెవరిగూడుగారికి, ప్రాథమిద్యా ర్థిసంఘమువారు 20-6-25 వ తారీఖు సాయంత్రం 5 గంటలకు నీయూరిలోని రీడింగరూంహాలులో, శ్రీయుత బి. మునిస్వా మినాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్. ఎం. ఎల్. సి. (చిత్తూరుజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులు) వారి యాజమాన్యము క్రింద సమావేశమై 30 ము ప్పది రూప్యములు విలువగల రెండు బంగారు సవరముల పట్టు వస్త్రముచే రమణీయముగ చేయబడిన సంచియందుంచి బహు మానము గావించి ప్రోత్సాహమునుగల్గించి రనుట రెంతయు సంతసముగచున్నది.

చంద్రగిరితాలూకాబోర్డు

మా చంద్రగిరి తాలూకాబోర్డునకు గత ఏప్రియలు మాసాం త్యముతో, మాడుసంవత్సరముల టరంపూ గిగావడినది. వెంట నే తాలూకాబోర్డునకు ఎన్నికలు జరిగి పి స భ్యుల ను అ ధ్యక్షుకోపాధ్యక్షులను యెన్నుకొనవలసి యుండెనుగాని ఓట గుల జాలితాలు సకాలమునకు చెలువన వుండినందున బోర్డును రెండుగా విభజించెదరను కారణముచేతను, అప్పటికి యెన్నికలు యంగిపోయి బోర్డుపరిపాలనము సక్రమముగ సాగుట క వి అప్పటి అధ్యక్షులుగనుండిన శ్రీ యు తు లు యం. రామ కృష్ణారెడ్డిగారిచే తాత్కాలికపు (పెంసారరీ) అధ్యక్షులుగ చిత్తూరుజిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటువారచే నియమింపబడి ప్రస్తు తము పరిపాలనము సాగించుచున్నారు. ఇంతివరకు ఓటరుల జాలితాలు ప్రచురమై ప్రిటివనరీ టిప్సులుగూడ రా లేదు. బో ర్డును విభజించుటా? లేక యెప్పటియట్లు పరిపాలింపతేయుటా? యను విషయమును స్థానికప్రభుత్వమువారు తీర్మానించి సత్వ రముగ సభ్యుల పాలనములకు బోర్డు నచ్చునట్లు జూడవలసి యున్నది.

క్రిమినల్ కేసులు

ఈతాలూకాలోని చివ్వాప, వారసియా నాయుడు ఖండ్రెగ గ్రామాదులవారికిని అగరము గ్రామము వారికిని గత కార్తీకదీప మహోత్సవసందర్భమున జరిగిన మరే విషయకపు దొమ్మికేసులో అగరమువారిపై చంద్రగిరి జివిజ్జ సభ కలె క్టరుగారు 23 వందలపై గావించిన నేనాకోపణ విషయమై 22-6-25 తారీఖున యూరి ముఖామలో కలెక్టరువారివద్ద చివ్వాపపక్షపు వ్యాయవాది యగు శ్రీమాన్ రావుబాబ్బరు టి. వి. రంగాచార్యులు బి. ఏ. టి. ఎల్. వారును, అగరము వారిపక్షము వ్యాయవాదియగు శ్రీయు. బి. మునిస్వామినా యుడు బి. ఏ. టి. ఎల్. ఎం. ఎల్. సి. దీర్ఘకాల వాదించిరి. కలెక్టరువారి రిటరక్షములవారి ద్వారావారి చారిత్రమును విడి, తీర్చునట్లె 30-6-25 వ తారీఖు వాయిదా చేయబడినదొప్పుది.

రెండు క్రాసు, నెంట్లుజాను ఆంబులెన్సు సంఘముల సభ

రెండుసంఘములు ఘనమగు నేవఁ జేయుచున్నవని
రాజప్రతినిధి ప్రశంస

సిఘా, జాను. 24:—పై రెండు సంఘములయొక్క కా
ర్మికసమావేశము రాజప్రతినిధి యగు లిట్టనుగారి యగ్గత్య త
క్రిందనే జరిగెను. సభకు లిట్టను పతిమణి, హాయిలింపవతులు
నచ్చిరి.

నెంట్లు జాను ఆంబులెన్సు సంఘములరేఖన ప్రస్తుతము
సీసానాయకుడుగ నుండిన సర్ జాను క్లాడుగారు నివేదనను
జదివెరి. 11,384 మనుష్యులు ఆంబులెన్సు విద్యను బడసెరి.
అందు 7,800 మంది సమగ్రులని పత్రముల నందిరని తెలిపెరి.

సర్ ప్రెజిడెంట్ వెలుగారు రెండు క్రాసు సంఘపు నివే
దికను జదివెరి. భారతదేశమున ప్రజారోగ్యముకొఱకు చాల
శ్రమ పడవలసి యున్నదనియు, నట్టి
ప్రయత్నములు చేయుటకు సంఘమువారు సర్వవిధముల ప్రయ
త్నించుచున్నారనియు తెలిపెరి.

సిమ్మట రాజప్రతినిధి యిట్లుపన్యసించెను: “ఈరెండును
సోదరసంఘములు. ఈరెండుసంఘములు మొన్న జరిగిన మహాసంగ్రా
మసమయమున బయటకు వచ్చినవి. కాన నీరంధ్రులగు గలసియొక
సభగా నేర్పఱచుట యెంతయు సమంజసము. ఇది క్రాసు సం
ఘమునకు మొదట జెనివావాసుడగు హెన్రీమ్యాచంటు గారి
ప్రయత్న ఫలితములే జననకారణము. నేటి కది సంపూర్ణసా
ఫల్యముపొంది సుమారు 51 దేశములదే స్థాపింపఁబడి దివ్యముగ
నడచుచున్నది. రెండు క్రాసు స్విజ్జర్లందుచేతపు పతాకచిహ్నము.
ఆదేశమున జననమందిన యీసంఘమున కాచిహ్నమునామ మం
చుట సమంజసము. ఈసేవకాసంస్థయే గాక, నానాజాతినమితి
గూడు దేశముగూడ నదియే. అందుచే నా దేశ పతాక
నా ముండుటే తయ్య సంతభావ్యము. రాజకీయముగ నానాజాతినమితివారు సమస్తదేశైక్యమునకు
ప్రయత్నముచేయుచుండగా, నీసంస్థలు ప్రజాసేవయందు వివిధ
దేశైక్యమునకు ప్రయత్నము పలుపుచున్నవి.

ఈసమయమున సంస్థలకొకట విశేషశ్రమనొందిన యాం
క్లేయడగు రాలిన్సుప్రభువు (భారతసేనాధిపతి) గ్యాలియరు
మహారాజానామములు ముఖపరిచి గావు. రాలిన్సుప్రభువు
ఆంబులెన్సుసంఘమున కధ్యక్షుడుగనుండియు, గ్యాలియరుమహా
రాజు చాలకాల ముపాధ్యక్షుడుగ నుండియు చాల పనిజేసెరి.
వీరిసేవలన యాంబులెన్సునకు ప్రతిభ హెచ్చినది.

ఇప్పుడు సర్వసేనానాయకుడు చదివినవిదేశ చాల
శ్రద్ధతో గమనించితిరి. చాలమందికి వైద్యవిద్యజ్ఞానము గల
గిందిన విషయము క్లాసుసీయము. కాని క్రితసంవత్సరముకంటె
నివత్సరము దెక్కువయభివృద్ధి చేయఁబడలేదు. కాని జరిగినపని
మాత్రము చాలప్రశంసనీయముగనున్నది. 11,000 మంది గృహ
వైద్యులందు ప్రధానచికిత్సామాత్రములందు తయారయిన విను
ట కెంతయు సంతోషముగనున్నది. ఈయాంబులెన్సుసంస్థలో
రైల్వేవారు, పోలీసువారు సెక్యూరైటీ తీసికొనుచున్నందుల
కత్యానందముగనున్నది. వారిద్దఱుగూడ నీవైద్యమందలై ప్రథమ
మాత్రములు ముఖ్యముగ దెలియపలినవే. సంయుక్తపరగణా
లను, మిగతరాష్ట్రము లనుసరించుచుగాక యని కోరుచున్నా
ను. ఇతరసంస్థలందుగూడ నీప్రధానవైద్యమాత్రము లవసరములు.
జెయిలునందు గనులందు నవసరమని నూచనకొఱకు చేయుచు
న్నాను. యంత్రాలయపారిశ్రామికముగూడ శ్రద్ధ దీసికొనుచు
న్నటుల వినుచున్నాను. అట్టిదేయవచ్చు చాలాభద్రాయము.
విద్యాసంస్థలందుగూడ దీనివిషయముయొ కొంత సేర్పి శ్రద్ధదీసి
కొనుచున్నారని వినుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. ఈ
యాంబులెన్సు పండితులను నే ను గూడ కలకత్తాలో నిరుడు
చూచితిని. ప్రజలయత్నమును జూడ నాకెంతయు నానంది
ముగలిగెను. రీడింగుప్రభువు తన పేర నొకబహుమాన మేర్పఱచి
దీనికి చాల ప్రోత్సాహముగల్పించెను. దానిలో విద్యార్థులసేకు
లు పాల్గొనిరి. ఈసంస్థకుగలించిన కొలదినవత్సరములలోను విశే
షముగనేన యునర్సివ వైటుగారి నామముగూడ నొకబహుమాన
ముచే స్థిరము చేయబడినందుల కెంతయు సంతోషపడెదముగ
నున్నది.

ఒక రెడ్డు క్రాసుసంఘమునుగూర్చి వైటుగారి నివేదిక
స్పష్టముగనున్నది. ఈసంస్థగూడ మహాసంగ్రామపు దినముల
లోనే బయలుపడెదనినది. యుద్ధసమయములో బుట్టినను కాంతి
సమయమున పనిజేయుటకు తగినకార్యక్రమము సంస్థ కేర్పడి
యున్నది. ఈసంస్థ ముఖ్యముగా శిశురోగ్యము, ప్రజారోగ్య
మునుగూర్చి పనిచేయుచున్నది. ప్రస్తుతము హిందూదేశపు స్థితి
గతులను జూచినచో నింతమించినసత్కార్యములు మఱిలేవు.
ఇంతకంటె నవసరమగు పనియు లేదు. నేటికిపు ఆరో
గ్యము రాబోవుతరమువారి యారోగ్యమునినమాట, దానివలన

జాతీయోత్సాహము గలుగును. అట్టియభివృద్ధికొఱకే చాలమంది
బుద్ధిమంతు లెదురుచూచుచున్నారు. ప్రభుత్వములు మంచి
గావచ్చును. చెడ్డవి కావచ్చును. ఏదైనను ప్రజాభివృద్ధికే, ప్రజా
రోగ్యమునకే ప్రజాపుష్టికే. అట్టిపని నీసంఘమువారు ప్రశంస
నీయుచుగ జరుపుచున్నారు. ఏదేశమందును బాలుర నింతగ ప్రే
మించుటలేదు. మఱియునుగూడ శిశువు లింతయారోగ్యముగ
లేదు. దీనికి గారణము చల్లదండ్రులలోని యలసదయే బుద్ధిమాం
ద్యమే కారణము. ఆయజ్ఞానమును పాఠశ్రోలపలెను. సంఘము
యొక్క రెండవయుద్దేశ్యమేమనగా ప్రజారోగ్యము గలంగ
జేయుట. ఒక్కశిశువులందొక శ్రద్ధదీసికొనుటకు విజ్ఞానము
తెల్లులందు గలిగించి నెమ్మదిగ పనిజేయవచ్చును. కాని దేశము
సంతయు నారోగ్యవంతముగజేయుట బహుకష్టము. ఇయ్యవి
రెండును భారతదేశమున కొఱవలసినవి యున్నవి. కేంద్ర,
రాష్ట్ర స్థానిక ప్రభుత్వములకేంద్రమున చాలపనియేయున్నది.
ఈవిషయమున ప్రభుత్వము, సమగ్రసతేయ్యము శ్రద్ధ దీసి
కొనవలసియున్నది. కాని యిది జాతీయసంస్థగా మామనెను.
పట్టాములందే గాక, గ్రామగ్రామములకుగూడ ప్రాచుర్యము.
అప్పుడే యీకార్యము సాఫల్యము నొందును. చాలమంది ప్రభు
త్వోద్యోగులు సార్వభౌమ్యమునందు బనిజేసి సంస్థ నింతవఱకు
చెచ్చిరి. ముందు దేశీయలెక్కన శ్రద్ధదీసికొని జాతీయసంస్థగా
మార్చవలెను. లేనియెడల దీనియభివృద్ధి కాదనిపట్టించెను.
ప్రజాసహాయమున కీసంస్థ ప్రాచుర్యము. కుటుంబ మంగ
భారతమున దీసంస్థకొక పనిచేయువారు, సంస్థానములందు పని
చేయువారుగూడ గ్రహించిరి. ఈవిషయమున నొక్కవిషయము
మాత్రము నొక్కొక్కొకరింతును. దీని విజయమునకు భార
తీయులు స్వశక్తిపై నాధారపడవలెను. ఇది జాతీయసంస్థగా
మామనెను. దేశభక్తు లిందు శ్రద్ధదీసికొనవలెను. ఇది జన
సాహస్యమందు చొరవలెను.

ఈసంవత్సరమున నొక్కవిషయము ముఖపరిచినదికాదు.
రీడింగుప్రభువుచే ప్రబోధింపఁబడి యీదేశమున స్థాపనమందిన
కన్యరోగనివారణసంఘము, దానిపనియు ప్రశంసించుచు యు
న్నది. అయ్యది ప్రజాతేజమున కెంతయు దోష్టమయ్యున్నది.

సంఘసంస్థాపకకార్యదర్శిగ ప్రశంసనీయముగ నేవ యొ
నర్పి యిప్పుడు విరమించుచున్న లెప్పి నెంట్లు కర్నూలురామగారి
స్థానమునను, నేటిదినముకసంస్థకు గొప్పయందయయి, యికముం
దు విరమించు వైటుగారిస్థానమునకు క్రొత్తవారిని, సభ ముగి
యకముందు నూచింపవలసిన భారము నాపై నున్నది. వైటు
గారు రెండుసంఘములకుఁ జేసిన సేవను బ్రశంసించుటకు నాకు
శక్తి చాలకన్నది.

ఈసంస్థలయెడ గల ప్రాముఖ్యమును వెల్లిబుచ్చుటకు చెప్ప
దగినంత చెప్పెతిని నమ్ముచున్నాను. ఈరెండుసంస్థలను దేశము
లన సంపూర్ణసానుభూతిసే గాక సహాయముగూడ జేయుటకు
గోరుచున్నాను. (అ. వె.)

మనోహర తలనూనె

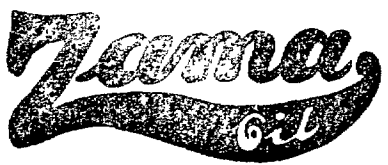
గౌరీ శంకర్ సోప్ ఇండస్ట్రీయల్ వర్క్సువారిచే
తయారుచేయబడు నీతైలము పార్శ్వపునోషణులు,
తలనోషణులు, కండ్లమంటలు, నీరుకారుట, పుసులు
దుర్వాసములు మొదలగు సర్వవిధో నేత్రవ్యాధి
లను నిర్మూలముచేయుచు మంచి సువాసనగలిగి
యుండును. మెదడును చల్లబరచి వెండ్రుకలను
పెంచును. శరీరమునకు చరిమిన నకల చర్మవ్యాధులు
నశించును.

20 తు. సీసా రు. 1. (రిజిస్టరుచేయబడనది.)

జి. సుబ్రహ్మణ్య నన్ను

సోల్ ఏజెంట్లు, బంగోలు.

వ్యాపారస్థులకు మంచి కమిషన్ యివ్వబడును.

ఏజెంట్లు కావలెను

తలనోషి, యిన్ ఫ్రుయంజా, చేయ కాం పట్టు, నుట
పంటినోషి మొదలగు వ్యాధులను ఒకత్రణమునో పోగొట్టుగల
ఖ్యాతిజెందిన “జామా తైలమునకు” సమమును మందు వేరేద
యు లేదు. చాల యోగ్యతాప్రత్యులు పొందియున్నది.
బుడ్డి 1-కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి జూడుడు.

అమర్ చెంచు శోపాచెంచు,

యింగ్లీషుమందు పలన కకు నల్పూరిక్, నైట్రిక్

మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాపారస్థులు

నెం. 63 నైపునాయునివిధి, మదరాసు

బంగారు వెండినగలలో
ఏది కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి

మాకు చిన్ని పెద్దవి అను వ్యత్యాసము లేదు. కష్టము నులభ్యము అను భేదములేదు. పెద్దవారు వచ్చినను చిన్నవారు
వచ్చినను భరలయందు వ్యత్యాస ముండదు. ఎంతకాలము గడిచినను మాబిల్లుతో మీరు మావద్ద తీసిన నగలను తెచ్చిన
అప్పుటి బజారుధరమట్టి వైక విచ్చెదము. అర్ధదిచ్చిన తృప్తికరముగా లేచో, నూయొక నగలు యిచ్చెదము లేక
వైకము కావలసినను తిగి వాప సిచ్చెదము. సవరం బంగారు నీమవెండికి పూచీరిచ్చెదము. యిత తెలుపవలె!
మా కాలదారులకు తృప్తికరించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము. 172 పుటుగల వివిధమైన క్యాటలాగు రు. 1.0-0

ఇదివరలో మాప్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకడభా రాగోరెదము.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టికంపెనీ

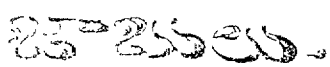
నగలవ రకులు, 25, చౌనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

అర్జన్ | అశ్వగంధిచే తయారుచేయబడిన సంచీవి.

బలహీనమైన నరములకు, దుర్బలమైన మెదడుకు, బలములేని కండరములకు,
ఈ ఆమోఘమైన ఔషధము శతావరి, బల, తల్మఖానా, గ్లిసెరోఫాస్ఫరేటులు,
ఇతర మామూలు ఔషధులుచేర్చి తయారుచేయబడినది. అందుచే కలిగిన దుర్బలత్వమునకు
ఇది తప్పక మంచిగుణ మిచ్చును

ఇది రహస్యమైన ఔషధముకాదు.
కావలసినవారు వ్రాసిన ఔషధము
సూత్రముగూడ తెలుపబడును.

Bengal Chemical & Pharmaceutical Works Ltd. CALCUTTA

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

తునుకూరుజిల్లా మద్దగిరితాలూకా బేటిపె గ్రామంబున, వై.బి.బి. శ్రీశైవులయిన హోణవనపల్లె భీమయ్య శ్రేష్ఠి గారు బాలకుల విద్యాభివృద్ధి కారకు విద్యాలయమును కట్టించవలెనని ప్రయత్నించి కట్టడము ముగియింపవలెనని ఆవశ్యకము సహించి, పూర్తికేయిలును తమ సహోదరులగు, మ. శ్రీ, లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారిచే వాగ్దానమును దీనుకొనియుండిరి. అగ్రజులకు చేసిన వాగ్దానరీత్యా, మ-రా-రా-శ్రీ లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారు, విద్యాలయమును పూర్తికేయించిరి. ఈకట్టడము నకు సుమారు 5000 రూపాయలు పట్టినది. ఈవిద్యాలయ ప్రవేశోత్సవము 12-6-25 శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 12.30 ఘంటలకు. శ్రీయత డెప్యూటీ కమిషనర్, సాహెబులగు, మహమ్మద్ జహీరుద్దీన్, మెహ్మి. బి. యే, గారిచే జరుపబడినది. శ్రీయత తాలూకా అసుల్దార్ నూరప్పగారు, తమ కూరుజిల్లా విద్య ఇలాఖా ఇన్స్పెక్టరు ఎం. తిరుమలచార్యుల వారు సభ నలంకరించిరి. పాఠశాల బాలబాలికలు దేవతాపారధన గీతములకు పాడినపిమ్మట మ-రా-రా-శ్రీ హెడ్ మాస్టరు కె. నుబ్బరావుగారు, విద్యాలయ ప్రవేశోత్సవము జరుపవలెననియు, అధ్యక్షతవహించి సభాకార్యక్రమమును నెరవేర్చవలెనని మ-రా-రా-శ్రీ లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారి పరముగా ప్రార్థించిన పిదప, డెప్యూటీ కమిషనర్ సాహెబుగారు అంగీకరించిరి. శ్రీశైవులై యశశ్రీరీరముచే నుండు భీమయ్య శ్రేష్ఠిగారియొక్కయు, ఇపుడు వుండు లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధర్మగుణములను ప్రశంసించి, తమ దివ్యహస్తములచే విద్యాలయ కవాటమును దెరచి విద్యాలయముందు విద్యానాథుండగు, గిరిజాపతిపూజా నుంగళహారతి, మొదలగు కార్యములు జరిపించిరి. ఒక విద్యార్థి స్వదేశాభిమాన విషయంబుగను, మరియొక విద్యార్థి నీతివిషయంబుగను పద్యములుపాడిరి. పిదప, స్కూల్ రిహార్డు మ-రా-శ్రీ హెడ్ మాస్టరు, నుబ్బరావుగారిచే చదువబడినది. పిమ్మట శ్రీశైవులై ఇవాలోకంబున యశశ్రీరీరంబుచేతను, పరలోకంబున భగవంతుని సన్నిధియందుండు భీమయ్య శ్రేష్ఠిగారి జీవితచరిత్రమును రామస్వామయ్యగారిచే చెప్పబడినది. పిదప ఈ గ్రామంబున శ్రీ.యశ, కె. పి. శేకదార్ వజ్రవాణియ్యగారిచే 18-1-1925 ను గుర్తాపింపబడిన, జీవచరిత్రప్రచారక, గోరక్షకమండలి రిహార్డు ఈసంఘము సైక్రటెరి వెంటటరామయ్యగారిచే చదువబడినది. పిదప ఈసంఘము మొదటి ఉపన్యాసకులగు, ఆయుర్వేదవైద్య రామస్వామయ్యగారిచే జీవచరిత్ర మరియు గోరక్షక విషయము, ఉపన్యాసంబుచేయబడినది. లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారు ఈ విద్యాలయమును, గవర్నమెంటుకు, మా అగ్రజులకు భీమయ్య శ్రేష్ఠిగారి జ్ఞాపకార్థముగా దీసికొనవలెనని ప్రార్థించిరి. వెనుక హెడ్ మాస్టరుగా వుండిన బి. చిక్కెల్లయ్యగారు గ్రామ సౌకర్యములను, గోరక్షక సంఘమునకు 200 ఎకరాలభూమి ఇప్పించవలెనని ప్రార్థించిరి. అగ్రజులు గ్రామసౌకర్యములను, గోరక్షక సంఘమునకు 200 ఎకరాల భూమిని ముగ్ధులుగా, ఇప్పించుచున్నా వని తెలిపిచ్చిరి. సభాధ్యక్షులు పశువులమేతకారకు ప్రొద్దుతిరుగుడు పువ్వుచెట్లు విత్తనములు భూమికినేసి పంపిదీసికొను క్రమమును, దెల్పినపిదప కొందరు రైతులు 50.50 ఎకరాల భూమికి ప్రొద్దుతిరుగుడు పువ్వుచెట్లు విత్తనములు వేసి గోరక్షక సంఘమునకు ఇచ్చెదమని ఒప్పకొనిరి. అంతట సభాధ్యక్షులు శ్రీశైవులైయుండు భీమయ్య శ్రేష్ఠిగారికి పరలోకంబున మోక్షసుఖమును ఇపుడు వ్రుండు మ. రా. లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారు గోరక్షక సంఘమునకు రూ.డువేల రూపాయల కట్టడమును ధర్మముగ ఇచ్చినందుకు వారి ధర్మగుణములను జ్ఞాపనజేసి ఆయురారోగ్య భాగ్యములను ప్రసాదించవలెనని ప్రార్థన జేసిరి. అగ్రజులకు సభవారికి గంభీరముగా తాంబూలము లర్పించినపిదప సభ జరపబడు ధ్యానములతో ముగిసినది.

ప్రతి ఒక్కరు మాడతగినది.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూనునె 26-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు	80 0 0	మొదలు	42 0 0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు		వరకు
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	18 0 0		15 0 0	
నెల్లూరివి ,, డిటా ,,	15 8 0		17 0 0	
డిల్లి ,, డిటా ,,	16 0 0		18 0 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0		9 0 0	
నవ్వులు ,,	20 0 0		24 0 0	

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 8 0	18 8 0
సెనగలు ,, డిటా ,,	12 0 0	12 8 0
పెసలు ,, డిటా ,,	14 8 0	15 0 0
మినుములు ,, డిటా ,,	13 0 0	16 0 0
ఉలములు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1కి	55 0 0	60 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,	50 0 0	53 0 0
వేరు సెనగనూనెగానగబా1-కి రు 186 మిషన్ నూనె 182 0 0		
ఆముదము బా 1-కి	183 0 0	184 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	185 0 0	
కూరపసుపు ,,	55 0 0	60 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	50,55	
కాళహస్తపాయకట్టు ,,	70,75	
బెల్లము బా 1-కి	85 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	40 0 0	60 8 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	82 0 0	88 0 0
చదరం ,,	88 0 0	88 0 0
రవుండు ,,	85 0 0	86 0 0

6. లోహములు

సెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 8 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 10 0	21 12 0
సవరము 1-కి		12 8 6
ఇత్తడి బా 1-కి	253 0 0	256 0 0
రాగి డిటా	285 0 0	288 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పా గలవి	88 0 0	88 4 0

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు	64 0 0	70 0 0
తొట్టికృష్ణము డిటా		
సింహం డిటా		
గుర్రం డిటా	67 0 0	68 0 0

8. దూది

బోండావెట్టుబారువ 1-కి	రు 800 0 0	
పల్నాడు దూది ,,	240 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు సెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
మధుర సెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుల్లూరు యేనుగ సెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
అహమదాబాదు సెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
నూళయేనుగ సెం 20	9 8 0	
జపాన్ సెం 20	9 8 0	
,, సెం 40 వ తేదిలు అయినను	12 0 0	
వడ్డ్యాక్ సెం 24½	10 0 0	
14½ క్విలక్ పక్షి	7 6 0	
సెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	10 8 0	
సెం 22 ,,	10 12 0	
సెం 12½ బెన్ని సర్కసు	8 8 0	
సెం 14½ ,,	8 12 0	
సెం 12½ అలైన్సు	7 6 0	
సెం 12½ కొయిలు పట్టి	7 6 0	
సెం 22½ రంగవిలాస	10 0 0	

Powell's Extract of Golden

3421

పవలుగారి అమోఘమైన నెన్

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారు చేయబడినది.

సెగ రోగము, మేహ రోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్లవర్ణము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదుల నెన్ ను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పుక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి సెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి సెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 2-8-0

మా దివ్యౌషధములు శుభ్రస్థితిమైనవని కాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్ర విచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఈ త్రవము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయబడినవి.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, Bombay.

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకరణము

కామినియా నూనె

వెంట్రుక లేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు

వెంట్రుకలు దువ్విసపుడు ఊడకమున్నే త్వర వడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పాదగును అట్లుకాకుండ నేడే కామియా నూనెను వాడి సర్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యౌషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువరే నెదుగునట్లు చేయును. ఒక పరీక్షవల్ల మీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల సతిశుభ్రపరచును బుడ్డి వెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0. 126 ఏకీచార్జులు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 1 ట్రాం బుడ్డి 0-12-0

1 ట్రాం బుడ్డి 0-8-0 మీ చేతిరుమూలునందు

చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ మన్నిదిశలను వ్యాపించును.

పై కామినియా నూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందువరకులము ప్రతిచోటను విక్రయించబడును. లేకున్న పోలుపజెట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బాహునుకీడు, కొంభాయి అని వ్రాసిన బడయగుట

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్ర తియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

క ర ం చ ం దు చ చి ల్ దా ను

బం గారు, వెం డిన గల వర్త కు లు, సా వు కా రు వే ట, మ ద్రా సు. 1911
ద ర ఖా న్తు పం పిన క్యా ట లా గు ఉ చి త ము గా పం ప బ డు ను.

సరస్వతీ పేపర్స్ లైన్స్ రాజమండ్రి

నూతనయంత్రములు! మేలురకము అచ్చుపనులకు నష్టకమగు తావు నూతన పరికరములు!!

తేలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గంధములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

తెలుగు హస్తాలు
కవర్లు
క్యాపిట్యులు

రసెడు బుక్కులు
శుభ లేఖలు
ఆఫ్టోను బ్లాకులు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా సరసమగుధరలకు
సకాలమున ముద్రింపబడును.

గ్రంథములలోని కువయుక్తము లగుబొమ్మలు అనగా ఎక్రేషింగుపనులు చక్కగా తయారుచేయబడును.

జర్మనీ వారికి వమాల వ్యాధిని నివారించుట ఎట్లు
లేలియును.

ప్రపంచమందు అంతటను వేవకువేలుమంది హాడెన్ సాను వాడి స్వస్థత చెందియున్నారు.

గొప్ప జర్మనీ మూలవ్యాధినివారికి. బర్లిన్ ప్రేటు విశ్వవిద్యాలయ కి పిక్ నందు మూలవ్యాధికి గల బౌవధము
హాడెన్ సా యొక్కటియే. హాడెన్ సా శిష్యుల మూలవ్యాధిని ఎండబెట్టి, రాలునట్లు చేయును.
మరి యొకక్షణముకూడ వ్యాధిచే బాధపడవద్దు. నేడే ఒక
ట్యూబును కొనడు. ధర 1 కి ర్పు 2.4-0 ప్రత్యేకస్పాటుతో పెద్దపై బాది గలదు. పూరిగా తృప్తిలేనివో వైకము
వాపశీయబడును.

మరుకుగా నిచేయునట్టి ఏజెంట్లుకావలెను.

Sole Agents:—THE INTERNATIONAL TRADERS,
1961 Sankdi Sheri. Telegram.—"Special." AHMEDABAD

Agents for Andhradesa:—Mr. K. A. RAJU, Goraga, Post Vissakoderu,
Tp. Bhimavaram Kistna Dt.

Agents for Madras Presidency:—
Messrs, DADHA & Company, Esplanade, MADRAS.

Agents for Mysore & Goorg:—
Messrs JONES & Co., No. 5, Gundopenth Street, Bangalore city.

AGENTS for Travancore:—
KRISHNA & Company, Trivandrum.

రత్న పురుష లేహ్యం

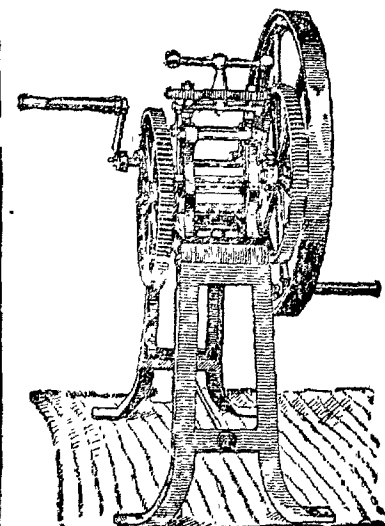
శుక్లనవ్వును పోగాట్టి బలము గలుగజేయు అద్భుత
లేహ్యం. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లనవ్వుమైనను పారదోలు
నని అనేకులు కొనియాడినారు. ఈలేహ్యమువల్ల మేహమువల్ల
వచ్చినదగ్గు, మూత్రకోగములు కూడా తగ్గును. డబ్బీ రు 2-4-0.

శగలేహ్యం:—ఏబాటి శగనైన కుడుచ్చ అద్భుతము
దు డబ్బీ రు, 1-8-0 లు.

పూర్ణచంద్రోదయము

క్షయరోగములు, శుక్లమేహము మొదలగు సమస్త రోగము
లు తగ్గించు రాజౌషధము. తు 1 కి రు 14 లు
పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరిజిల్లా(రాయవరం)

రేకుల మిషనులు

పెండి గంగాకు
నగలపనిచేయువారికి
రేకులు తీయుట కుప
యోగపడు మిషను
లు మేము దిగుమతి
చేసి ఇతరులకంటె స
రసమైనధరలకు విక్ర
యించుచున్నాము.
సి. హెచ్.
శోభనాచలం
అందు సన్ను
చిలకలూడి పోస్టు,
(మచిలీపట్నం.